

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ

KURJER WILEŃSKI

ГАЗЕТА

GAZETA

ОФИЦИАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

СОДЕРЖАНИЕ.

TREŚĆ.

Часть официальная: Высочайшие приказы и проповедства чиновников. — Циркуляр г. управляющего мин. финансов. — Статьи из журнала Наше время. — Варшава.
 Часть неофициальная: Иностранная корреспонденция: — Общее обозрение. — Италия. — Франция. — Англия. — Австрия. — Пруссия. — Греция. — Телеграфический депеш.
 Литер. отдел: Выдержки из газет и журналов. — Письма: из Кракова, Швеции, от Теодора Нарбута и из Риги. — Сибирь. — Отчет о пожертвованиях на памятник Варвары Радевич. — Биография за сентябрь мѣс. — Виленский дневник. — Объявления.

Дѣлаъ урѣдowy: Найвысше розказы и мianowania urzѣdnikow. Okolnik zarzadzajacego minist. skarbu. — Artykul z dziennika *Nasze время*. — Warszawa. — Wilno.
 Дѣлаъ неурѣдowy: Wiadomoŝci zagraniczne. — Poglad ogolny. — Wlochy. — Francja. — Anglja. — Austrja. — Prusy. — Grecja. — Depesze telegraficzne.
 Дѣлаъ literacki: Przegląd pism czasowych. — Listy: z Krakowa, ze Swiecian, od Teodora Narbutta i z Rygi. — Rozmaitoŝci. — Sprawozdanie z ofiar na pomnik Barbary Radziwiłłówny. — Bibliografia za m. wrzesień. — Dziennik Wileński. — Ogłoszenia.

Часть официальная.

Дѣлаъ урѣдowy.

Приказъ по отдѣльному гвардейскому корпусу.
 Высочайшею конфирмаціею, послѣдованною 11 сего октября, на всенеподданнѣйшемъ докладѣ генералъ-аудитора по военно-судному дѣлу о подпоручикѣ л.-гв. Измайловскаго полка Николаѣ Григорьевѣ, опредѣлено, по усмотрѣнію Григорьева, за распространіемъ между нижними чинами, посредствомъ разговоровъ и сообщенія ложныхъ слуховъ, превратныхъ понятій о ихъ обязанности относительно начальства и правительствъ, и покушеніи поселить между ними чувство неудовольствія къ существующему порядку, по лишеніи чиновъ, дворянскаго достоинствъ, бронзовой медали въ память войны 1853—1856 годовъ и въсѣхъ правъ состоянія, сослать на поселеніе, въ отдаленнѣйшія мѣста Сибири.

Циркуляръ г. управляющаго министерствомъ финансовъ казеннымъ палатамъ, отъ 25 октября за № 174, по Высочайшему повелѣнію, о доставленіи въ Инспекторскій департаментъ военнаго министерства росписаній о зачетныхъ рекрутскихъ квитанціяхъ.
 Мнѣніемъ государственнаго совѣта Высочайше утвержденнымъ 23 сего октября опредѣлено:
 1) Въ дополненіе къ Высочайшему манифесту 1-го сентября текущаго года о предстоющемъ наборѣ рекрутъ, разрѣшить всѣмъ подлежащимъ рекрутской повинности, покунку зачетныхъ рекрутскихъ квитанцій и представленіе ихъ въ казенныя палаты до 15 будущаго ноября, для включенія въ росписаніе и зачета за рекрутъ на правлахъ, въ рекрутскомъ уставѣ указанныхъ.
 2) Казеннымъ палатамъ вмѣнить въ обязанность принимать къ зачету и вносить въ росписаніе всѣ квитанціи, которыя на сей конецъ до означеннаго срока будутъ предъявлены, съ тѣмъ, чтобы этимъ числомъ было закончено росписаніе и доставлено въ Инспекторскій департаментъ. Съ квитанціями же, которыя до 15 ноября не войдутъ въ росписаніе, поступать по 501 и 542 ст. рекрутскаго устава.

Презъ Найвысшую конфирмаціею, настала 11 б. м. паздзjernika, на најподданнѣйшемъ докладѣ генералъ-аудиторјату, въ справе саду военнаго о подпоручнику лежбгвардји Измајловскаго полку Миколају ГРЯГОРЈЕВИЧЕ, ухвалено: обвиненнаго Грыгорьева за розszerzenie między niższemi stopniami przez rozmowy i komunikowanie fałszywych wieści, przewrotnych pojęć o ich obowiązкахъ względemъ zwierzchności i rządu, i za chęć wzburzenia między nimi niezadowolenia z istniejącego porządku, po pozabawieniu rang, godności szlacheckiej, brązowego medalu na pamiątkę wojny 1853—1856 r. i wszystkichъ правъ stanu wysłać na osiedlenie do najdalszychъ мѣсiecъ Syberji.
 (Podpisano) Generał inspektorъ wydziału inżynierskiego MIKOŁAJ.

Okolnikъ p. zarządzającego ministerjumъ skarbu do izbъ skarbowychъ z d. 25 października za № 174; z Najwyższego rozkazu o nadsyłaniu do inspektorskiego departamentu ministerjumъ wojny; spisówъ zaliczkowychъ kwitówъ rekruckichъ.
 Uchwałą rady państwa Najwyżejъ utwierdzoną dnia 23 b. m. października, postanowiono:
 1) W uzupełnieniu Najwyższego manifestu 1-go września bież. roku o następującymъ zaciągu rekruckim, rozwiązać dla wszystkichъ podlegającychъ rekruckiejъ повинności, kupowanie zaliczkowychъ rekruckichъ kwitówъ a przedstawienie ichъ izbomъ skarbowymъ do d. 15 listopada, dla włączenia do spisówъ i zaliczenia za rekrutówъ na prawłachъ wskazanychъ w ustawie rekruckiej; 2) Izbomъ skarbowymъ zalecić przyjmować do zaliczenia i wnosić do spisówъ wszystkie kwity, w tymъ celu będą złożone na terminъ zakreszony, z tѣmъ, ażeby w tymъ dniu zamknięte były spisy i odesłane do inspektorskiego departamentu. Z kwitami zaś, które do 15 listopada nie wjadą do spisówъ, postępować na zasadzie 501 i 542 art. ustawy rekruckiej.

Подписалъ: генералъ-инспекторъ по инженерной части НИКОЛАЙ.
 Высочайшимъ приказомъ, по военному ведомству отъ 22 октября, по сененціи военного суда: резервнаго дивизиона александрійскаго туларскаго Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Николая Николаевича Старшаго полка подполковнику КРАСОВСКОМУ, при-сужденному генералъ-аудиторіатомъ, на основаніи полевыхъ уголовныхъ законовъ, къ лишенію чиновъ и въсѣхъ нравъ состоянія и къ смертной казни разстрѣляніемъ, за покушеніе возбудить нижнихъ чиновъ къ неповиновенію чрезъ подбрасываніе къ нимъ возмутительнаго воззванія и другія преступныя дѣйствія, по Всемилостивѣйшему ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА повелѣнію смертнѣе казни, забывается политическою смертію, съ исполненіемъ надъ нимъ обряда въ семь случаевъ въ заколахъ установленнаго и ссылкой затѣмъ въ каторжную работу въ рудникахъ на двѣнадцатъ лѣтъ.

О такомъ Высочайшемъ повелѣніи даная знать казеннымъ палатамъ для надлежащаго исполненія, предлагая, по заключеніи 15 ноября росписаній, немедленно доставить ихъ въ инспекторскій департаментъ военнаго министерства; если же таковыя уже отосланы, то въ дополненіе къ онымъ, уведомить объ измѣненіяхъ, какия послѣдуютъ по 15 ноября.

Презъ Найвысшы розказъ въ wydziale wojennymъ, 6 mia. sierpnia Świącianski хорундziej, zostający w jeździe armji porucznikъ De-GRAWE, uwalnia się od obowiązku zaliczeniemъ do piechoty armji.
 Презъ Найвысшы розказъ въ wydziale wojennymъ 11 mia. sierpnia Pakowskiego piątego assessora felitarszka kłajca Kutuzowa Smoleńskiego полку majorъ KOSTOGOROW, mianowany został хорундziejemъ Świącianskimъ zaliczeniemъ do piechoty armji.
 W Wileńskimъ gubernialnymъ komitecie towarzyszącej opieki nadъ więziami на wakującą posadę buchaltera i kontrolera tego komitetu, на мѣсiecъ радѣ хорундziejа WALICKIEGO, przeniesionego на обовязекъ starszego pomocnika przy dozorcę okręgowymъ w zarządzie tru.kowo-akcyjnymъ gubernji Grodzieńskiej, mianującъ się dymissjonowany sekretarzъ kollegjalny Aleksanderъ synъ Józefa KARABANOWICZ.

O takowymъ Najwyższymъ rozkazie dającъ znać izbomъ skarbowymъ dla należytego spełnienia, zalecamъ, по замкнѣciu 15 listopada spisówъ, niezwłocznie przesyłać je do inspektorskiego departamentu ministerjumъ wojny; jeżeli zaś one już odesłane zostały, то uzupełniającъ je, wiadomić o zmianachъ jakie zajądą по dzień 15 listopada.

Высочайшимъ приказомъ, по военному ведомству, 6 мѣс. августа, Швецииской хорундziej, состоящій по армейскій кавалеріи поручикъ De-ГРАВЕ отчисляется отъ сей должности, съ оставленіемъ по армейскій кавалеріи.
 Высочайшимъ приказомъ, по военному ведомству, 11 мѣс. сентября, Псковскаго полковнаго генералъ-фельдмаршала князя Кутузова Смоленскаго полка майоръ КОСТОГОРОВЪ, назначенъ въ Швециискій хорундziej, съ зачисленіемъ по армейскій пехотѣ.
 По Виленскому губернскому комитету общества попечительнаго о тюрьмахъ—на открывающаго вакансію бухгалтеръ и контролера сего комитета, послѣ титулярнаго совѣтника ВАЛЦКАГО; переименована по на службу старшимъ помощникомъ окружнаго надзирателя по питеино-акциному управленію Гродненской губерніи, опредѣляется отставной коллежскій секретарь Александръ Осиповъ КАРАБАНОВИЧЪ.
 По Виленскому приказу общественного призыва: по случаю смерти бухгалтера приказа коллежскаго assessora Альберта Матеуза МОНЧУНСКАГО, опредѣляется исправляющимъ эту должность помощникъ бухгалтера, коллежскій секретарь Петръ Фоминъ сынъ СТРЕБИКО.

Помѣщаемъ здѣсь сообщенію намъ для перепечатанія въ Вѣст. передовую статью редакціи Московской газеты „Наше Время“ слѣдующаго содержания: Москва 14 октября.
 „Journal des Débats“ отвѣчаетъ на статью „Journal de St. Petersburg“ о Польшѣ давно известными выписками изъ дипломатическихъ документовъ 1831 и 1832 годовъ. Изъ нихъ оказывается, что въ то время Англія и Франція считали уничтоженіе польской конституціи нарушеніемъ вѣнскаго трактата, тогда какъ Австрія и Пруссія, участницы въ томъ же трактатѣ, признавали за Россіею полное право уничтожить польскую конституцію послѣ востанія 1831 года. Предоставляемъ „Journal de St. Petersburg“ отвѣчать на дипломатическіе документы дипломатическими же документами. Для насъ вопросъ заключается вовсе не въ это. Споръ между Россіею и Польшою идетъ не за польскую конституцію. Изъ адреса, поданнаго графу Замоискому, и другихъ документовъ, публикованныхъ въ „Journal des Débats“, очевидно, что требованія поляковъ клонятся совсѣмъ не въ эту сторону. Существенный вопросъ состоитъ въ томъ:—осталась ли Польша въ тѣхъ предѣлахъ, въ которыхъ она существуетъ почти цѣлый вѣкъ, и которые признаны всею Европою, или возвратиться ей къ тому объему, въ которомъ она заключалась сто лѣтъ тому назадъ, до 1772 года? Поляки хотѣтъ возвращенія оторванныхъ отъ Польши областей. Они требуютъ этого не во имя національности, ибо это области литовскія и русскія, въ которыхъ только верхній слой народонаселенія польскій; они требуютъ этого не во имя свободы, ибо власть Польши въ этихъ областяхъ ознаменовалась угнетеніемъ низшихъ классовъ и угнетеніемъ въ дѣлахъ вѣры. Это была власть чужеземная, а не народная. Нѣтъ, они требуютъ уничтоженія новаго политическаго раздѣленія, признаннаго всеми европейскими державами, во имя стараго политическаго раздѣленія, существовавшаго сто лѣтъ тому назадъ. Они хотѣтъ не свободы, а владычества, и это владычество, которое не сумѣли удержатъ, отыскиваютъ въ пылу историческихъ обломковъ. Есть ли малѣйшій смыслъ въ подобномъ притязаніи и способно ли оно возбудить сочувствіе въ комъ бы то ни было, кто смотритъ на дѣло безпристрастными глазами? Пока поляки стоятъ на этой почвѣ, между ними и Россіею примиренія нѣтъ. А такъ какъ польская конституція служитъ только средствомъ для осуществленія замысловъ, которыхъ поляки не считаютъ даже нужными скрывать, то русское правительство не можетъ согласиться на восстановление польской конституціи. Русское правительство доказало и ежедневно доказываетъ на дѣлѣ свое желаніе облегчить участь поляковъ. Но, въ виду немудреныхъ и ничѣмъ не оправдываемыхъ притязаній, ему остается только печальная необходимость подавлять стремленія людей, которые, увлекаемые мечтами о давнопрошедшемъ, не хотѣтъ видѣть ни указаній исторіи, ни своего настоящаго положенія, ни высшихъ требованій права и свободы. И все Россія, все, что есть въ ней преданнаго отечеству, все, что допріжигъ именемъ русскаго, станеть, какъ одинъ человѣкъ, подъ знаменемъ русскаго царя въ защиту своихъ правъ, за свои исконно русскія земли. Россія тогда только протянетъ руку Польшѣ, когда поляки, отказавшись отъ честолюбивыхъ мечтаній, захотятъ довольствоваться свободою

Przez Найвысшы розказъ въ wydziale wojennymъ, 6 mia. sierpnia Świącianski хорундziej, zostający w jeździe armji porucznikъ De-GRAWE, uwalnia się od obowiązku zaliczeniemъ do piechoty armji.
 Презъ Найвысшы розказъ въ wydziale wojennymъ 11 mia. sierpnia Pakowskiego piątego assessora felitarszka kłajca Kutuzowa Smoleńskiego полку majorъ KOSTOGOROW, mianowany został хорундziejemъ Świącianskimъ zaliczeniemъ do piechoty armji.
 W Wileńskimъ gubernialnymъ komitecie towarzyszącej opieki nadъ więziami на wakującą posadę buchaltera i kontrolera tego komitetu, на мѣсiecъ радѣ хорундziejа WALICKIEGO, przeniesionego на обовязекъ starszego pomocnika przy dozorcę okręgowymъ w zarządzie tru.kowo-akcyjnymъ gubernji Grodzieńskiej, mianującъ się dymissjonowany sekretarzъ kollegjalny Aleksanderъ synъ Józefa KARABANOWICZ.

Nadesłano namъ dla zamieszczenia w naszej gazecie artykułъ wstępny редакціи московскій газетъ „Наше Время“ наступающей treści:
 Москва 14 października.
 „Journal des Débats“ odpowiada на artykulъ o Polsce, umieszczony w „Journal de St. Petersburg“ dawno wiadomymъ wyciągami zъ dokumentówъ dyplomatycznychъ 1831 i 1832 roku. Zъ tychъ ostatnichъ pokazuje się, iż wówczas Anglja i Francja uważały zniesienie konstytucji polskiej jako naruszenie traktatu wiedeńskiego, gdy tymczasemъ Austrja i Prusy, uczestniczące w tymъ traktacie, przyznawały Rossji pełne prawo zniesienia konstytucji polskiej po powstaniu 1831 roku. Pozwalamy dziennikowi „Journal de St. Petersburg“ odpowiadać на dokumenta dyplomatyczne takimiżъ dokumentami. Namъ chodzi o inną kwestję. Spórъ pomiędzy Rossją i Polską toczy się nie o konstytucję polską. Adresъ podany hrabiemu Zamoiskiemu, jako też i inne przytoczone przezъ „Journal des Débats“ dokumenta wskazują, że wymagania Polakówъ mają zupełnie inny kierunekъ. Istotną kwestją zależy na тѣмъ: czy Polska ma pozostać wъ tychъ samychъ granicachъ, wъ jakichъ już prawie przezъ całe stulecie istnieje i które są przezъ całą Europę przyznane, albo też ma powrócić do тѣхъ objętości, jaką miała przedъ stę laty, то jest aż до roku 1772? Polacy chcą przywrócenia oderwanychъ odъ Polski prowincji. Wymagają oni tego nie wъ imię narodowości, gdyż to są prowincje litewskie i ruskie, wъ których tylko wyższa warstwa ludności jestъ polską; nie wъ imię wolności, gdyż panowanie Polski wъ tychъ prowincjachъ nacechowało się uciskiemъ klasъ niższychъ i uciskiemъ wъ sprawachъ religij. Było to panowanie obce, ale nie narodowe. Wcale nie, oni wymagają zniesienia nowego podziału politycznego, przyznanego przezъ wszystkie mocarstwa europejskie, przyznanego przezъ wszystkie mocarstwa europejskie, wъ imię dawnego podziału politycznego, jaki przedъ stę laty istniał. Oni chcą nie wolności, lecz panowania, i то panowanie, którego utrzymać nieumieli, odszukują wъ kurczawie odłamkówъ dziejowychъ. Czyżъ jestъ choć odrobina sensu wъ takimъ roszczeniu; może li ono wъ kimkolwiekъ obszernie współczucie, kto tylko patrzy на rzeczъ okiemъ bezstronnymъ? Dopóki Polacy pozostaną на тѣй niwie, niemaszъ примирzenia między nimi a Rossją. A ponieważ konstytucja polska służy tylko jako środekъ do urzeczywistnienia zamiarówъ, których nawetъ Polacy nie starają się ukrywać, przeto rządъ rossyjski на przywrócenie konstytucji polskiej zgodzić się nie może. Rządъ rossyjski dowiódł już i codziennie czynemъ dowodzi swego życzenia użyć losъ Polakówъ. Lecz widząc nieumiarowane i niczymъ niesusrawiedliwione roszczenia, pozostaje mu tylko smutna konieczność poskramiać dążeńności ludzi, którzy uniesieni marzeniami о dawniejъ przeszłości, nie chcą widzieć ani wskazówekъ dziejowychъ, ani swego obecnego położenia, ani wyższychъ wymagańъ prawa i wolności. A cała Rossja, ani wyższychъ wymagańъ prawa i wolności, кому каждый tylko wъ niej oddany jestъ оjezyźnie, кому tylko drogie jestъ imię Rossjanina, jakъ jedenъ człowiekъ staną podъ sztandaremъ rossyjskimъ, wъ obronie prawъ podъ sztandaremъ rossyjskimъ. Rossja wtedy swoichъ i za swe dawne ziemie rossyjskie, zrzekającъ się próż- tylko podа rękę Polce, skoro Polacy, zrzekającъ się próż- nychъ marzeń, zechcą korzystać ze wolności, wъ skromniejszychъ, lecz odpowiedniejszychъ stosunkachъ i poszanowaniu prawa, cudzego granicachъ. Odъ Polakówъ zawisto przy- śpieszenie tego pożądanego примирzenia.

Объ ассигнованіи губернскимъ и областнымъ статистическимъ комитетамъ содержанія, въ 1863 году, изъ общаго остатковъ отъ земскихъ сборовъ. Государственный совѣтъ, въ департаментѣ государственной экономіи, разсмотрѣвъ представленіе министра внутреннихъ дѣлъ, объ ассигнованіи губернскимъ и областнымъ статистическимъ комитетамъ содержанія въ 1863 году изъ общаго остатковъ отъ земскихъ сборовъ, мнѣніемъ положилъ: настоящею представленіе утвердить. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ такое мнѣніе государственнаго совѣта Высочайше утвердить соизволивъ и повелѣлъ исполнить, 3-го сентября 1862 г.

Объ освобожденіи кантонистовъ и солдатскихъ дѣтей, по болѣзни, отъ побѣтей. По положенію комитета г. министровъ, въ слѣдствіе представленія управляющаго министерствомъ финансовъ, ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, въ 14-й день августа, Высочайше повелѣтъ соизволивъ: бывшихъ кантонистовъ и солдатскихъ дѣтей, кои, по болѣзненному состоянію, окажутся неспособными ни къ какому работамъ, по надлежащемъ медицинскомъ въ томъ удостовѣреніи, освободить отъ платежа податей и казенныхъ повинностей, и записывать ихъ въ ревизскія сказки для одного лишь счета.

О выгнѣци кантонистовъ и дѣтей солдатъ въ поводу choroby odъ optaty podatkowъ. Презъ децызю комитета pp. министровъ, въ skutkuъ представленія zarządzającego ministerjumъ skarbu, CESARZъ JEGO MOŝCъ wъ dniu 14 sierpnia Najwyżejъ rozkazъ rządził: byłychъ кантонистовъ orazъ дѣтей солдатъ, którzy зъ powodu choroby, okazały się niezdatnymi до żadnychъ работъ, по належитѣмъ зашведченію лекарскимъ, wygnać odъ optaty podatkowъ i повинности skarbowychъ, а zapisywać ichъ do listъ popisowychъ tylko dla rachunku.

О розказахъ на utrzymanіе закладовъ trunkowo-akcyjnychъ. Презъ Найвысшей затвержденъ 21 września roku бieżащего, децызю комитета finansówъ postanowiono: opróczъ obecnieъ przeznaczonychъ 3 miljon. rub. на utrzymanіе trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, użyć на tenъ celъ wъ 1863 roku ze spodziewanego dochodu trunkowegoъ jeszcze до jednego miliona rub., pozwalającъ zarządzającemu ministerjumъ skarbuъ używać тѣхъ суммъ zarówno зъ uprzednio wydana, powiększać i zmniejszać składъ trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, wъ miaręъ rzeczywistejъ potrzeby, tudzieżъ odpędzać zъ тѣхъ суммъ nieodбище необходимые выдатки въ оглобности, на utrzymanіе urzѣdnikowъ для ревизји закладовъ акцызы и wykonywaniaъ różnegoъ rodzajuъ poleceń, nieodzwolnychъ przyъ organizowaniuъ nowegoъ systematu акцызы.

О расходахъ по содержанію питеино-акцизныхъ управленій. Высочайше утвержденнымъ, 21-го сентября сего года, положеніемъ комитета финансовъ определено: сверхъ ассигнованной нынѣ суммы 3 мил. руб., на содержаніе питеино-акцизныхъ управленій, употребить на сей же предметъ, въ 1863 году, изъ предполагаемаго питейнаго дохода еще до одного милліона рублей, предоставляя управляющему министерствомъ финансовъ, расходувать эту сумму наравнѣ съ первоначально ассигнованною, увеличивать и уменьшать составъ питеино-акцизныхъ управленій по мѣрѣ дѣйствительной въ томъ надобности, а также производить изъ той же суммы необходимые расходы вообще, на содержаніе чиновниковъ, для ревизји акцизныхъ управленій и исполненія разнородныхъ порученій, при устройствѣ новой акцизной системы необходимыхъ.

О розказахъ на utrzymanіе закладовъ trunkowo-akcyjnychъ. Презъ Найвысшей затвержденъ 21 września roku бieżащего, децызю комитета finansówъ postanowiono: opróczъ obecnieъ przeznaczonychъ 3 miljon. rub. на utrzymanіе trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, użyć на tenъ celъ wъ 1863 roku ze spodziewanego dochodu trunkowegoъ jeszcze до jednego miliona rub., pozwalającъ zarządzającemu ministerjumъ skarbuъ używać тѣхъ суммъ zarówno зъ uprzednio wydana, powiększać i zmniejszać składъ trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, wъ miaręъ rzeczywistejъ potrzeby, tudzieżъ odpędzać zъ тѣхъ суммъ nieodбище необходимые выдатки въ оглобности, на utrzymanіе urzѣdnikowъ для ревизји закладовъ акцызы и wykonywaniaъ różnegoъ rodzajuъ poleceń, nieodzwolnychъ przyъ organizowaniuъ nowegoъ systematu акцызы.

О розказахъ на utrzymanіе закладовъ trunkowo-akcyjnychъ. Презъ Найвысшей затвержденъ 21 września roku бieżащего, децызю комитета finansówъ postanowiono: opróczъ obecnieъ przeznaczonychъ 3 miljon. rub. на utrzymanіе trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, użyć на tenъ celъ wъ 1863 roku ze spodziewanego dochodu trunkowegoъ jeszcze до jednego miliona rub., pozwalającъ zarządzającemu ministerjumъ skarbuъ używać тѣхъ суммъ zarówno зъ uprzednio wydana, powiększać i zmniejszać składъ trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, wъ miaręъ rzeczywistejъ potrzeby, tudzieżъ odpędzać zъ тѣхъ суммъ nieodбище необходимые выдатки въ оглобности, на utrzymanіе urzѣdnikowъ для ревизји закладовъ акцызы и wykonywaniaъ różnegoъ rodzajuъ poleceń, nieodzwolnychъ przyъ organizowaniuъ nowegoъ systematu акцызы.

О розказахъ на utrzymanіе закладовъ trunkowo-akcyjnychъ. Презъ Найвысшей затвержденъ 21 września roku бieżащего, децызю комитета finansówъ postanowiono: opróczъ obecnieъ przeznaczonychъ 3 miljon. rub. на utrzymanіе trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, użyć на tenъ celъ wъ 1863 roku ze spodziewanego dochodu trunkowegoъ jeszcze до jednego miliona rub., pozwalającъ zarządzającemu ministerjumъ skarbuъ używać тѣхъ суммъ zarówno зъ uprzednio wydana, powiększać i zmniejszać składъ trunkowo-akcyjnychъ закладовъ, wъ miaręъ rzeczywistejъ potrzeby, tudzieżъ odpędzać zъ тѣхъ суммъ nieodбище необходимые выдатки въ оглобности, на utrzymanіе urzѣdnikowъ для ревизји закладовъ акцызы и wykonywaniaъ różnegoъ rodzajuъ poleceń, nieodzwolnychъ przyъ organizowaniuъ nowegoъ systematu акцызы.

въ предѣлахъ болѣе скромныхъ, но болѣе согласныхъ съ справедливостью и съ уваженіемъ къ чужому праву. Отъ поляковъ зависитъ ускорить это желанное примиреніе.

ВАРШАВА.

Дѣйствія партіи безпорядковъ. Въ „Официальной Газетѣ“ Царства Польскаго напечатано слѣдующее: „Нѣсколько времени тому мы сообщили въ нашей газетѣ организацию партіи, дѣйствія которой уже видѣла Варшава. Теперь мы сообщаемъ присланный изъ-за границы для разбросанія въ Царствѣ уставъ на-реднаго революціоннаго союза, уставъ комитета того же союза, и инструкцію уезднымъ комитетамъ. Разбрасываніе этихъ листовъ имѣетъ цѣлью произвести въ Варшавѣ и въ провинціи складчину, или такъ-называемую податъ, установленную центральнымъ народнымъ комитетомъ отъ 18-го октября сего года, и объявленную въ упомянутой потаенной публициціи.

Самое содержаніе и основа подобныхъ листовъ служить уже самымъ лучшимъ противъ нихъ предостереженіемъ.

Въ подтвержденіе всѣхъ этихъ бредней, распространяли въ провинціи слухъ, что весною вѣснѣхъ встаніе; колько можно замѣтить, то эти слухи являлись періодически. Осенью говорятъ, что встаніе произойдетъ весною, а когда наступитъ весна, то объявляютъ, что оно отложено до осени; между-тѣмъ, въ ожиданіи этихъ встаній подати не откладываются, а вносятся и весною и осенью. Это особеннаго рода спекуляція, отдѣлая въ патриотизмъ и основанная на трусости однихъ и легковѣрности другихъ. Теперешній налогъ отъ капиталовъ и доходовъ, постановленный комитетомъ кажется назначенъ въ пользу лицъ, подлежащихъ рекрутскому набору, съ цѣлью доставить имъ возможность уйти за границу. Конечно, мало найдется послушныхъ этому распоряженію, которое повлекло бы за собой двойное обложеніе край, во-первыхъ, взносомъ складчины, и во-вторыхъ пополненіемъ числа лицъ, назначенныхъ къ набору. Если при этомъ примемъ во вниманіе, что чрезвычайныя издержки Царства Польскаго, вызванныя потребностью предпринимать мѣры военныя и полицейскія противъ всѣхъ беззаконствъ и возмущеній, простирались въ прошлѣ году до нѣсколькихъ милліоновъ, тогда становится ясно, какими тяжестями обременяютъ нашъ край эти комитеты, и что все это только способствуетъ къ поддержанію, за границею, политическихъ пролетаріевъ ихъ генераловъ и президентовъ, играющихъ благосостояніемъ края.

Въ заключеніе прибавимъ, что сказанное въ ст. 1 устава комитета объ отвѣтственности его президента, и то, что согласно ст. 9, этотъ комитетъ считаетъ себя революціоннымъ трибуналомъ, объясняютъ кто былъ соучастникомъ недавнихъ покушеній и на кого падетъ отвѣтственность за судьбу покушавшихся.

Сообщаемъ текстъ потаеннаго листа.

Уставъ народнаго революціоннаго союза.

1) Цѣль союза состоитъ въ возрожденіи Польши на демократическихъ началахъ въ прежнихъ, существовавшихъ до раздѣла границахъ.

2) Вооруженное встаніе признается единственнымъ средствомъ къ достиженію этой цѣли.

3) Главная задача союза будетъ состоять въ приготвленіи всевозможныхъ средствъ къ вооруженному встанію.

4) Въ главѣ союза стоитъ народный революціонный комитетъ, подъ предѣлательствомъ генерала Мирославскаго, подъ руководствомъ котораго состоятъ всѣ пригтовительныя заграничныя труды.

5) Народный революціонный комитетъ состоитъ изъ пяти лицъ, рѣшаетъ дѣла большинствомъ голосовъ и даетъ приказанія чрезъ посредство своихъ полномочныхъ комиссаровъ.

6) Назначаетъ начальниковъ уездной организаци, оставляя имъ право выбрать еще 4 лица, для составленія съ ними революціонныхъ уездныхъ комитетовъ.

7) Союзъ распространяется слѣдующимъ образомъ: каждый изъ членовъ уезднаго революціоннаго комитета, основываетъ новый кружокъ изъ пяти лицъ; основатель кружка есть его президентъ, и передаетъ ему приказанія высшаго комитета. Такимъ образомъ производится и дальнѣйшее распространеніе союза.

8) При основаніи кружковъ принимается за правило, что низшіе кружки не должны знать о составѣ кружковъ высшихъ.

9) Всѣ члены обязаны послушаніемъ высшимъ комитетамъ.

10) Всякое непослушаніе и измѣна будутъ строго наказываемы. Способъ суда и наказаній опредѣляется революціоннымъ народнымъ комитетомъ.

11) Каждый членъ комитета вноситъ ежемѣсячно складчину (не менѣе 2 з.) въ кассу союза, въ руки своего предѣлателя.

12) Поступающій въ союзъ обязывается формально поднести руки принимающему и повтореніемъ за нимъ слѣдующихъ словъ: „Присягаю исполнять обязанности, возложенныя на меня уставомъ союза; хранить тайну и быть послушнымъ распоряженіямъ революціоннаго народнаго комитета.“

Уставъ комитета.

1) Народный революціонный комитетъ состоитъ изъ пяти лицъ:

2) Составъ комитета можетъ измѣняться только съ согласія генерала Людовика Мирославскаго, какъ отвѣтственнаго президента союза.

3) Постановленія издаются большинствомъ голосовъ.

4) Засѣданія происходятъ периодически.

5) Декурный членъ долженъ находиться безотлучно въ ирваденіи, для безотлагательнаго рѣшенія дѣлъ, не терпящихъ замедленія.

6) Въ случаяхъ чрезвычайныхъ, составъ изъ трехъ членовъ уполномочивается дѣлать всевозможныя распоряженія.

7) Народный революціонный комитетъ дѣлится на отдѣленія:

1) Провинціальное административное.

2) Административное отдѣленіе Варшавы и отдѣленіе полиціи.

3) Отдѣленіе финансовъ.

4) Сообщеній.

5) Отдѣленіе корреспонденціи съ союзами другихъ провинцій и съ заграниціею.

6) Директоры отдѣленій исполняютъ постановленія, опредѣленные въ засѣданіяхъ комитета.

7) Комитетъ съ полнотю составъ признается революціоннымъ трибуналомъ.

10) Назначаетъ и увольняетъ всѣхъ чиновниковъ организаци.

11) Обязанъ отдавать ежемѣсячный отчетъ предѣлательствующему обществу, который утверждается о дѣйствіяхъ загранично.

12) Обязанъ по мѣрѣ возможности подкрѣплять фондъ легионовъ.

13) Всѣ члены обязаны къ взаимной солидарности и храненію тайны.

14) Принимаетъ присягу въ вѣрности правиламъ союза, нарушеніе которой будетъ признано государственной измѣной и виновный подвергается наказанію.

15) Отдѣленіе политическо-административное за границей остается подъ управленіемъ Яна Куржины, въ руки котораго пересылаются всѣ корреспонденціи.

Инструкція для уездныхъ комитетовъ.

1) Назначеніе и увольненіе уездныхъ начальниковъ зависятъ отъ народнаго революціоннаго комитета.

2) Начальникъ уезда выбираетъ 4 обывателей, которыми онъ руководитъ въ качествѣ предѣлателя провинціального революціоннаго комитета.

3) Въ его распоряженіи находится всѣ, посвященныя въ тайну и состоящія въ томъ же уездѣ; самъ же онъ получаетъ приказанія отъ народнаго революціоннаго комитета, чрезъ посредство комиссара, которому онъ обязанъ отдавать отчетъ въ своихъ поступкахъ.

4) Опредѣляетъ и увольняетъ начальниковъ округа и второстепенныхъ городовъ, и отвѣчаетъ за ихъ дѣйствія.

5) Содержитъ уездную кассу и проценты отсылаетъ въ главную кассу.

6) Составляетъ, по крайней мѣрѣ, разъ въ мѣсяцъ рапортъ о состояніи уезда, именно:

1) О числѣ и социальномъ положеніи участвующихъ въ обществѣ и средствахъ, какими онъ можетъ распорядиться въ минуту встанія.

2) О количествѣ оружія и военныхъ матеріаловъ.

3) О состояніи уездной кассы.

4) О всѣхъ важнѣйшихъ происшествіяхъ, о движеніи войскъ о постановленіяхъ начальствующихъ, о настрѣеніи народа и евреевъ, о всѣхъ дѣйствіяхъ и намѣреніяхъ контрреволюціонеровъ и партіи панславистовъ Веленскаго, наконецъ о преждевременныхъ вѣдѣніяхъ демарговъ и всякаго рода анархистовъ.

7) Однимъ изъ первыхъ занятій будетъ приготвленіе, а затѣмъ и исполненіе статистическихъ таблицъ всѣхъ городовъ уезда: при составленіи этой таблицы, нужно принимать во вниманіе мѣстность въ отношеніи хозяйственному, промышленному и торговому, равно какъ и жителей, которыхъ слѣдуетъ раздѣлить на три категоріи: а) готовыхъ къ встанію б) равнодушныхъ и нерѣшительныхъ; в) контрреволюціонеровъ, выступающихъ подъ какимъ-бы то ни было названіемъ. Крімъ того необходимо опредѣлить по мѣрѣ возможности, богатство уезда въ капиталахъ или матеріалахъ военныхъ, какъ-то: кожа, сукно, холстъ, желѣзо, лошади и т. п.

8) Начальникъ уезда постарается надобности подати подъ какимъ-бы то ни было видомъ, на лицъ не посвященныхъ въ тайну, и распоряженіемъ о извлеченіи капиталовъ изъ всевозможныхъ источниковъ, изъясненіе котораго предоставляется его ревности.

9) Наконецъ займется устройствомъ сообщеній для послыжкы и корреспонденціи союза и о способѣ устройства таковыхъ будетъ доводить до свѣдѣній комитета.

Варшава 18-го октября 1862 года.

Центральный народный комитетъ, принявъ во вниманіе, 1) что только энергическое соединеніе всѣхъ силъ и средствъ народа дастъ намъ возможность выдержать борьбу съ нашествіемъ, которое напрягаетъ противъ насъ всѣ силы своей центральной организаци.

2) Что противъ послѣднихъ усилій и настоящій исключительной энергіи нашествія, мы обязаны противопоставить исключительное самопожертваніе и исключительную энергію всѣхъ составныхъ частей народа, постановляемъ слѣдующее:

Ст. I. Каждый любящій свое отечество и желающій завоеванія ему независимаго положенія, обязанъ платить одновременно народную податъ — пожертвованіе съ цѣлью помочь стремленіямъ къ освобожденію отечества.

Ст. II. Основаніемъ этой подати служитъ капиталъ каждаго обложеннаго податю въ размѣрѣ по 1/2% со ста отъ недвижимаго имѣнія и гипотечныхъ суммъ.

Ст. III. Лица, неимѣющія недвижности и капиталовъ, платятъ 5% отъ получаемыхъ доходовъ.

Ст. IV. Если при вычисленіи капиталовъ встрѣтится затрудненіе для контрола за ними, въ такомъ случаѣ принимается за норму ежегодная плата за квартиру, принимаемая ее въ Варшавѣ за 1/2 въ провинціи 1/4 часть доходовъ.

Ст. V. Лица, имѣющія недвижность и кромѣ того еще другіе источники доходовъ, платятъ народную податъ особю съ недвижностью, и особю съ доходами.

Ст. VI. Вниманіе податей производится съ помощью чиновниковъ организаци, назначенныхъ для этого. Такие чиновники будутъ имѣть свидѣтельство центрального народнаго комитета. Срокъ взноса подати назначается 10-го ноября текущаго года.

О ДѢЙСТВІЯХЪ

ВИЛЕНСКАГО ГУБЕРНСКАГО ПО КРЕСТЬЯНСКИМЪ ДѢЛАМЪ ПРИСУТСТВІЯ ВЪ ТЕЧЕНІИ НОЛЯ 1862 ГОДА.

Въ засѣданіи 15 іюля. По разсмотрѣніи представленія одного изъ мировыхъ посредниковъ, въ коемъ онъ испрашиваетъ распоряженія о порученіи стариннымъ казеннымъ обществъ, являющихся съ геометрическими планами, по требованію мирового посредника, для отвода границъ поземельнаго надѣла временно-обязанныхъ крестьянъ, при доверѣіи уставныхъ грамотъ, а также разрѣшенія о томъ, можетъ ли состояній при мировомъ посредникѣ землемеръ, въ случаѣ заросшихъ границъ, представляемыхъ казеннымъ старшиною, въ присутствіи сего посланнаго и казенныхъ крестьянъ, указывать временно-обязаннымъ крестьянамъ границы ихъ надѣла, — присутствіе, имѣя въ виду, что на основаніи межевыхъ законовъ, для отвода границъ казеннаго владѣнія, повѣренные отъ казенныхъ крестьянъ, требуютъ только или при производствѣ генеральнаго межеванія, или при другіяхъ дѣйствіяхъ, и что возобновленіе межъ относится исключительно до землемѣрства, производимаго государственное межеваніе съ правомъ утвержденія формальныхъ межъ, опредѣлено: уведомить мирового посредника, что за силою такихъ положительныхъ правилъ, не имѣется въ виду основанія къ удовлетворенію его представленія.

(Продол. впрѣдъ.)

ВАРШАВА.

Чытамы въ Dzienniku Powszechnym co następuje:

„Вѣрхненія стронниетва безрządu. Przed niejakim czasem Dziennik nasz ogłosił organizację sprzysiężenia, którego uczynki widział Warszawa. W dalszym ciągu ogłaszamy nadesłaną tu z zagranicy dla rozrządzenia po kraju Ustawę z wiazku narodowego rewolucyjnego, oraz Ustawę Komitetu tegoż związku, niemniej Instrukcję dla Komitetów powiatowych.“

Rozrzucanie tych pism ma na celu nową składkę czyli tak zwany podatek w Warszawie i w prowincji, w związku z czem pokatną publikacja zawiera postanowienie jakoby Centralnego Narodowego Komitetu, z dnia 18 października r. b., nakładające podatek od kapitału i od dochodu. Pismo to równi ogłaszamy. Sama osnowa tych pism jest w obec zdrowego rozsądku najepszą przeciwko nim przestrożką.

W poparciu tych niedorzeczności, rozgłoszono wieść na prowincji, że powstanie wybuchnie na wiosnę. Uważać można, że te pogłoski wracają perjodycznie. W jesieni rozgłaszają zawsze, że powstanie ma nastąpić na wiosnę, gdy zaś przyjdzie wiosna gloszą, że powstanie odłożone jest do jesieni, zdarstwa zaś podatkowe w widoku tych mniemanych powstań nieodkladają się, lecz odbywają tak w jesieni jako i na wiosnę. Jest to osobny rodzaj spekulacji w pozory patriotyczne przyrodzanej i obliczonej na wyszukiwanie trwożliwości jednych, łatwości innych, do ile te groźby i postrachy skutek odnoszą, wiadomo do czyich kieszeni i na czyje korzyści obracają się wyściskane opłaty. Terazniejsza nowa opłata od kapitału i dochodu zdaje się być rozpisana przez Komitet na korzyść indywidualuow popisuwo ulegających, dla zabezpieczenia im środków ujęcia z kraju i wygodnego przebywania za granicą. Mało kto zapewne ustucha tych nakazów, które pociągalyby za sobą podwójne zubożenie kraju, raz wybraną składką, drugi raz ubytkiem popisowych, za jakich w dalszem następstwie ulegliby poborowi do wojska taicy, którzy inaczej mogliby być oszczędzeni. Gdy przy tem wszystkim wzięmiemy na uwagę, że wydatki nadzwyczajne Skarbu Królestwa, wywołane potrzebą użycia środków wojskowych i policyjnych przeciwko nieporządkom i zaburzeniom, w roku zeszłym miliony wyniosły, wtedy widzicie można jakie ciężary spadają na kraj z tych Komitetowych rządów i jak wszystko to prowadzi tylko do żywienia w kraju i za granicą próżniaczego proletariatu politycznych wierzycieli, jego generałów i prezesów z dobra kraju czyniących sobie igraczkę.

1) Dodamy tu jeszcze, że to co w artykule 1-szym Ustawy Komitetu powiedziane jest o odpowiedzialnym jego prezecie, który to Komitet według artykułu 9-go uważa się za trybunał rewolucyjny, objaśnia teraz na kogo spada wspomnietwo niedawnych zamachów i odpowiedzialność za dotę ich sprawców.

Ustawa związku „narodowego rewolucyjnego.“

1) Celem związku jest odbudowanie Polski w granicach przedrozbiorowych, na zasadach demokratycznych.

2) Zbrojne powstanie uważa się za jedyny środek, prowadzący do osiągnięcia tego ostatniego celu.

3) Głównym zatem zadaniem związku, będzie przygotowanie wszelkich możliwych środków do rozpoczęcia zbrojnego powstania.

4) Na czele związku stoi Komitet Narodowy Rewolucyjny, pod przyrządzenią generała Ludwika Mierosławskiego, pod którego wyłączeniem a szeregowym kierunkiem zostają wszystkie prace i przygotowania zagraniczne.

5) Komitet Narodowy Rewolucyjny składa się z osób pięciu, przebywa w kraju, decyduje większością głosów i wydaje rozkazy przez pośrednictwo swych pełnomocnych komisarzy.

6) Nomiuje naczelników organizaci powiatowej, pozostawiając im prawo dobrania czterech osób, mających utworzyć wraz z nimi Komitety Powiatowe rewolucyjne.

7) Zwiasek rozgala się w następujący sposób: każdy z członków Komitetów Powiatowych Rewolucyjnych, zawiązując nowe kółko z pięciu, w którym on sam jest prezesem i udziela im rozporządzenia wyzszege Komitetu, które dokładnie wypełniane być powinny. W taki sam sposób rozszerza się stowarzyszenie dalej.

8) Przy tworzeniu wszystkich kółek przyjmuje się za stałą zasadę, że niższe kółka w składzie wyższych nie wiedzieć nie powinny.

9) Wszyscy członkowie zobowiązują się do posuszeństwa rozporządzeniom wyższych komitetów.

10) Wszelka zdrada i nieposuszeństwo na równi ze zdradą, będą jak najsurowiej karane. O trybie sądu i kary, z adedyował Komitet Narodowy Rewolucyjny.

11) Każdy z członków związku wnosi miesięczną składkę (najmniej złotych polskich dwa) do kassy związku, na ręce swego prezesa.

12) Przystępujący do związku zobowiązują się formalnie przez podanie ręki przyjmującemu i powtórzenie za nim następującej roty:

„Przysięgam na wypełnianie obowiązków, jakie na mnie wkladają ustawy związku, na zachowanie najsurowszej tajemnicy i posuszeństwa rozporządzeniom Komitetu Narodowego Rewolucyjnego.“

Ustawa komitetu.

1) Komitet Narodowy Rewolucyjny składa się z osób pięciu.

2) Skład komitetu zmieniać się może tylko za zgodą generała Ludwika Mierosławskiego i jako odpowiedzialnego prezesa związku.

3) Postanowienia wydają się większością głosów.

4) Posiedzenia odbywają się perjodycznie.

5) Członek dyżurny znajdując się musi nieustannie w miejscu urzędowania, dla załatwienia nagłych interesów.

6) Trzech obecnych członków w razach nadzwyczajnych stanowią komplet prawomocny do wszelkich postanowień.

7) Komitet Narodowy Rewolucyjny dzieli się na wydziały:

1-o Prowincjonalny administracyjny.

2-o Administracyjny miasta Warszawy i policji.

3-o Skarbu.

4-o Komunikacji.

5-o Korrespondencji z związkami innych prowincji i zagranicą.

8) Dyrużujący wydziałami są wykonawcami uchwał, zapadłych na posiedzeniach komitetu.

9) Komitet w pełnym komplecie, uważa się za Trybunał Rewolucyjny.

10) Mianuje i usuwa wszystkich urzadzonych organizaci.

11) Obowiązany jest składać miesięczny raport z czynności przyrządzającemu stowarzyszenia, który zawiadamia go będzie o wszelkich czynnościach zagranicznych.

12) Obowiązują się w miarę możności znaczenia fundusz żelazny legjonowy.

13) Wszyscy członkowie obowiązują się do wzajemnej solidarności i tajemnicy.

14) Składają przysięgę na wierność zasadom związku, złamanie której uważane będzie za zdradę stanu i jako taka karane.

15) Wydział polityczno-administracyjny za granicą, pozostaje pod kierunkiem Ob. Jana Kurzyńskiego, na którego ręce komitet przesyła wszystkie korespondencje. Instrukcja dla Komitetów Powiatowych.

1) Komitet narodowy rewolucyjny mianuje lub usuwa naczelników powiatowych.

2) Naczelnik powiatu dobiera sobie czterech gorliwych i poświęconych obywateli, którym przewodniczyć będzie jako prezes komitetu prowincjonalnego rewolucyjnego.

3) Ma na swoje dyspozycję wszystkich tajemniczych w powiecie, sam zaś podlega bezwarunkowo rozkazom komitetu narodowego rewolucyjnego przez pośrednictwo Komisarza Wojewódzkiego, i tóremu nieustannie wniien jest zdawać sprawę ze swoich czynności.

4) Wyznacza lub usuwa okręgowych jako też naczelników miast drugiego rzędu, za których działania jest odpowiedzialny.

5) Utrzymuje kassę powiatową i przelewa z niej procent oznaczony do kassy głównej.

6) Składa przynajmniej raz na miesiąc jak najdokładniejszego raporta o stanie powiatu, mianowicie:

1-o O liczbie i pozycji socjalnej stowarzyszonych, jako też o środkach, jakimi w chwili wybuchu rozporządzać mogą.

2-o O ilości broni i materiałów wojskowych przysposobionych.

3-o O stanie kassy powiatowej.

4-o O wszelkich ważniejszych wypadkach, jako też o ruchach wojsk nieprzyjacielskich, o postanowieniach i przedziałaniach najezdów, o uosposobieniu miedz i ludem i starozakonnymi, o wszystkich krokach i zamiarach czy to fakcji kontrarewolucyjnej legalizującej, czy też panslawistycznej Włopolokiego, czy też nakoniec o niewczesnych wyskokach demagogów i anarchistów wszelkiego rodzaju.

7) Jednym z pierwszych zatrudnień będzie wygotowanie a następnie dopełnienie wykazu statystycznego wszystkich miast i wsi powiatu. Przy wypełnieniu rubryk wykazu tego, należy mieć wzgląd na miejscowość pod względem gospodarskim, przemysłowym i handlowym, jako też i na mieszkanców samych, których podzielić należy na trzy kategorje: a) gotowych do powstania; b) obojętnych i niezdecydowanych; c) kontrarewolucjonistów, pod jaką bądź nazwą i pretekstem występujących. Oprócz charakteru politycznego, podać należy pozycję socjalną ludzi. Nadto ile możności wykazać zasoby powiatu w kapitałach, czy też surowych materiałach wojennych, jak skóra, sukno, płótno, żelazo, konie i t. p., któreby w danym razie na rzecz powstania zarekwirowane być mogły.

8) Naczelnik powiatu postara się o należycy podatek na niewtajemniczonych pod jakim bądź pozorem i zarządzi wydobycie kapitałów z wszelkich możliwych źródeł, których wynajdywanie i wyszukiwanie pozostawia się jego gorliwości.

9) Nakoniec, zajmie się urzędowaniem komunikacji dla przesyłek i korespondencji związkowych — i o sposobie urzędowania fakowych, komitet narodowy rewolucyjny zawiadamiać będzie.

Warszawa, dnia 18-go października 1862 r. Centralny narodowy komitet. Zważywszy: 1) że tylko energiczne zespolenie wszystkich sił i zasobów narodu, dostarczy nam nożność wytrzymania coraz to gorędszej walki z najazdem, który wytyża przeciwko nam całą potęgę swojej zcentralizowanej organizaci;

2) że przeciw ostatnim właścicielom i wyjątkowej dzisiał energii najazdu — obowiązani jesteśmy postawić wyjątkowe także poświęcenie i wyjątkową energią wszystkich bez różnicy składowych części narodu;

Stanowi co następuje: Art. I. Każdy obywatel Ojczyznę miłujący i pragnący wywalenia jej obowiązując się do opłacenia jednorazowego narodowego podatku — tytułem nadzwyczajnej ofiary na poparcie działań dążących do wyswobodzenia Ojczyzny;

Art. II. Podstawą mającego się opłacić podatku jest kapitał każdego z opodatkowanych, a to według stopy po pół od sta od majątku nieruchomego i sum hipotecznych.

Art. III. Osoby nie posiadające nieruchomości ani też kapitałów ulokowanych, zapłacić mają od dochodu rocznego pięć od sta.

Art. IV. Jeżeli w obliczaniu dochodów zachodzić będzie trudność ściślejszej nad nim kontroli, w takim razie przyjmują się za normę roczna opłata komornego, która uważa się ma w Warszawie za jedną trzecią, a w miastach prowincjonalnych za jedną piątą całorocznego dochodu.

Art. V. Osoby posiadające majątek ruchomy lub nieruchomy, a prócz tego mające jeszcze inne źródła dochodu, podatek narodowy opłacają oddzielnie od majątku, a oddzielnie od dochodu.

Art. VI. Pobór podatku uskutoczenia się przez urzadzonych organizaci, umyślnie do czynności tej wyznaczonych, i w wyłącznie ku temu celowi wydane upoważnienia opatrzone. Wyznaczeni urzadzony do zbierania podatku, opatrzeni będą sznurowym kwitem C. N. komitetu, którego jedna połowa odejta i kontrybucjowi wręczona, a druga z wyrażeniem odebranę sumy wraz z pieniędźmi do kassy głównej jako dowód przesłania zostanie.

Art. VII. Termin wniesienia narodowego podatku naznacza się na dzień 10-go listopada roku bieżącego.

O CZYNNOSIACH

WILENSKIEGO GUBERNIALNEGO DLA SPRAW WŁOŚCIAN-ICH URZĘDU ZA MIESIĄC LIPIEC 1862 R.

Na posiedzeniu 13 lipca. Po rozpatrzeniu podania jednego z pośredników, w którym prosi o rozporządzenie, co do porzeczania starszym gmin skarbowych, przybywającym do zawezwania pośredników z planami geometrycznymi, dla odprządzenia granic nadziału gruntowego czasowo-obowiązkowych włościan, przy sprawdzaniu listów nadawczych, a także o rozwiązanie, czy może znajdujący się przy pośredniku geometra w razie rozsięgniętych linii granicznych, stosując się do planu gruntów skarbowych, złożyć przez starszy, w obecności tych ostatnich i włościan skarbowych, wskazywać czasowo-obowiązkowym włościanom granice ich nadziału. Urząd, zważywszy, iż na mocy praw mierniczych, dla oznaczenia granic skarbowego posiadania, umocowani od włościan skarbowych, powinni się znajdować tylko przy pomiarze generalnym, albo przy innych czynnościach mierniczych i że odnowienie miedz należy wyłącznie do geometrow zajmujących się skarbowym pomiarem, z prawem zatwierdzenia formalnych miedz, — postanowił: zawiadomić pośrednika, że z mocy takich dokladnych prawideł, wcale niema zasady ku zadosyćczynieniu jego przelozenia.

(Dalszy ciąg nastąpi)

Kurjer Wileński

wychodzić będzie w r. 1863 w tym samym składzie.

Osoby zyczące prenumerować to pismo upraszają się o wczesne zgłoszenie się, przed 1 grudnia, jeżeli nieżyczą doznać zwłoki w otrzymaniu pierwszych numerów.

Cena roczna w Wilnie r. 10

Z przesyłką — 12

Półroczna w Wilnie — 5

Z przesyłką — 6

Kwartalowa w Wilnie — 3

Z przesyłką — 3 k. 50

Miesięcznie w Wilnie — 1

Prenumerować można w Wilnie: w biurze Redakcji, oraz w Ekspedycji gazet.

W Warszawie u Gebethnera.

W Mińsku u W. Prokopowicza.

W Kijowie u p. Idzikowskiego.

W Żytomierzu u p. Butkiewicza.

W Kamieńcu Pod. u p. Kallenbacha.

W Kownie u p. Emila Mrongowiusa.

W St. Petersburgu u pp. Wolfa i Kraszeninnikowa.

W Moskwie u Czeczeryna (ul. Nikolska, d. hr. Szeremetiewa).

Nadto w kancelarych JW. marszałków powiatowych, w biurach pocztowych i u osób uproszonych.

Redaktor A. H. KIRKOR.

Dział nieurzędowy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Pogląd ogólny.

Pan Bismarck Schönhausen, po doręczeniu listów odwołanych Napoleónowi III, z posady posła przy dworze francuzkim, wrócił do Berlina. Dla dokonania roboty, zupełnej zmiany konstytucji państwa pruskiego, prezes rady ministrów postrzegłszy, że większość przedstawicielstwa narodowego nie uleżała się grózbom jawnych i pokątnych, postanowił sejm odroczyć i bez budżetu krajem rządzić, czyli, jakby na większe jeszcze lekceważenie zasad konstytucyjnych, dał zgłoszenie izbom panów, do której to nie należało, projekt budżetu i ogłosił go za obowiązujący, oświadczając, że rząd na blisko-przyszłym sejmie wyjedna jego potwierdzenie. Całe dziennikarstwo europejskie surowo ten krok zganiło, pruskie i niemieckie w ogólności zawrzało oburzeniem; tylko kilka czasopism wstecznych, a na ich czele Gazeta krzyżowa, nie znajdując słów dostatecznych, na uwielbienie wielkości duszy nowego prezesa rady.

Prusy przedstawiły nowy i dziwny obraz pozornie spokojny, ale rzeczywicie namiętnych zachwień. Dzienniki wywołane poczęto nękać prawdziwymi zaciągami. Usłużne władze, na rozkaz ministrów, poczęły zabierać z najbliższych nawet powodów, jedne po drugich dzienniki, w tej zapewne nadziei, że prenumeratorem, zwłaszcza tak systematycznie jak pruscy, dla których czytanie gazety z rana i wieczor, — bo wiadomo że wszystkie większe dzienniki po dwa razy na dzień w Berlinie wychodzą, — zamienito się w drugą naturę, odstręcając się od pism przesładowanych i mimowolnie łamiących zwykły rozkład ich czasu. Sądy rozwinęły po większej części nieznaną dotąd surowość; kary pieniężne i wyroki na dłuższe lub krótsze uwięzienia, jak grad poleciały. Dziennikarstwo pruskie dotąd się nie zraziło; niepomnie na własne krzywdy, nie przestaje śmiało i sumiennie bronić konstytucji. Znalazło wprawdzie silne poparcie ze strony dziennikarstwa saskiego, badńskiego a głównie austriackiego, które rade ze zrzeczości, mści się nad rządem pruskim, za odstąpienie sprawy cesarstwa, podczas wojny włoskiej.

Za przesładowaniem prasy wywołanej, które i dotąd coraz więcej i więcej się sroży, poszło przesładowanie wywołanych urzędników.

Jednym może z najtrudniejszych zagadnieniem w nauce konstytucyjnej, potrzebującym rozstrzygnięcia, jest szczegół: czy urzędnicy przez rząd płatni mogą być współcześnie postami sejmowymi? Wyborcy twierdzą, że dla dojrzałego zglebienia i uchwały praw niezbędni są w izbie mężowie, ze światła, doświadczenia, wdrożenia się w tryb zarządu i głębokiej znajomości wyłącznych przedmiotów krajowi zaleteni; rząd zgadza się, że wyborcy mają słusność, że urzędnicy wojskowi i cywilni, z powołania swojego w wojskowości, w prawoznastwie, w skarbowości, w oświeceniu i w polityce biegli, konieczni w izbie sejmowej są potrzebni, ale z drugiej strony, powaga korony nieodkownie nakazuje, aby postowie urzędniccy bezwarunkowo podzielił przekonania gabinetu, a jeżeli obywatelskie ich sumienie wzbrania im trzymać z ministrami, wówczas sumienie sług królewskich nakazuje im dobrowolnie opuścić zajmowane posady, skoro w jednym duchu z ministrami działać niemogą. Wyborcy na to odpowiadają, że urzędnicy są sługami państwa nie osoby, i że zajmowane obowiązki w nieczem obywatelskiej ich swobody ścieśniać niepowinny.

Ta nauka, najzwyczajniej przez potęgę umysłu we Francji za Ludwika Filipa roztrząsana i nierozstrzygnięta, w Prusach jest zbyt nowa, aby mniemanie powszechne już stanowczo wyrzec mogło, czego pod tym względem trzymać się należy. Życie konstytucyjne w tym kraju, jest jeszcze zbyt młode, wiekowe zaś podania bezwarunkowego posłuszeństwa urzędników ministrom, zbyt silne, aby od razu potoczył można

tyło granicę, gdzie ustaje obowiązek urzędnika, a poczyna się powinność obywatela.

Ministrowie, zwolennicy dawnych zasad, każdego urzędnika który w izbie z opozycją głosuje, uważają za zbiega ze swojego obozu; ale ponieważ, dopóki obrady sejmowe trwają, zastania ich nietykalność poselska, ministrowie aż do odroczenia izby ścigać ich nie mogli. Zaledwie atoli sejm się rozjechał, natychmiast wszystkich urzędników płatnych, którzy w izbie za ministrami nie głosowali, lub co większa, wyraźnie ich dążeniom przeciwnymi byli, albo na zawsze, albo czasowie, od posad pousuwano albo poprzynoszono z jednych miejsc na inne, w odległych i niedogodnych prowincjach państwa. Wielu wolało zupełnie poskładać urzędy, niż uleść rozkazom za niesprawiedliwie poczytywanym; ale składając je, najczęściej narażali i własną i rodzin swoich dołę. Dziennikarstwo przybyło im natychmiast w pomoc; wychwalając pod obłoki niezłomność duszy i obywatelską prawość, przemówiło do szczerobliwości narodu i pootwierało w redakcjach swoich, listy składek, z których możnaby wyznaczyć dla posłów - urzędników, taką samą roczną płacę, jaką pobierali na swych posadach. Te odezwy znalazły najlepsze przyjęcie, składowi obficie wpływać poczęły nietylko z samych Prus, ale i z dalszych krajów niemieckich, bo mężowie wyzwoleni państw drugorzędnych słusznie wnoszą, że za upadkiem konstytucji w Prusach, własne ich domowe swobody upadną. Czytelnicy Kurjera znajdują w dzisiejszym numerze wyjątek z listu jednego z obywateli bawarskich, który przesyłając komitetowi dar swój dla pokrzywdzonych urzędników, dowiódł w sposób niezbitny, jak wiele na tym zależy, aby twarde wymagania życia nie wlały obywatelskiego ducha. Ministrowie, obawiając się, aby postowie dostąpiwszy wyższej jeszcze niż dotąd niezawisłości, śmiałej i silnie na sejmach nie stawili im oporu, wygrzebali dekret jeneralnego gubernatora policji pana Hinkeldey, za nieszczęsnej reakcji w roku 1851 wydany, a wszelkich składek bez pozwolenia zwierzchności zakazujący, i na nowo ogłosił go zalecił; dziennikom zaś, które listy składek w słupach swoich odważa się umieszczać, zagrożono zabieraniem ich przez władzę wykonawczą. Nie więc nie pozostanie wyborcom, jak za porozumieniem się między sobą, wprost pokrzywdzonym posłom-urzędnikom, doręcząc pojedyncze składowi, wyrównywać pobieraną przez nich płacę od rządu. Umieściliśmy w dzisiejszym Kurjerze myśl wypowiedzianą przez zamężniejszych obywateli, że ponieważ kraj zawdzięcza większości izby zniesienie 25% dotychczasowych do podatków, sprawiedliwość wymaga, aby rzezonę 25% majątniejsi mieszkańcy, na powetowanie strat poniesionych przez obrońców grosza publicznego, obrócili.

Lecz ten przedmiot można uważać za podrzędny, ważniejszą jest nierównie sprawa adresów podawanych królówi. Czytelnicy znają niżej pod Prusami, programat przez stronnictwo Gazety Krzyżowej podany, jak te adresy pisane być powinny, z jakich pierwiastków składać deputacje należy, i o co mianowicie dopraszać się u króla mają. Stronnictwo, otwarcie zmierza do obalenia konstytucji, i do przywrócenia najwyższej nieograniczonej władzy. Jakoż adresy nie ustają, a odpowiedzi królewskie tchną coraz większą goryczą; umieściliśmy tę, jaką deputacja Spandauska otrzymała; teraz Gazeta Krzyżowa z dnia 4 listopada, powtarza nową odpowiedź, daną dnia 31 października, wielu razem zebranych deputacjom, w której spadek zamierzony dotąd zarzut bezbożności, na większość izby. Wilhelm I wyrzekł: „wzchrzenia stronnictw, prócz wojska, narażają jeszcze na niebezpieczeństwo najwzrostlejsze dobra kraju, bo wprowadzają w błąd uczucie religijne ludu; to być niepowinno, i z mojej strony przedsięwzięm środki, aby wiara ludu była szanowana. Powinniśmy być i wytrwać na straży, i czuwać nad lepszym obrotem rzeczy, bo wiele wróż przypominą rok 1848. Jest moją powinnością i wolą ostaniać najdroższe dobra ojczyzny, oprę się zatem wszelkiemu nieuzasadnionemu naciskowi. Oby Bóg udzielił mi potrzebnej siły. Ufajcie razem zemną. Nigdy jeszcze Bóg Prusy nie opuścił.“

Stronnictwo wsteczne pokłada wielkie nadzieje na sejmach ziemskich, które odbędą się w ciągu listopada, razem w ośmiu prowincjach. Zwolano je na dzień 16 bieżącego miesiąca. Już kommissarze królewscy, tudzież marszałkowie i ich zastępcy, z liczby otwartych zwolenników Gazety Krzyżowej, zostali mianowani; pan Bismarck-Schönhausen pożytuje sejmy ziemskie za probierczy kamień swojego zamachu stanu, który jeżeli pójdzie po myśli, cała polityka pruska zmieni się musi. Austria, korzystając z błędów gabinetu berlińskiego, przybiera kierunek wyzwolony, i coraz silniejsze stronnictwo jedna sobie w Niemczech; zjazd we Frankfurcie umocowanych krajów, składających tak zwane Wielkie Niemcy, wyraźnie uchwalili, że gdy Austria daje więcej rękami swobod obywatelskich, niż Prusy, czuwanie nad dolą niemieckiej ojczyzny jęj przewodnictwu poruczyć należy. Z drugiej strony, stronnictwo postępowe działać poczyna w Prusach; na wsi, i w miastach, stowarzyszenia zwłaszcza rzemieślnicze odbywają się często i gromadnie, najpierwsi mówcy sejmowi zabierają w nich głosy, a przestrogi następstw, jakie pójdą za opanowaniem władzy przez stronnictwo feudalne, żywo przenikają umysły. Otwarta walka jest bliska, wypadek jęj niepowinny, ale w razie jeżeli p. Bismarck-Schönhausen zwycięży, znaczenie i wpływ polityczny Prus na lud niemiecki, na długo zgubiony będzie; przewaga Austrii znowu się dzwignie i Prusy upokorzy. Niepodobna niewiedzieć, że zamachy pana Bismarck-Schönhausen na swobody krajowe, doradziły panu Schmerling wybór łagodniejszej drogi postępowania. Objawiło się to w odpowiedzi cesarza Franciszka Józefa, danęj deputacji towarzystwa ziemskiego kredytowego węgierskiego. Czytelnicy znajdują w dzisiejszym Kurjerze uwagi dzienników pesztańskich nad tą odpowiedzią, są one dobrej na przyszłość wróby; im głębiej zatem gabinet pruski brnąć będzie we wstecznej drodze, tém austriacki silniej rozwijać poczyni politykę wyzwoloną.

Ważniejszą zmianą nie była opacznie tłumaczona. Mniejsza o to, czy prostą czy uobecną drogą miało to dojść do powszechnej wiedzy, dosyć na tem, aby Francja dowiedziała się, że polityka cesarska bynajmniej zmieniona nie jest. Dla tego to, hrabia de Persigny, mówi do prefektów:

„Cesarz powołał pana Droun de Lhuys na ministra spraw zagranicznych. Ta pojedyncza zmiana w gabinecie nie zmienia w niczem polityki rządowej. Zawsze chodzi o pojednanie dwóch głównych toczących się potrzeb, o niepoświęcenie ani Włoch papieżowi, ani papieża Włochom. Znakomity mąż stanu, silny tą okolicznością, że był obcym rokownikom lat ostatnich, może szczęśliwiej przyczynić się do rozwiązania wielkiego a trudnego sporu. Ludności z zaufaniem czeka będą tego wypadku. Co do was, panie prefekcie, pozostanie wiernymi wielkim zasadom, które nie przestawały kierować wami, w działaniu waszém na duch publiczny, i chciejcie wierzyć, że zawiądzę wam w swoim czasie, usilność o utrzymanie ludności w zaufaniu, jakim przenika ją szlachetna i wspaniała polityka cesarska.“

Ten obseczany okólnik nie obraził ani zwolenników władzy świeckiej, ani wielbicieli Włoch jednolitych. Może zdawałoby się komu, że otwarte wypowiedzenie myśli cesarskiej było by więcej zgodne z potęgą Francji, ale ktoś osmielił się takiej politycznej załamieności jak Napoleon III, wskazywać drogę postępowania? Snać cesarz nie widzi jeszcze wyraźnej przewagi przeciwników władzy świeckiej, snać czeka, dopóki ich nauka nie przejdzie w sumienie ludu, dopóki zupełny rozdział władzy duchownej od świeckiej nie zostanie prawdą tak powszechnie uznana, jak równość przed prawem, jedyną może niepożyty zadozbyca wielkiej francuzkiej rewolucji, a czyż i tak jak słońce jasna prawda już wszędzie weszła w życie?

We Włoszech nie ważniejszego nie zaszło i zająć nie mogło. Trwogi o zdrowie Garibaldiego ustały; lud chętnie wierzy, bo tego pragnie, pocieszającym upewieniem doktora Nélaton, ale boleje boleścią swego ulubieńca; jeżeli są jeszcze gdziekolwiek namiętni nieprzyjaciele wielkiego męża, którym samolubne względy widzieć i oenić nie pozwalają całej czystości tej niezrównanej duszy, niechby choć na chwilę zastanowili się nad tém powszechném współczuciem świata, jakie otacza łoże cierpienia tego męża. Mistrze nauki, na pierwsze wezwanie zbiegają się ze wszystkich stron Europy, aby mu służyć swém światłem i doświadczeniem, a zaprawdę, kiedy takie pochodnie i ozdoby ludzkości, za szczęście poczytują służyć Garibaldiemu, jakież znaczenie mieć mogą przekleństwa i obelgi ludzi, których namiętność, skażone serca i ciemne głowy owładnęła?

Pan de la Gueronniere, który groził Włochom straszliwą jakąś odpowiedzią na okólnik jenerała Durando, który upewniał, że poseł włoski wynurzył przed panem Droun de Lhuys, że i skruczę swojego rządu, z powodu doręczenia Francji tego okólnika, przekonany o fałsz swych twierdzeń, cofnąć je musiał, i dziś zapowiada, że nota ministra spraw zagranicznych francuzkich, już doręczona lud doręczyc się mająca, technie najwyższém spózcuciem Napoleóna III dla Włoch, ale żąda, aby Wiktor-Emmanuel rozpoczął nowe rokowania.

Rzezoną nota nie jest dotąd wiadomą powszechności; wszakże z góry przewidzieć można, że w niczem stanu rzeczy we Włoszech nie zmieni. Wię o tém dobrze cesarz Napoleón; wiedzą wszyscy; nic więc innego do jęj przestania skłonić nie mogło, tylko chęć zyskania na czasie.

Może też Napoleón czeka, jaki wpływ wywrze prośba, którą dziennik turyński Monarchia Nazionale ogłosił, lecz której otrzymywane przez nas czasopisma jeszcze nam do dziś dnia nie udzieliły. Jest to list, podpisany przez 8,493 członków duchowieństwa katolickiego rzymskiego, przestany wprost do Piusa IX, a błagający go o zrzeczenie się władzy świeckiej. O Passaglia dołączył do tego listu notę, w której wykazuje zalety umysłowe i obyczajowe osób, które ten list podpisały i samą ważność

objawu. Indépendance Belge mówi: „ze wątpić należy, aby w Rzymie zdanie rozgłośnego jezuita znalazło dobre przyjęcie, sama jednak liczba podpisów na tym liście nie pozwoli przynajmniej zaprzeczyć, że myśl zrzeczenia się władzy świeckiej, stanowczy uczyniła postępek nawet w gronie samego duchowieństwa.“

Co do sprawy greckiej, podaliśmy obszernie wyściągę z dzienników różnej barwy, o królu Ottonie, i o czynnościach rządu tymczasowego. Czytelnicy znajdą je w dzisiejszym Kurjerze. Mocarstwa jeszcze nie wyrzekły, ale zdaje się, że zasada nieinterwencji, będzie i względem Grecji zastosowana, zwłaszcza, gdy Monitor powszechny, oznajmując o rewolucji greckiej, następnie się wyraził: „Rewolucja, która obaliła tron króla Ottona, spełniła się w pośród spokoju, świadczącego jak mało niewiści w ciągu lat trzydziestu wywołał ten panujący a również jak mało zjednał sobie współczucia. Krwawe powstanie nie zmusiło go do opuszczenia państwa. Król odpłynął, i tron jego runął.“ Podług depeszy z Londynu w przesłą środę 7 listopada nadesłanej, rząd tymczasowy zapewnił mocarstwa opiekuńcze, że żadne zbrojne przedsięwzięcia przeciw Turcji nie wchodzi w jego polityczny programat. Zdaje się, podług proklamacji króla Ottona, którąśmy w dzisiejszym Kurjerze umieścili, że odjazd swój z Grecji uważa za czasowy a podług listu pisanego do stolicy bawarskiej, poseł tego państwa przy dworze greckim jenerał Feder, ma udać się do Paryża i Londynu, i przemawiać tam za prawami domu Wittelsbachskiego do korony helleńskie. Przed zehowaniem się jednak zgromadzenia narodowego greckiego, byłoby przedwczesnem mówić o kandydatach do tronu. Wszystko, co dzienniki w tym względzie piszą, polega na prostych domysłach. Wszyscy oddają sprawiedliwość prezydentowi rządu greckiego, że do gabinetu swego wezwał mężów umiarkowanych. Pan Zaimis piastował już dwa razy urząd ministra spraw zagranicznych, był prezesem izby, i zawsze należał do wyzwolonego zachowawczego stronnictwa. Pan Manginos, był już raz ministrem sprawiedliwości, jest senatorem, a lubo należał do opozycji, uważano go zawsze za wyzwolono-umiarkowanego. Podpółkownik Maurochalis, były adiutant królewski, mało jest znany z politycznych przekonań. Pan Diamantopulos, znakomity prawoznawca i rzecznik, wpłany w spisek 1861, był uwięziony, lecz wyrokiem sądowym uwolniony, ma należeć do stronnictwa skrajnego: Pan Deligiorgi, podobnie wstawiony rzecznik, był posem z obwodu Missolongi, podobnie wdany w spisek 1861, ale przez sąd uznany za niewinnego. Pan Kalifronas bogaty ateńczyk, był już raz ministrem a jako poseł należał do opozycji. Nakoniec pan Komonduros był także raz ministrem skarbu. Stąd widać, że prezydent Bulgarii był ogólnym w wyborze swoich współpracowników. Wkrótce zapewne otrzymamy bliższe wiadomości z Peloponezu i pośpieszymy udzielić je naszym czytelnikom.

Włochy.

Tu r y n 27 października. Wiadomości o rewolucji greckiej, najżywiej zajmują Włochy. Sprawa niezależności helleńskiej, była zawsze przedmiotem niezmiernie ważnej dla ucywilizowanych narodów Europy, a tém ważniejszą dla Włoch, że stan niewolniczy, w którym się znajdowały, wymagał wzorów poświęceń i męstwa dla przyspieszenia chwili wyzwolenia. Rząd włoski posyła dwa okręta wojenne na Archipelag, dla opieki swych współziomków; dowódca otrzymał rozkaz być posłusznym posłowi włoskiemu hrabiemu Mammiani della Rovere i unikać o ile można stosunków z krajowcami, aby usunąć wszelkie podejrzenie współnictwa. Wiadomo, że utworzyło się w Grecji stronnictwo dosyć liczne, pragnące widzieć na tronie młodszego syna króla Wiktora Emanuela, księcia Aoste Amadeusza. Hrabia Mammiani, ze szlachetną otwartością oświadczył w swoim czasie królówi Ottonowi, że powolność radom Austrii, coraz go więcej gubi w umyśle narodu; nie zaniechał też stosownych kroków u królowej Amelji. Przez kilka dni przedłożenia jego zdawały się brać górę, ale powrót króla Ottona z kapieli niemieckich w jednym mgnieniu oka obalił całą robotę posła włoskiego, który od tej chwili pozostał tylko uważnym ale biernym widzem zdarzeń.

Posłowie krajów południowych zebrałi się w Neapolu u pana Baldacchini i wypracowali wniesienie do izby, obejmujące zaskarżenie gabinetu Rattazzi.

Nikt zapewne z ludzi prawych nie wystąpił z obroną stanu obalenia i surowości, skąd inąd niebardzo zastraszających, których chwycić się należało, dla przywrócenia spokojności; ale ponieważ opozycja bierze stąd pochop na pastowanie władzy, każdy zapytuje czy interpellacja pana Ricciardi, czy zjadliwe mowy panów Zuppetta, de Boni i innych byłyby w stanie wytepić Camorra e, zbójstwo i burbońską klerikalną reakcję? Zaprawdę, każdy gabinet narodowy z boleścią tylko chwytą się środków wyjątkowych; lecz z drugiej strony, jakże spełnia posłannictwo swoje ta część izby wyborczej, która zamiast łagodzenia zachwień, woli rzucać pochodnie niezgody? Ministrowie staną w dzisiejszym swoim składzie przed parlamentem. Pan Rattazzi wspólnie ze swymi towarzyszami wypracował swój programat; wie on, że rzucana mu będzie rekawica, lecz gotów jest ją podnieść.

Przechodzimy teraz czas niepewności i wątpliwości, który tamuje ruch spraw krajowych. Dziennikarstwo, smutno powiedzieć, okazuje w ogóle, prócz nielicznych wyjątków, jak często samolubstwo i duma osobista biorą górę nad miłością ojczyzny!

Wschodnio-niemiecka poczta chciałaby mówić, że Austria technie najlepszymi zamiarami dla krajów, które we Włoszech posiada. Czy podobna temu wierzyć? Włochy z całej duszy pragną zgody, ale w takim razie należałoby postępować z dobrą wiarą i zupełnie zerwać ze zbutwiałymi wyobrażeniami dworu cesarskiego. Cokolwiek bądź, rząd włoski neda się usnąć pięknymi słowami.

Dziś podają za rzec pewną, że pan Droun de Lhuys nadeszłe notę selagającą się do Rzymu. Nie będzie to, ściśle mówiąc, odpowiedź na okólnik jenerała Durando, chociaż to pismo w treści swojej zmierza do obalenia niektórych dowodów ministra włoskiego, niezgodnych z widokami cesarza. Mówią znowu o prawdopodobnym poselstwie jednego z mężów wielkiego w kraju znaczenia do Paryża i Londynu, lecz ponieważ należy to jeszcze do obszaru tajemnic, trudno w tej chwili dłużej się nad tém rozwódzić.

Dziś zrana król odbył na polu marsowym przegląd 20 tysięcy wojska, zgromadzonego z rozmaitych załog pie-

monckich. Najjaśniejszy pan, otoczony świetnym orszakiem, przebiegał szeregi i witany był serdecznymi okrzykami. Pochwalił wojsko za wprawę w obrótach i wyraził zupełną wdzięczność głównemu dowódcy, generałowi Morozzo della Rocca. Wiktor Emanuel odbędzie podobnie przeglądy w Medjolanie, Parmie i Bolonii.

W Genui tworzy się legia włoska w zamiarze udania się do Ameryki, ze szczerą ochotą żołnierzy byłego wojska południowego pod Garibaldim.

— Dziennik Italia oznajmuje, że król po przeglądzie kazał rozdać po franku żołnierzom, a po półtora franka podoficerom. Król dnia 28 października wyjedzie do Medjolanu, stamtąd do Bolonii i przez Parmę, Placencję, Aleksandrię i Genuę wróci do Turynu. W tych wszystkich miastach odbędą się przeglądy wojska.

Dziś wieczorem wielki obiad u dworu, na który zaproszono wszystkich generałów i półkowników Turynskiej wojennej dywizji.

— Czytamy w dzienniku Narodowości Posel Crispi w powrotnym liście do dziennika Diritto o utrzymać, że ministrowie nie zgodzili się na żądanie generała Garibaldi, aby doktor Bertani mógł czuwać nad jego zdrowiem. Ministrowie trwają w dawniejszych swoich oświadczeniach, potwierdzonych przez następną depezę wyslaną przez ministra wojny dnia 3-go września do półkownika Santoroza, natychmiast po przybyciu Garibaldi do Varignano.

„Dozwolili wszystkim lekarzom, których Garibaldi wzwie odwiedzać chorego; wzbrownić tylko wstępu tym, którzy przybędą sami z siebie. Doniesienie natychmiast, jacy lekarze dotąd byli przypuszczani.“ (podpisano Pettiti).

Według powyższej depezy, Garibaldi powinien był tylko odwiedzić półkownikowi Santoroza, że chce widzieć Bertaniego.

Powtarzamy, że generał nie dał ani razu wiedzieć ministrowi, że tego pragnie.

— Według depezy nadesłanej z Oporto, król wczoraj wrócił do Lizbony; pod czas pobytu w Oporto, otoczony był najserdeczniejszemi objawami. Król wczoraj dwa razy słuchał mszy w kaplicy Karola Alberta, zwiędził dom swojego znakomitego dziada i rozmaite zakłady dobroczynne. Zostawił w Oporto najmilisze wspomnienia uprzejmości, przystępności i szczerobliwości; ludność miłowała go i nie zapomni.

Oprócz chęci przeprowadzenia swojej najjaśniejszej siostry do Portugalii, król wczoraj idąc za głosem serca, postanowił odbyć pielgrzymkę do grobu dziada.

Genoa 24 października. Rana Garibaldiego przeżyła najżywszą obawą. Stan jego jest niebezpieczny, chociaż wytrzymał przewiezienie z Varignano do Spezzia. Niema już wątpliwości, że kula uwięzła w nodze, a wydobycie jej dzisiaj jest prawie niepodobne, z powodu ropienia rany, której brzegi są ciągle zsiniałe. Z drugiej strony upiłowanie zdaje się przedstawiać, w skutek obrzękłości nogi największą trudność i małą nadzieję powodzenia. Nowa narada lekarska wkrótce ma się odbyć.

Z powodu narady lekarskiej zapewniają, że sprawozdanie doktora Partridge, kosztowało komitetowi Garibaldi-Londyńskiemu 17,000 franków.

Dziennik Italia pisze dnia 28 października. Wiadomo, że jako ogłoszenia mówiliśmy zawsze o zdrowiu Garibaldiego. Niechcąc rozszerzać trwogi, niechciliśmy podawać żadnych wieści, o których pewności niebylibyśmy najmocniej przekonani. Zapewne, położenie jest ciężkie, ale ani tak niebezpieczne, ani tak zatrważające, jak niektórzy sądzą.

Podług otrzymanych dziś wieczorem doniesień, zabłysło pewne światło, w przedmiocie który jutro roztrząsany będzie przy łożu chorego. W tej chwili wszyscy zgadzają się na to, że kula tkwi w ranie. Dziś o to chodzi, czy poisk uwiązł wprost we stawie, czy okrążając podbicie nogi pozostał w mięsach strony przeciwległej ranie. Pierwsze uczucie generała, że coś grubszego i stawiającego opór dotknięciu, nakonieć bardzo lekkie nacięcie, podług wskazania samego chorego, dokonane przez doktora Albanese, dają niejakię prawdopodobność temu szczęśliwemu domysłowi. W tym razie głębokie nacięcie byłoby dostateczne i możnaby uniknąć upiłowania nogi. W przeciwnym przypadku, jeżeli kula rzeczywiście uwięzła we stawie, jeżeli go rozzerwała, co jest wątpliwe, upiłowanie byłoby nieuchronne, gdyż się więc mieć jeszcze nadzieję, a to tém bardziej, że od kilku dni warunki ogólne wielce się polepszyły.

— Znakomity operator Mikofaj Pirogow, otrzymał w Heidelbergu dnia 25 października przez telegraf wezwanie od doktora Prandina, aby przybył na dzień 29 do Spezzia, na wielką radę lekarską, najpierwszych chirurgów Europejskich. Doktor Pirogow miał natychmiast pośpieszyć na to wezwanie.

Turyn 30 października. W obec dzisiejszych zdarzeń w Grecji, gabinet postanowił ściągnąć co najprędzej na morze śródziemne eskadrę włoską, która przeprowadziła królowę portugalską do Lizbony. Skoro okręty staną w Spezzia i opatrzą się w żywność i w węgiel, udadzą się wnet do Messyny, gdzie czekać mają pierwszego telegraficznego rozkazu na wypłynienie do portu Pirejskiego. Austria podobnie posyła tam swoje statki, zamary jej wśród teraźniejszych okoliczności mogą ukrywać cel z dobrem Włoch sprzeczny. To, co rząd Wiktora-Emanuela czyni, jest zapewne przeczynem, lecz wykraczałby gdyby posuwał rzeczy nad zakres środków ostrożności i dał się unieść namową stronniactwa skrajnego.

Król Otton, przybywszy do Wenecji, może zechce skłonić Austrię, aby porozumiała się z Anglią podjęła się pomsty za jego krzywdę. Nieuchodząc w roztrząsaniu tej myśli, zastanowić się jednak należy nad uczuciem niecierpliwiej trwogi i przywiązania, które ożywia Włochów dla sprawy Greckiej. Może nadzieja ujrzenia potomka domu Sabaudzkiego na tronie Helleńskim niema żadnego wpływu na przeczynność Włochów; Grecy są braćmi; pragną swobody rzeczywistej, nie sztucznej, usiłują zniszczyć przewagę Austrii na sprawy ich kraju i uzupełnić drobne swoje królestwo prowincjami, których im pozazdrośczone; byłoby to dostatecznym do obudzenia na całym półwyspie najserdeczniejszych dla nich życzeń.

Narada lekarska odbyła dnia 28 października w Spezzia przynęła radością wszystkich Włochów błagających Boga o wyzdrowienie Garibaldiego.

Profesor Nélaton przekonał się przez nacięcie o znajdowaniu się kuli w ranie, wydobycie jej ma odbyć się za dni kilka; sędziemu rany otaczało łoże boleści dostojnego chorego.

Dziennik Italia oznajmił wczorajszego wieczora, że z rozkazu królowej Wiktorji wstrzymana została podróż księcia Wallji do Neapolu. Trudno temu wierzyć, boć nie tak ważnego w tych dniach niezaszła do tak stanowczego i niespodzianego rozkazu. Czyżby rewolucja Grecka miała dać do niego powód?

Król włoski dał dziś posłuchanie Rustemowi Bej, posłowi nadzwyczajnemu i pełnomocnemu ministrowi sułtana w Turynie. Słychać, że między postem tureckim i panem Rattazzi odbyła się ważna rozmowa w sprawie wschodniej.

Podróż królewska do Lombardji i Emilji, dla przeglądu wojsk mających tam swe łoża, niema żadnej wagi polity-

cznej. Pogłoski o przygotowaniach, objawach i tym podobne są zupełnie bezzasadne, jest to poprostu objaw wojskowy.

— Genoa 30 października. Odbyła się wczoraj 29 października we środę wielka narada nad raną Garibaldiego; trwała od godziny pierwszej do godziny 5 po południu. Znajdowali się na niej doktorowie Porta, Rizzoli, Ghirini, Zanetti, Denegri, Bertani, Cipriani, Palasciano, Odicini, Tomazi, Prandina, Albanese, Ripari, Basille, Riboli, Zeepig, Carbonelli.

Zbadanie rany sondą i ręką było niezupełne, z powodu cierpień chorego; wszakże podług mniemania powszechnego kula siedzi w ranie. W czasie dogodniejszego nastąpiło powtórne badanie dla znalezienia dokładnie miejsca w którym uwięzła.

Doktor Nélaton przybył dnia 27 wieczorem; odwiedził Garibaldiego dnia 28 i natychmiast odjechał na powrót do Francji. Zdaniem jego, stan chorego jest pomyślny, bo chociaż kula tkwi w ranie, musi ona w niedługim przeciągu czasu zmienić miejsce a wówczas będzie dobytą bez żadnego niebezpieczeństwa dla Garibaldiego i nieprzeszkodzi mu nawet do używania nogi.

Pan Nélaton nie chciał przyjąć żadnego wynagrodzenia. Co do doktora Partridge, zapłacił mu komitet Garibaldi-Londyński 17 ale 20 tysięcy franków, za podróż jego do Spezzia.

— Piszą z Turynu, że Wiktor-Emanuel wyjedzie do Medjolanu, dokąd uda się z nim generał Pettiti, minister wojny. Najjaśniejszy pan odbędzie wielki przegląd, na który zwolane zostały wszystkie wojska drugiego departamentu, wynoszące 25 tysięcy żołnierzy.

Król zwiędzi także wszystkie warownie przed kilku tygodniami ukończone na lewym brzegu Mincio.

Najjaśniejszy pan uda się z Medjolanu do Parmy, Placencji i Bolonii. W tych wszystkich miastach będzie najserdeczniej przyjęty; ludność włoskie pragną dowieść Europie, że ostatnie wypadki bynajmniej nie nadweryły tej niezmierniej miłości, jaką naród otacza Wiktora-Emanuela.

W przeszły piątek, to jest 24 października, książę następca i następny pryncyp przybył w towarzystwie księżniczki Wallji incognito do Palermo, na pysznym jachcie angielskim Osborne, dowodzonym przez kapitan Bower. Dostojni goście płynęli z Marsylii pod nazwą hrabiego i hrabiny Leiningen; nazajutrz o godzinie 4 odpłynęli do Tunisu.

— Na przekór rozsiewanym umyślnym wieściom przez wrogów jednoty, otrzymane listy dziś wieczorem z Syeji o popisie wojskowym klasy 1840 roku, donoszą, że popis idzie wybornie.

Piszą z Piazza, w obwodzie Caltanissetta, że dnia 22 października gwardja narodowa przyjęła nowo zaczętych z okrzykami: niech żyje król! niech żyją Włochy! i zaprosiła ich na obiad. Nazajutrz 93 nowo-zaczątych opuścili miasto w pośrodku powszechnego zapalu. Z Modica (w obwodzie Noto) 59 innych nowo-zaczątych udało się dnia 24 w dalszą drogę, największą część ludności z muzyką na czele przeprowadziła ich dosyć daleko.

— Popęd nadany przez ministra rolnictwa i handlu komisiarzy kredytu ruchomego wydał swe owoce. Sprawozdawca pan Broglio zapowiedział listem rozeslanym do dzienników, że już niemal ukończył swój raport. Do dnia 18 listopada przyłożył on ostatnią do niego rękę a wówczas będzie mógł odczytać swą pracę przed członkami komisji i otrzymać upoważnienie do jej wydrukowania i rozniesienia.

Dziennik Monarchia Natjonałe pisze, odpowiadając na zarzuty dziennika Diritto: że rząd postępuje z największym pośpiechem w uwolnieniu jeńców Aspromontkich ale ponieważ należy przekonać się, czy w liczbie kilkuset tysięcy uwolnionych ochotników nieznajdują się ludzie winni innych przestępstw, rzecz prosta, że te badania zabierają dużo czasu.

— Wiadomo wszystkim, że w obec zatrważających oznak, które zdawał się przedstawiać stan generała Garibaldi, lekarze włoscy, którzy od bitwy Aspromontkiej mają go w swą pieczę, chcieli naradzić się z jednym z znakomitszych chirurgów francuzkich i zgodzili się jednomyślnie wezwać z Paryża do Spezzia profesora Nélaton. Przybył on w towarzystwie dwóch lekarzów włoskich, panów Vio i Maestri, we wtorek dnia 28 października do Spezzia, dokąd przeniesiono generała z Varignano.

Chirurgowie włoscy, którzy powzięli najżywszą obawę o następstwa rany, naradzali się z niespokojnością nad upiłowaniem nogi. Ale ścisłe obejrzenie rany dokonane przez pana Nélaton, w sam dzień przybycia jego do Spezzia, szczęśliwie rozproszyło te smutne przewidywania. Według znakomitego chirurga francuzkiego, ostateczny środek odcięcia nogi powinien być zupełnie odrzucony.

Wprawdzie kula tkwi jeszcze w ranie, ale przy pomocy stopniowego rozszerzania kanału przez który weszła, da się ona wydobyc bez trudności, poczem zabliznienie rany pójdzie swoim porządkiem.

Po obejrzeniu chorego, profesor Nélaton ułożył notę do rządu, która wręczona została lekarzom i chirurgom pilnującym ranionego. Musiał wracać do Francji tak z powodu obowiązków nauczycielskich, jako też chorych zostawionych w Paryżu.

Po jego odejściu miała miejsce wielka narada 17 lekarzy i chirurgów włoskich, na której ostatecznie postanowiono, zgodnie ze zdaniem profesora Nélaton, zaniechać myśli upiłowania nogi.

Dziennik France ogłasza dziś list pana Nélaton, obejmujący sprawozdanie chirurgiczne obejrzenia Garibaldiego z dokładnym wskazaniem doradzanych przezeń środków leczenia. Ponieważ ten list przeznaczony jest głównie dla mężów nauki, poprzestaniemy na powtórzeniu sprawozdania przesłanego przez doktora Donato do niektórych dzienników:

„Profesor Nélaton wrócił do Paryża po spełnieniu szlachetnego posłannictwa, jakie przyjął przy generał Garibaldi. Szczęśliwie sprawozdanie co do rany i ogólnego stanu dostojnego chorego, złożone przed odjazdem ze Spezzia przez p. Nélaton, lekarzom wezwanym na radę, wyjdzie wkrótce na jaw w jednym z dzienników lekarskich Paryżskich.

„Ograniczmy się w tém miejscu podaniem kilku szczegółów o podróży, którą mieliśmy zaszczyt odbyć ze sławnym chirurgiem, stręścimy też jego mniemanie o stanie chorego i trybie leczenia.

„Pan Nélaton otrzymał wezwanie dnia 24 października list w imieniu generała Garibaldi, podpisany przez czterech lekarzy zwyczajnych, z żądaniem, aby udzielił im swego światła i przybył do Spezzia.

„Wszyscy przypomną, jakie zatrważające wieści roznieśli o Paryżu o położeniu generała Garibaldi. P. Nélaton wyjechał tegoż wieczora i przybyłszy na miejsce przeznaczenia we wtorek dnia 28 o godzinie 2 z rana. Wiadomość o przyjeździe sławnego chirurga udzieloną została generałowi przez doktora Maestri, który towarzyszył nam od Turynu; doktor Nélaton wnet po 8-jej udał się do dostojnego chorego.

„Po kilku słowach wzajemnej zyczenia p. Nélaton obejrzał ranionego; znalazłszy jego stan zadawalającym, przystąpił do oglądania nogi, co ukończywszy powiedział:

„Generale, jestem szczęśliwy, że mogę ci zapowiedzieć, że nie sądzę, żeby upiłowanie nogi było potrzebnem i że kula będzie mogła być z łatwością wydobytą.“ Na co generał odrzekł z największą spokojnością: „Wolę, że się to tak skończy i barzo za to dziękuję.“

Doktor Nélaton tak wyraził na piśmie, o którym wspomnieliśmy wyżej, swoje zdanie:

„Myślę, że kula uwięzła w ranie i że sonda spotyka ją o półtora centymetra od otworu. Winiemem dodać, że po odkryciu nogi doznałem pożądanego wrażenia z dobrego położenia kuli; to obejrzenie odbyło się w obecności i przy najchętniejszym współdziałaniu doktorów Ripari, Prandina, Albanese, Bazille, Vio, Donato, Maestri, i t. d.

Pan Nélaton po wycieciu innych okoliczności, na których sąd swój opiera, przychodzi do następnego wniosku: „Chory nieznajdując się dziś w niebezpieczeństwie, puls jest normalny, skóra świeża, apetyt jest rozwinięty, sen dostateczny i posilny, oblicze wyborne.“

Nakoniec, przystępując do sposobu leczenia, profesor wyraża się następująco:

„Każde stopniowo powiększać przez dni kilka kanał rany aż do ciała opornego przez wprowadzanie powtarzane ciał rozszerzających. Po 5 lub 6 dniach ten kanał będzie dostatecznie otworzysty, aby kula dała się łatwo ująć przez proste pierścieniewo szczytce i wydobyc na wierzch.

„Takie wydobycie jest lepsze od wydobycia bezpośredniego, które nie byłoby zapewne niemożliwem, ale byłoby trudniejszem, bardzo bolesnem, wywołałoby powrót gorączki i które nie jest zresztą gwałtownie wymaganem, przy obecne okoliczności rany, bo stan nogi polepsza się co dzień.“

Sprawozdanie, którego przytoczyliśmy kilka wyjątków złożone zostało przez p. Nélaton lekarzom mającym zebrać się nazajutrz dnia 29 na radę, ponieważ dostojny profesor z wielkim żalem nie mógł mieć w niej uczestnictwa; gdyż w ciągu dnia wezwany był przez telegraf, aby co najprędzej wracał do Paryża.

Przed wyjazdem ze Spezzji, p. Nélaton chciał być jeszcze obecnym przy wieczornem obwiązaniu nogi, po czém pożegnał sławnego wodza, który wynurzył mu najwyższą wdzięczność w wyrazach najczulszych. Spiesząc do Paryża p. Nélaton obrał drogę najkrótszą, to jest przez morze. Opuścił Spezzia o godzinie 8 wieczorem, przeprowadzony został aż do parostanku przez 4 lekarzy Garibaldiego wyżej wymienionych pp. Ripari, Prandina, Albanese i Basille, tudzież przez doktorów Zanetti, Bertani, Tommazi, Cipriani i t. d. którzy w ciągu dnia przybyli do Spezzia i którzy wszyscy wynurzyli sławnemu kolledze uczucia poważania i wdzięczności.

Piszą z Bazylei. Przed kilku dniami przybyli tu oficerowie Garibaldi-Londyńscy jako wychodzący wloscy.

Dziś zszedłszy się z sobą, postanowili zaniechać podróży do Ameryki. Zdaje się, że przyczyną tej zmiany są otrzymane z Włoch wiadomości, że potrzebni będą w kraju. Część zatem tych oficerów wróciła na granicę włoską i z tamtąd doniosła pozostałym w Bazylei towarzyszom, że należało jeszcze czekać. Według wszelkiego podobieństwa do prawdy, wiadomość o rewolucji w Grecji wpłynęła do postanowienia.

Turyn 30 października. Wyjazd królewski na przeglądy wojskowe powszechnie jest chwalony. Żalono się bowiem, że Wiktor-Emanuel niepokazywał się dość często wojsku, a jednak widok jego szczerzego i miękiego oblicza najskuteczniej wpływa na przywiązanie żołnierzy. Jedyna atoli przyczyna unikania przez króla podróży nieokazywania się częstszego na paradach wojskowych, leży w oszczędności. Szczerobliwość Wiktora-Emanuela znajduje codziennie właściwy użytek, wiadomo bowiem, że nikt nie udaje się do osobistych szkatuły królewskiej bez otrzymania pieniędzy i niema żadnego dzieła miłosierdzia, którego ręką królewska hojnieby nie wspierała. Ale teraźniejszy przegląd był konieczny. Wiktor-Emanuel nigdy nie okazuje się tak promiennym jak w pośrodku żołnierzy. A ci znowu dumni są z takiego króla, o którym z pewnością wiedzą, że w dzień boju stanie na ich czele, bo Wiktor-Emanuel największą wagę przywiązuje do nazwy pierwszego żołnierza włoskiego wojska.

Francja.

Paryż 1 listopada. Monitor powszechny pisze: Pierwsze depeze generała Forey z Vera-Cruz 1 października otrzymano w Paryżu przez gońca dnia 30 tegoż miesiąca.

Głównodowodzący wyprawą meksykańską wyładował w Vera-Cruz dnia 25 września o godz. pół do 8-mej zrana; wszystkie okręta stojące w załodze część mu oddały; odbył on uroczysty wjazd do miasta, gdzie nań czekała załoga pod bronią, urzędnicy i liczna ludność. Odbywszy przegląd wojsk, przypomniał im w pełnej zycia przemowie cel polityczny wyprawy; okrzyki niech żyje cesarz! odpowiedziały na słowa głównodowodzącego.

W tej chwili generał Forey postarężył, że chorągiew meksykańska nie powiewała nad Ajuntamiento, rozkazał natychmiast ją wywieść, na dowód ludności meksykańskiej, że wojska francuzkie nie przybyły dla toczenia z nią wojny. Sprawilo to widoczne wrażenie na umysłach i potwierdziło uczucia wynurzone w proklamacji, którą głównodowodzący jeszcze przed wyładowaniem swoim wydał do Meksykańów, a która brzmi jak następuje:

„Meksykianie! „Cesarz Napoleon, powierzając mi dowództwo nad nowem wojskiem, które wkrótce przybędzie, poruczył mi oznajmić wam jego prawdziwe zamiary.

„Kiedy przed kilku miesiącami Hiszpanja, Anglja i Francja, pod wpływem jednostajnych konieczności, zespółiły się w jedną sprawę, rząd cesarski wysłał małą liczbę żołnierzy, zostawiając narodowi najbardziej znieważonemu główny kierunek w powetowaniu krzywd wspólnych. Przez fatalność do przewidzenia trudną, działanie znalazło się zmienionem i Francja sama jedną musiała wziąć na siebie obronę krzywd, które sądziła, że były wszystkim wyrządzone. Nie cofnęła się w obec tego nowego stanu rzeczy.

„Przekonana o sprawiedliwości swych żądań, silna przyrzeczeniami zamiarami dla odrodzenia Meksyku, wytrwała i trwa mocniej niż kiedykolwiek w zakreślonym dla siebie celu.

„Nie przyszedłem toczyć wojny z ludem Meksykańskim, ale z garstką ludzi bezwzględnych i niesumiennych, którzy podeptali prawo narodów, rządzą krwawą zgrozą i dla utrzymania się nie wstydzą się предаwać cudzoziemcom kawalkami ziemię swojego kraju.

„Usiłowano podburzyć przeciw nam uczucie narodowe, wmaiwając, że przybywamy dla narzucenia podług własnej woli rządu krajowi; lecz przeciwnie lud meksykański, o swobodność naszym orężem, zachowa zupełną wolność w wyborze rządu, jaki za najwłaściwszy uzna. Mam wyrażne poruczenie to mu oznajmić.

„Ludzie odważni, którzy połączyli się z nami, zasługują na naszą szczególną opiekę; ale w imię cesarza odzywam się bez różnicy stronictw do tych wszystkich, którzy pragną niepodległości ojczyzny i całości jej ziemi. Nie wchodzi do w politykę Francji, aby mieszała się do osobistych korzyści w kłótnie wewnętrzne obcych narodów; ale gdy z prawowitych powodów zmuszona jest do wdzania się, czy-

ni to zawsze w duchu dobra kraju, w którym rozwija swe działania.

„Pamiętajcie, że wszędzie, gdzie powiewa jej chorągiew, czy w Ameryce, czy w Europie, przedstawia ona sprawę ludów i cywilizacji.“

Vera-Cruz dnia 22 września 1862 roku. Generał dywizji, senator, głównodowodzący wyprawą meksykańską Forey.

Po przybyciu do Vera-Cruz, generał Forey ustanowił tam ajuntamiento, złożone z ludzi posiadających ufnosć kraju i mogących zasłużyć na naszą, przez uczucia dla Francji i poczawą przeszłość. Zwrócił uwagę na wszystkie gałęzie służby wojska i przekonał się, że prawdziwość wszędzie panowała, że dorównywała wysokości ducha ożywiającego naszych walecznych żołnierzy. Stan zdrowia znacznie się już polepszył; od tygodnia ani jeden przypadek żółtej gorączki nie zdarzył się w całym mieście.

Gener. Forey zamierzał wyjechać dnia 4 października do Orizaba; zajął się najstaranniejszym opatrzeniem wojska w żywność i w środki jej dowozu, aby jak można najprędzej rozpocząć działania. Czekał na przybycie z Francji zaprzęgów, mających w szerokiach rozmiarach uzupełnić pociągi, w które już wojsko jest opatrzone.

W przeddzień odjazdu gońca z Vera-Cruz, głównodowodzący otrzymał depezę z Orizaba; położenie nie zmieniło się; ze strony Meksykańów nie zostały żadne objawy; śmierć Zaragosa zdaje się rzuciła między nimi zamęt i niezgodę. Zdrowie wojska w Orizaba było bardzo zadawalające, uszczęśliwiała je nadzieja, że wkrótce skończy się jego nieczynność i że zabrzni znowu hasło boju.

Przybycie generała Forey przypadło w czasie deszczów; drogi, które pod zwrotnikami tak prędko osychają, z każdym dniem są lepsze; przejażdżki między Vera-Cruz i Orizaba nie przedstawiają już tych niesłychanych trudności, które narazyły na takie doświadczenia niepożyta wytrwałość naszych żołnierzy.

Wszystko więc zbliża nas do chwili wznowienia w najlepszych warunkach działań zaczepnych. Wojska wysłane z Francji i Algerji po kolei do Vera-Cruz przybywają; zdaje się, że nie ucierpiały w ciągu tak długiej żeglugi, dzięki opatrzeniu wszystkich ich potrzeb.

Paryż 2-go listopada. Cesarz z cesarzową i następcą tronu wyjechali dziś z pałacu Saint-Cloud do Compiègne. Przed wyjazdem cesarz otrzymał 1-go listopada list przez który wielki książę badencki uwiadamia o małżeństwie księżniczki Leopoldyny badenkiej z księżniczką Hermanem Hohenzoln-Langenburg.

Cesarz i cesarzowa przepędzili dzień piątkowy, to jest 31 października, w Chamardze, zanku hrabiego de Persigny. Przybyli tam o pół do 2-giej, powitani okrzykami ludności, która zewsząd zbiegła się dla ich widzenia.

Naj. państwo w przyjemności zwiędzili galerję, w której hr. de Persigny zgromadził wszystkie pamiątki historyczne od XI wieku, odnoszące się do zamku Chamardze.

Obiad podano o godzinie 7-jej; park był wspaniale oświetlony ogniem elektrycznym oświetlony. O pół do 11-jej naj. goście odjechali i o północy wrócili do St. Cloud. W ciągu dnia cesarz i cesarzowa byli nadzwyczaj weseli i rozczuleni serdecznem przyjęciem ludu, który po drodze wszędzie ozdobił swe chaty chorągiewami i girlandami z zieleńi i kwiatów.

— Wiadome jest kłamliwe doniesienie dziennika pana de la Gueronniere, że rząd włoski przeprosił gabinet francuzki za doręczenie mu okólnika generała Durando. Pan Nigra, poseł króla włoskiego w Paryżu, przesłał do redakcji czasopisma France list następujący:

„Panie redaktorze, Dziennik France w dzisiejszym N-rze obejmuje te słowa: „Sądzimy, że wiemy, iż p. Nigra wynurzył przed panem Drouyn de Lhuys żal, jakiego doznał gabinet włoski, z powodu doręczenia Francji okólnik noty generała Durando.“

„Mam zaszczyt zawiadomić pana, że ta wiadomość jest zupełnie mylna.

„Udaje się do uczynności pańskiej z prośbą, abys chciał niniejszy list umieścić w wydawanym przez siebie dzienniku, przyczem przesyłam wyrazy wysokiego poważania.“ Paryż 1 listopada 1862 r. (podpisano Nigra).

Dziennik France następnie wykrecą się od odpowiedzialności:

„Odpowiedz szanownego pełnomocnego ministra porusza dwa pytania: formy i treści.

„Rzecz oczywista, że twierdzenie jakie nam przesyła jest niezbitę. Przyznajemy się do tego uczciwie.

„Ale czyż stał, że p. Nigra niewyraził urzędowie i we wskazanym sposobie, żalu swojego rządu z powodu okólnika generała Durando, wynika, żeśmy omylili się w treści rzeczy?

„Nie sądzimy i to przekonanie usprawiedliwione jest nawet przez sam rodzaj dokumentu i przez okoliczności, które pociągnęły jego ogłoszenie.“

— Czytamy w dzienniku Patrie:

Wczoraj, mimo uroczystości wszystkich świętych, odbyła się rada ministrów, bo parostek konstancyński spóźniony o 48 godzin przywiózł dziś rano ważne depeze od pana Bourée, posta francuzkiego w Atenach, które wymagały niezwłocznej odpowiedzi rządu cesarskiego.

— Czytamy jeszcze w dzienniku Patrie: P. de la Gueronniere uwiadomił czelników swoich, że generał Hahn stanąłszy na czele 2-ych tysięcy ludzi, czekał tylko rozkazu króla Ottona do poskromienia powstania greckiego; tymczasem jen. Hahn od 4-eh miesięcy bawi w Szwajcarii. Z taką to rzetelnością p. de la Gueronniere opisuje wypadki spóleszence.

Paryż, 3 listopada. Dziennik France ogłasza następnę wiadomość:

„Zapewniają, że rząd francuzki posłał do Turynu notę dyplomatyczną w sprawie rzymskiej.

„Jeżeli nasze wiadomości są prawdziwe, ta nota da początek nowym rokowaniom, w których okólnik generała Durando będzie zupełnie zastawiony na stronie. Hrabi de Massignac upoważniony został do wręczenia noty pana Drouyn de Lhuys gabinetowi turynskiemu.

— W niedzielę 2 listopada, p. von Bismarck-Schönhausen otrzymał w Saint-Cloud pożegnalne posłuchanie u cesarza, któremu miał zaszczyt złożyć listy udwołalne z poselstw i przy dworze francuzkim.

P. minister spraw zagranicznych był obecnym przytem obiedzie.

Cesarz chęć dać szczególny dowód względów pana von Bismarck-Schönhausen, obdarzył go ozdobą wielkiego krzyża legii honorowej, co jest tym większym zaszczytem, że udziela się zwykle tylko ambasadorom; p. Bismarck zaś zajmował posadę ministra pełnomocnego, coby dawało mu prawo do krzyża wielkiego urzędnika.

Anglja.

Londyn 28 października. Książę Napoleon i księżna Klotylda zwiędzali wczoraj wystawę. Sir Wentworth Dilke i p. Sandford, byli ich przewodnikami. Królowa miała przy sobie panią Andress Buchanana, dotychczasowego posta przy królu nielandskim, nadzwyczajnym ambasadorem przy królu pruskim.

Southampton 27 października. Baron Thierry przybył dziś dla obejrzenia doków i innych zakładów tutejszego portu, a to w celu zaprowadzenia ciągłych stosun-

ków przez pakeboty między portami Southamptonskim i tryestyńskim. Po obejrzeniu zakładów, baron Thierry zaproszony został na ucztę przez pana I. R. Stebeling prezydenta izby handlowej. Uczęta zaczęła się o godzinie 2 1/2 po południu. Było 30 biesiadników. Baron Thierry powiedział, że od lat 30-tych nie był w Southampton i zdumiał się nad postępami i rozwojem tego handlowego portu. Przekonał się o ułatwieniach, jakie ten port przedstawia dla handlu i poruszy wszystkie sprężyny dla zjednoczenia pod względem handlowym Austrii z Anglią. O godzinie 5-iej, w chwili w której miano się już rozjechać, lord Palmerston w towarzystwie pana Cooper wszedł do izby handlowej. Szlachetny wice-hrabia dowiedział się, że baron Thierry znajdował się w Southampton, przybył więc konno z Broadlands aby go zobaczyć. Dowiedział się, że jest w izbie handlowej, sam tu przyjechał. Prezydent, mer i inne znaczniejsze osoby wyszły na przyjęcie lorda Palmerstona; a skoro dostojny gość wszedł do sali, wnet uścisnął serdecznie rękę barona Thierry. Wnieśliono przed zdrowie lorda, który następnie odpowiedział:

„Mości panowie zabieram głos w obecności znakomitego dżentelmena austriackiego; przebaczy mi, że powiem prawdę, a mianowicie, że w Niemczech mniemanie powszechne twierdzi, że wolność handlu z Anglią jest zgubą kraju, który wchodzi z nią w stosunki handlowe. Mówią tam, że zalejemy Niemcy naszymi towarami, jak gdybyśmy mieli dawać nasze wyroby, nie biorąc w zamian ich plodów, jak gdyby plody, które brać będziemy, nie miały być owocem pracy krajów nabywających nasze towary. Wszakże to mniemanie już się nieco zmieniło. Traktat nasz z Francją pokonał ten przesąd, a to zwycięstwo nie mogło być osiągnięte, tylko przez potężną prawicę cesarza. Konstytucja francuska pozwoliła cesarzowi zawrzeć traktat w skutek szlachetnej miłobądź wлады; dziś jestem pewny, że naród francuski przekonał się, iż ten traktat jest równie dla niego jak i dla nas korzystny. Rzecz jasna jak słońce w południe, że handel powinien być równie korzystnym dla obojga stron z sobą kupeczających, albo powinien ustać.

W Niemczech jeszcze wielki wstręt panuje do wolnej zamiany. Wiem, że hr. Rechberg jest mężem bardzo światłym, że doskonale ocenia korzyści wolnego handlu; ale nie posiada jak cesarz Francuzów najwyższej władzy do narzucenia traktatu. Jeżeli traktat nie stanął jeszcze z Austrią, nie powinniśmy przypisywać tego jej obojętności, ale naturze rzeczy. Powinniśmy być cierpliwiymi i czekać, dopóki rząd austriacki nie zdola, co wkrótce nastąpi, rozszerzyć swego handlu z innymi krajami i uczynić go zupełnie swobodnym. Nie sądzę, aby mógł istnieć w Europie choć jeden kraj, z którym Anglia mogła by prowadzić handel równie ważny i obustronnie korzystny. Austrija obfituje w przedmiot, mogące tu mieć wysoką cenę. Przyrodzone zasoby Austrii tak jej ziemi jak jej kopalni, są rzeczywiście cudowne; nie są one dostatecznie w Anglii znane. Ale ci, co tę gałąź zbadali, znają dobrze te zasoby. Austrija nie postąpiła tak wysoko w rękodzielnictwie. Mamy mnóstwo wyrobów, mogących być bardzo pożytecznymi dla ludu austriackiego; mogłyby być nabywane i lepsze i tańsze niż dotąd. Dla tego handel z Austrią byłby korzystniejszym i dla niej i dla nas, niż z każdą inną częścią Europy. Zawsze utrzymywaliśmy tę naukę i sądzę, że światli męzowie stanu austriackiego przyznają, że ta nauka jest prawdziwą. Spodziewam się, że odwiedziny naszego gościa pokrzepią hrabiego Rechberg i jego współpracowników w ich oświeconem przekonaniu. Powie on im, jak cudowne postępy kraj nasz poczynił skutkiem swobody handlu; zwróci ich uwagę na to, że Austrija postępując naszym torem, doświadczy podobnych naszym korzyści.

Austrija.

Wiedeń 27 października. Hrabina Matylda Roziebrodzka była pozwana do sądu za rozdawanie i zachęcanie do śpiewania hymnów polityczno-religijnych. Sąd pierwszej instancji uwolnił ją od wszelkiej kary; lecz generalny prokurator odwołał się do sądu apelacyjnego krakowskiego, który skazał oskarżoną na miesiąc ciężkiego więzienia. Organista Józef Lewkowicz i bakałarz Walenty Ryczkiewicz, podobnie przez sąd apelacyjny ukarani zostali: pierwszy 6-ciu tygodniami a drugi dwoma miesiącami ciężkiego więzienia.

Wiedeń 28 października. Wczorajsze posiedzenie izby poselskiej, rozpoczęło się bardzo późno. Czekało więcej godziny na przybycie prezesa; posłowie też w małej liczbie zbrali się do izby, ale korytarze i czytelnia były przepelnione. Czekało na skutek kroków pojednawczych księdza biskupa Litwinowicza i księdza prałata Edera, którzy podjęli się pogodzić prezesa izby pana Heyn z posłem panem Herbst, w kłótni, jaka między nimi wybuchła na ostatnim posiedzeniu komitetu skarbowego. O godzinie pół do 11-iej prezes wszedł do izby, która wnet napelniała się posłami. Rozbiegła się natychmiast wiadomość, że ks. prałat Eder rzeczywiście pojednał zwalone strony i że p. prezes Heyn miał tego wieczora usprawiedliwić się w komitecie skarbowym; p. Herbst swojej strony oświadczył, iż na tem poprzestaje. Usprawiedliwienie miało istotnie miejsce, przyjęto je z zadowoleniem.

Wspomnieliśmy we wtorkowym N-rze Kurjera o odpowiedzi cesarza Franciszka-Józefa, daną deputacji towarzystwa kredytu ziemskiego w Węgrzech. Dzienniki 1-go listopada przyniosły nam tekst mowy cesarskiej. Deputacja składała się z hrabiów Nadassy, Andrássy-Szechen, Waldstein, Zichy, Karaczonyi, Bohusza i Radwalskiego. Na przemowę prezesa deputacji hrabiego Nadassy, który dziękował cesarzowi za pozwolenie na towarzystwo ziemsko kredytowe węgierskie, naj. pan odpowiedział w języku węgierskim:

„Z prawdziwym zadowoleniem przyjmuję wasze podziękowanie. „Utworzenie zakładu kredytu ziemskiego dla Węgier, oddawna przez kraj upragnione, a po którym oczekujące podniesienia możliwości rzeczywistej waszej ojczyzny chętnie zostało przezemnie potwierdzone, bo i ja mam na sercu pomyślność kraju; ale pragnienia moje dopiero wówczas będą ziszczeniem, kiedy ujrzę Węgry zadowolone, nie tylko pod względem materialnym, ale i pod wszystkimi innymi względami.

Ziszczenie tych życzeń zależy w części od was, mości panowie, a ogólnie od czynnego współdziałania waszych członków. „Powtórzcie moje słowa w waszym kraju, tak blizkim mojemu sercu, przez swą przeszłość, terażniejszość i przyszłość.

Czytamy w Gazecie Wiedeńskiej: Możemy z pewnego źródła sprostować omyłkę popełnioną przez dziennik P r a s s a dnia 28 października.

Książę Grzegorz Ypsylanti, właściciel wielkich dóbr na Włoszczyźnie, nie starał się w Wiedniu o zgromadzenie wielkich pieniędzy, przejechał tylko przez Wiedń do Odessy, na wezwanie swej babki która w tem mieście bawi. Książka Ypsylanti majaca 89 lat wieku, po stracie zięcia, który oddawna przy niej mieszkał, potrzebowała pociechy i dla tego wezwała do siebie wnuka. Posel austriacki w Grecji, baron Tosta, pozostał

w Atenach po odejździe królewskim i czeka na rozkazy swojego rządu.

Wiedeń 30 października. Rozprawy ogólne o przywileju banku zajęły wczoraj wyłącznie izbę poselską. Posłowie Rieger, Gschneider, Brosche i minister skarbu zabierali głosy. P. Rieger doradził pożyczkę na zapłatę długów państwa bankowi. P. Gschneider przemawiał w duchu sprawozdania komisji, a p. Brosche skruszył kopję za bankiem narodowym, którego przywilej chciałby widzieć przedłużonym nad zakres doradzany przez komitet. Po tych mowach przemówił p. Herbst jako sprawozdawca, dla okazania, że komitet obrabiał środki między dwiema ostatecznościami. Minister skarbu w świetnej mowie bronił zarząd przeciw zarzutom członków opozycji. Na dzisiejszym posiedzeniu rozpocznie się rozbiór szczegółowy projektu komisji.

Na wczorajszym posiedzeniu izby poselskiej zgłoszono przedłożenie tylko na lat 10 przywileju bankowego. Projekt ministra skarbu przedłużył go aż do 1880 roku, to jest na lat 14, słabo tylko był popierany przez ministrów i kilku posłów.

Zgodnie z wnioskiem komitetu, zobowiązano bank do zaprowadzenia kantorów pomocniczych, w miejscowościach, które sąd wskaze. Mimo wyrozumowane przedłożenia pp. Szabel i Brosche, dowodzące niezgodności bezwzględnej prawa rządowego ze stanem niezawisłym banku, tudzież z uwagi na jego wypłatność, przyjęto projekt komitetu.

Co do art. 10-go zapewniającego podział zysków między bankiem i państwem, pp. Winterstein i Rosthorn wystąpili każdy z różnym przedłożeniem. Pierwszy przyjął przedłożenie uczynione przez ministra skarbu co do tego podziału, silnie je popierając. P. Rosthorn przeciwnie domagał się, aby pożyczka 80-ciu milionów była bezprocentowa i aby zupełnie wyrzeczono się podziału zysków między państwem i bankiem. To przedłożenie zostało tak silnie poparte, iż przewidywać już można, że jutro będzie miało za sobą większość. Tem samym umowa z bankiem opartąby została na nowych podstawach i ostateczne niepowodzenie tej umowy okazałoby się dosyć prawdopodobnym.

Pesz 29 października. Wczoraj sąd wojenny ogłosił wyroki potwierdzone przez wysoki sąd wojenny wiedeński na adwokata Wirgiljusza de Szylaję posła na ostatnim sejmie węgierskim i na doktora Mezey, uwięzionego w Peschiera i stawionego przed sądem peszańskim. Obadwaj blisko od roku byli już w więzieniu. Uznano ich za winnych zdrady stanu w 3-m stopniu i potępieno każdego na 10 lat ciężkich robót, Szilajęgo prócz tego na utratę szlachectwa i dyplomu adwokackiego, Mezeygo na utratę uczonoego stopnia.

Wiedeń 31 października. Słowa cesarskie do deputacji węgierskiej towarzystwa ziemskiego kredytowego, obudziły najlepsze wrażenie w dziennikarstwie węgierskim. Baron Kemény w dzienniku Naplo wyraża się następująco:

„Jestemy najgłębiej przekonani, że pamiętne słowa najjaś. pana sprawią silne wrażenie od Karpat aż do morza adriatyckiego i aż do najgłębszych powiatów Siedmiogrodzkiego.

„Magyarország odzywa się ze swojej strony. Przemówienie królewskie obejmuje trzy rozmaite myśli: 1-o, Najjaś. pan pragnie, aby Węgry były zadowolone nie tylko w swoich stosunkach rzeczowych, ale i pod każdym innym względem; 2-ga Najjaś. pan mówi, że to zadowolenie zależy w części od czynnego współdziałania Węgrów; 3-cie Najjaś. pan oświadcza, że kocha Węgry z powodu ich przeszłości, terażniejszości i przyszłości. Pierwszy szczegół, mianowicie, że Węgry powinny być zadowolone, zdolny jest służyć za zachętę dla tych, którzy podobnie wychodzą do ich zadowolenia, tudzież do wyprowadzenia z błędów tych co twierdzą, że Węgry już są zadowolone. Drugi, to jest, że zadowolenie Węgier zależy w części od współdziałania narodu przedstawia rękojmię, że w tej mierze możemy liczyć na rząd węgierski jego kr. mości. Trzeci przynajnie Węgom daleko większą wagę, niż ci którzy ledwie przywiązują jakieś znaczenie do przeszłości Węgier, lecz odrzucają terażniejszość tego kraju opartą na podstawie dziejowej. Naród przyjmie z wdzięcznością te wyrazy ojcowiskiej woli swego króla i najsławniejszy im odpowie. Najjaś. pan pierwszy krok uczynił do związania nici pojednawczej, którą zerwano. Niech naród drugi krok uczyni. Skoro najjaś. pan wytoczy na sejm przedłożenie zmierzające do zaspokojenia kraju, naród nie odmówi czynnego współdziałania, którego król oczekuje od patriotów, a które w jego uszech nie mogą znać wyzroczenia się niepodległości i samorządu kraju, jeżeli panujący chce wyrazić pragnienie ujrzenia go zadowolonym.

Prusy.

Berlin, 31 października. Piszą z Berlina do Gazety Rolońskiej: że Austrija i Prusy przyjęły przedłożenie lorda Russella w sprawie księstwa Sleszwigskiego i Holzsztyńskiego; Francja i Rosja poleciły też notę rządowi duńskiemu do pilnego jej roztrząsania.

Dyrekcja policji berlińskiej zabroniła Gazecie Ludowej zbierania składek dla żołnierzy skazanych przez sąd wojskowy w Grudziądzu. Dyrekcja policji wrocławskiej zagraża zabranieniem wszystkich dzienników, które ogłaszają będą listy składowe tak dla tych żołnierzy, jako też dla posłów - urzędników, którzy z powodu zasad wyzwoleń doznają przesładowania rządowego.

Piszą z Berlina do Gazety nadreńskiej: Możemy oznajmić z pewnego źródła, że wielka liczba ludzi zamoznych powodowanych przekonaniem, że zmniejszenie 25% opłat dodatkowych, kraj zawdzięcza patriotyzmowi posłów sejmowych, postanowiła składać te 25% na cele patriotyczne i wsparcie przesładowanych posłów, dopóki obecna reakcja trwać będzie.

Jeden z kupców bawarskich przesłał sumę 500 talarów komitetowi składek, dla posłów przesładowanych, oznajmiając, że w razie potrzeby nowe sumy nadesłane będą. Wyraża on w swoim liście: „Rzecz jasna, że stronnictwo nieprzyjazne użyje wszystkich środków do osiągnięcia celu. Nadeszła chwila rzucenia na szalę całej wagi narodu. Jesteśmy w okresie stanowej walki; jej wypadek jest w naszym ręku, a jeżeli nie chcemy wpaść znowu w położenie lat 1850 do 1858, działacze należy. Poświęcenia i ufność w samych sobie doprowadzą nas do mety; niech więc każdy daje według swego przekonania. Patrząc w przyszłość z ufnością, bo przekonany jestem, że wszyscy, którzy sercem holdują sprawiedliwości, zapiszą się do składek.

Dnia 1 listopada. Gazeta trewirska ogłasza okólnik komitetu stronnictwa Gazety Krzyżowej, zwanego stowarzyszeniem ludowym. Rzeczony okólnik wzywa członków tego stronnictwa do przesyłania adresów do Berlina. To ciekawe pismo brzmi jak następuje: „Szaniowni panowie, Zbawienna zmiana świeżo zdarzona w doli naszej ojczyzny, mądrość i moc, z jaką n. pan w stanowej chwili ocalił kraj od ponawianych zamachów stronnictwa wyrotu, tego stronnictwa, które uporzeczywie popierając zbutwiałe dążności 1858-go roku, działało tym razem zrzęcznie, ale też niebezpieczniej i wzięło za pod-

„Większość w izbie poselskiej, która oszukuje lud i prowadzi go do zawichrzeń, zamiast do barykad; „Do rozbrojenia naszego sławnego wojska, zamiast wystąpienia z nim do boju; „Do zaprowadzenia rządu parlamentarnego, zamiast otwartego uderzenia na królewskość; „Do urzędowania wojska rewolucyjnego pod tarczą prawa stowarzyszenia, zamiast rabunku arsenału; „Nakoniec to stronnictwo zrewolucjonizowało lud przez dziennikarstwo, zamiast dokonania tego przez zgromadzenia pod szafasami i przez objawy.

„Wszystkie te okoliczności wkładają na stronnictwo zachowawcze podwójną powinność stanowego oporu i jawnego silnego wystąpienia dla poparcia rządu królewskiego.

„Stowarzyszenie ludowe pruskie było w chwilach rzeczywistych walki ogniskiem i wsparciem zachowawczego oporu kraju przeciw gminowładnym zawichrzeń; do niego więc naprzód należy powinność przygotowania i kierunku środków, które stronnictwo zachowawcze krajowe przedsięwzięć powinno dla poparcia ministerstwa zachowawczego.

„Tym końcem komitet wzywa szanownych członków stowarzyszenia przybyć na zebranie ogólne 29 października o godzinie 10 zrana i prosi o rozpowszechnienie tego wezwania w obrębie stosunków swoich w sposób przyzwoity, aby zgromadzenie o ile to być może było liczne.

„Lecz obrady nasze powinny być poprzedzone, i to jest rzeczą nagłą, aby — jak to już po wielu miejscach za naszą zachętą widzieć się dało — stronnictwo zachowawcze wszystkich części kraju pośpieszyło ze złożeniem u nóg n. pana, w adresach a podziękowania i zespolenia się kraju z przedsięwziętymi środkami.

„Byłoby rzeczą bardzo pożyteczną składać te adresy przez mnił lub więcej liczne deputacje. Miłosiwce przyjęcie, jakiegoś dotąd deputacje doznawały, są rękojmią podobnego przyjęcia ich i na przyszłość. Zalecamy wybierać członków tych deputacji z wielką oględnością, bacząc na wzniosły cel, o który chodzi; wybierać ich ze wszystkich stanów nawet wewnątrz członków Stowarzyszenia ludowego i starać się, aby między nimi znajdowali się rzemieślnicy i kmięcie.

„Należy zbierać o ile można najwięcej podpisów, za pośrednictwem ludzi zaufanych; dobrze też byłoby składać egzemplarze adresu u jednego z członków Stowarzyszenia i ostrzeżać o tem, bo to pewnie dostarczyłoby wiele podpisów.

„Samo z siebie rozumie się, że te adresy mają być układane podług jednego wzoru; prosimy was czuwać nad ich redakcją, o ile można krótko ale stanowczo, wyrażając w nich następcie względy, na które szczególnie potrzeba nastawać:

1-o Wyrazić n. panu wdzięczność kraju za zapewnienie czei i potęgi Prus, przez wielki utwór organizacji wojskowej; za pomnożenie siły obronnej kraju i uczynienie rzeczywistą powszechną powinność służby wojskowej na koniec za wyzwolenie ojców rodzin i gminy od ucisku, który dotąd ciążył nad nimi ze służby landwerowej, — a to przez stosowne zmiany tejże służby.

2) Prosić, aby to wielkie dzieło w żadnym razie niebyle poświęcone napaciom stronnictwa rewolucyjnego, któremu niepodobna się ono dla tego, że stawi przeszkodę jego dążnościom.

3) Prosić o ocalenie dla ludu pruskiego i ojczyzny pruskiej, uzasadnionej dumy i uczucia mięztwa, które są rękojmią ich wielkości, a to przez utrzymanie naszych dawnych podań i ustanowień; i dla tego:

4) Prosić, aby władza nieograniczona i powaga królewska były silnie utrzymane we wszystkich kierunkach i obszarach;

5) Prosić, aby osnowa chrześcijańska naszego państwa, zwierzchność własności ziemskiej i wszelkiej uczciwej pracy nie przestawały doznawać opieki, lecz owszem aby była wzmocniona.

Nasza wierność, nasze życie, nasz majątek i krew za ukochany i silny tron hohenzollernski!

Co pozostanie jeszcze do zrobienia w terażniejszym przesileniu, rozstrzygnie zgromadzenie ogólne.

Komitet prosi nas tylko o wczesne ostrzeżenie co do czasu wyjazdu deputacji, aby mógł udzielić im wszelkiego wsparcia w tém, co się ścięga do ich przyjęcia.

Berlin 18 października 1862 r.

Komitet stowarzyszenia ludowego pruskiego. Podpisali: von-Blankenburg - Zimmerhausen, von-Below-Hohendorff, hrabia von-Finckenstein-Trebitzow, von-Nathusius-Roenigsborn, hrabia Puckler-Oberweitzstritz, von-Krausz-Schwarzow, Wagener, baron von-Hertefeld, Liebenberg, von-Meding, von-Kleist-Retzow, Andre, Loesch.

Rzeczywiście ogólne zgromadzenie Stowarzyszenia ludowego odbyło się w Berlinie d. 29 października w obecności około 250-ciu członków, pod przewodnictwem pana von-Blankenburg, który otworzył posiedzenie długą mową następującej treści:

„Na ostatnich wyborach gminowładztwo odniosło zwycięstwo, ponieważ potrafiło wzmocnić ludowi, że jest miłe widziane przez króla. Szczęśliwi przeto jesteśmy z widoku zbliżającego się zewsząd ludu z wyrażeniem na nowo przed tronem z dawna dowiedzionej wierności. Deputacje wystąpiły z oświadczeniem, że niechca mieszczkańskiej królewskości, noszącej deszczochron pod pachą, ale dźlerzącą berło. Adresy nie były sporządzone według wzoru (obaczyć wyżej wzór), ale są samorzutne. Ministerstwo wywołone dowiodło swęj nieudolności; ministerstwo stronnictwa postępowego byłoby rewolucją. Mianowanie dzisiejszego ministerstwa jest przejściem Rubikonu, ale to przejście powinno być dokonane z mocą i to jest powinność sąc stronnictwa zachowawczego. Jeżeli ją dobrze pojmie i należyście spełni, potok gminowładny nę prędko opadnie, oswobodzając kraj od wyzwoleń urzędników.

P. Wagener zabrał potem głos i powiedział, że deputacje są świadectwem znartwychwstania stronnictwa zachowawczego i tej prawdy, że terażniejsze przedstawicielstwo narodowe nie jest głosem ludu. Zmiana w systemacie wyborczym jest potrzebna, aby dać mu możność być słyszaniem; potrzebne jest na to powszechne głosowanie nie takie jak je pojmuje gminowładztwo, ale podzielone na stany.

Kaznodzieja doktor Besser wyrzucił radość, jakiej doznaje, widząc, że ludność szlaska coraz ściślej łączy się ze stronnictwem zachowawczem. Słuchano jeszcze burmistrza Strosser i szewca Pansa, który rzekł, że stronnictwo zachowawcze powinno stanąć na czele stanu rzemieślniczego. P. Andre mówił o organizacji wojskowej. Powiedział, że dla tej organizacji synowie bankierów, kupcy i żydzi są prawdziwymi wrzodami. Dla tego należy im pozwolić kupować zastępców.

Koncząc, prezydent oznajmił, że stowarzyszenie liczy 26.213 członków, że kalendarz jego rozprzeczany został w liczbie 9,000 egzemplarzy, że dziennik jego humorystyczny Mały reakcjonista ma 2,000 prenumeratorów i że nakoniec bank hipoteczny założony przez stowarzyszenie otrzyma sankcję rządową.

— Berlin 2 listopada. Król pojutrze pojedzie do

Magdeburga dla znajdowania się na otwarciu nowego mostu na Elbie.

Sejmy prowincjonalne zwołane są na 16-ty listopada; G a z e t a pruska ogłasza listę komisarzy rządowych, marszałków i wice-marszałków mianowanych na każdy z 8-miu sejmów prowincjonalnych.

G a z e t a Krzyżowa umieszcza odpowiedź królewską, daną deputacji spandauskiej dnia 22 października w zamku Babelsburg, następnego brzmienia:

„Dziękuję wam, mości panowie, za uczucia wierności, które wynurzyliście przedemną w sposób tak wymowny i za pamięć, którą zachowaliście dla zmarłego mojego brata. Czas obecny przedstawia bez wątpienia ciężkie trudności, ale spodziewam się, że je szczęśliwie pokonamy. Jestem głęboko przeświadczony, że największą część ludu nie zdąła sobie jasno sprawy z wielkości zadania, o które chodzi Prusom w rzeczy wojska. Dzienniki wyliczają ogromne summy, które podług nich możnaby oszczędzić, i dla tego wielu potwierdza uchwałę izby poselskiej; ale społecznie dzienniki opozycyjne przemierzają o następstwach tych oszczędności i jakie szkody wyrodziłyby się stąd dla państwa. Gdyby wiedziiano, że jednym pociągtem piora 118 batalionów i 50 szwadronów nagle zniknie, nie jeden zawałaby się potwierdzić takie zwalenie naszej siły odpornej, bo zrozumiałby, że te oszczędności dokonane na naszej sile zbrojeniowej i morskiej, postawią po prostu Prusy w niemożności obrony. Dla tego mości panowie uszczęśliwia mnie początek zjednoczenia pierwiastków zachowawczych w naszym kraju, dla zniweczenia podobnych dążeń. Rzecz jest niewątpliwie trudna, a walka ciężka; ale nie ustawajcie w gorliwym skupianiu każdy około siebie, tych którzy chcą dopomagać królowi jakęście to rzekli. Przy boskiej pomocy dokazemy swego!

— Były księgarz poznański Stefański, skazany został na dwa lata więzienia; odwołano go do twierdzy Weichselmunde za umieszczenie w Nadwiślaninie artykułów uznanych za podchodzące pod zbrodnię zdrady stanu.

Grecja.

Zatoka Salamińska 29 października 1862 r. a. Gazeta Tryestyńska umieszcza następująca proklamacja:

„Helleni, „Przekonany, że w skutek oplakanych zdarzeń, które wynurzyły się w pewnych częściach mojego królestwa a zwłaszcza w stolicy, obecność moja w Grecji w terażniejszych okolicznościach wtręciłaby ludność w krwawe i trudne do uśmierzenia zatargi, postanowił m opuścić na chwilę kraj, do którego byłem i dotąd jestem szczerze przywiązany i dla szczęścia którego nie szczędziłem ani pracy, ani uśmiałem przez okres 30-ty latni. Daleki od wszelkiej wystawy, miałem tylko na widoku prawdziwe dobro Grecji, dając polotowi rzeczowemu i moralnemu kraju wszelkie możliwe zachęty, czuwałem aby sprawiedliwość była każdemu domierzona. Ilekroć chodziło o zbrodnie polityczne przeciw mojej osobie, zawsze obrałem nieograniczoną łaskawość i zapominanie przeszłości. Wracając dziś na moje ojczystą ziemię, głęboko zasmuca mnie myśl o niebezpieczeństwach w skutek tych zmian groźnych Grecji, która jest dla mnie tak drogą. Błagam miłosierdzia Boskiego, aby racyło w łasce swojej czuwać nad dolą Grecji.

Zatoka Salamińska 29 października 1862 r. (podpisano) Otto n.

A t e n y 24 października. Dynastia bawarska w 5 dni zginęła. Zaledwie król z królową wyjechał w podróz po kraju i nim miano jeszcze czas ogłosić pyszne biuletyny o pełnych zapatał przyjeźcach, a nadeszła już w przeczajną sobotę wiadomość, że załoga wonicka opanowała miasto i że ruch ogarnął Acharnanję.

Posłowie ankieelsi i turecki otrzymali od konsulów swoich dokładne wiadomości o tem, co było w robocie i ostrzeżli rząd grecki. Prezes rady, który od agentów swoich nie odebrał żadnych doniesień, lubo nie dawał wiary ostrzeżeniom posłów, wyraził jednak zdanie swoje królowi, iż byłoby lepiej zaniechać podróży. Królowa wdała się i jej zdanie przemogło zdanie ministra.

Więć o rokoszku wonickim zelektryzowała stolicę. Rząd kazal ogłosić część depeszy telegraficznej, ale od tego czasu przez swe milczenie pozwolił odgadywać całą ważność zamachu. Thumaczył się, że przypadkowe zerwanie drutu między stolicą i Patras wstrzymało przesyłanie depeszy, ale wkrótce zrozumiano, że Patras podobnie zostało porwane ruchem rewolucyjnym. Istothie między Acharnanją i Patras, powstało 3 bataliony piechoty i zbrała się z ludem. W samem miesiącu Patras ustanowiono juntę z 5-ciu najbogatszych właścicieli.

Król przejechał Spartę i przybył do Kalamaty, gdy wszystkie powyższe wiadomości nagle jedna po drugiej rozbiegły się po stolicy i wnet udzielone mu zostały przez telegraf.

Gabinet znalazł się w nieopisaniej trwodze, widząc wzburzenie pomażające się co godzina i ruch rewolucyjny coraz bardziej zbliżający się do stolicy.

Wyprawił wojskowych posiadających najwięcej więzności do departamentów zburzonych i morzem wysłał jeden batalion do króla, chociaż nie wiele mógł liczyć na wierność pozostałej załogi.

Tymczasem opozycja opatrywała się w broń i wezwała otwarcie w znowu z żołnierzami. Ale rozdrażnienie było tak wielkie, że zaledwie odważono się uwięzić kilka osób schwytanych na gorącym uczynku rozdawania broni i pieniędzy. Co chwila czekali wybuchu, taka trwoga objęła miasto, że na najmniejszy szelest zamykano sklepy, które wnet potem znowa otwierano.

Nakoniec we środe wieczorem wszyscy byli na nogach. Rozstawiono załogę na czatach po rozmaitych miejscach za miastem, aby przeszkodzić zetknięciu się jej z ludem, lecz cała ta ostrożność była daremną. Wzajemna ufność zupełnie znikła między rozmaitemi oddziałami zdemoralizowanej załogi.

O godzinie 9-iej, za pierwszym danem hasłem, obywatele postąpili pod artylerję, umieszczoną od strony północno-zachodniej, i nie zostali odparci. Postępując dalej, z początku byli źle przyjęci przez żandarmerję, ale wnet natarcia rozpoczęły się społecznie na kilku miejscach. Straż ogniowa natychmiast zbrała się z ludem i od tej chwili żaden oddział wojska nie chciał strzelać.

Minister wojny (Milio) stanął na czele oddziału jazdy, któremu rozkazał uderzyć. Ale gdy pierwsze natarcie zostało dzielnie odparte, oddział nie chciał go powtórzyć i wszystko zginęło. Zasłało to na placu Ottona, tam gdzie rada miejska uchwałała wnieść posąg królewski.

Od tej chwili żołnierze, odstąpiwszy oficerów, pobrali się z ludem i razem poścignęli z nim na plac królewski. Minister wojny ze strażą kilku żandarmerję uciekł. Inni ministrowie ponukrywali się, jak który mógł.

O godz. 1 po północy wszystko się spełniło. Lud i żołnierze pomieszani bez ładu przeciągali po całym mieście strzelając ciągle na wiatr, w pośród okrzyków niech żyje, wolność! niech żyje naród! Nie popelniono żadnego wystętku i tylko w pierwszym natarciu było kilku rannych. Chociaż więzienia natychmiast otwarto, dla wypuszczenia osób świeżo zatrzymanych, i chociaż i inni więźniowie skorzystali ze zrzęčnosti, nie było jednak słyhać o żadnym

występkę, wyjawy małych uszkodzeń w ogrodzie królewskim. W pałacu, do którego wpadło pospólstwo, tylko tron polowano. Ale natychmiast osadzono pałac silną strażą. Znajdowała się w nim tylko wielka ochmistrzyni dworu, która odłożyła była przeniesienie się swoje do poselstwa angielskiego na dzień jutrzejszy z rana.

Lud jest jeszcze w upejuniu radości, jakby pozbył się cudem ciężkiego brzemienia, co go uciskało. Nie do uwierzenia, ile nienawiści skupiło się w wszystkich warstwach społeczności, a mianowicie w pospólstwie, głównie przeciw osobie królewskiej, po ostatnich gwałtach bez ogródki popełnionych w czasie wyborów.

Zrana osoby, które pierwszy wzięły udział w tych zdarzeniach zgromadziły się w senacie, dla ustanowienia rządu i uchwały odpądnienia króla od tronu.

Senator Bulgaris, były prezes gabinetu w roku 1855-m, z góry był przeznaczony na rządcę z powodu postępowania w tych ostatnich czasach, sprzyjającego i zgodnego z życzeniami i uchem skrajnej opozycji. Wahał się jednak przyjąć sam jeden odpowiedzialność i domagał się o współdziałanie admirała Kanarisa. Niechętnie tylko admirał to przyjął, oświadczając wszakże, że bez wzięcia w nich udziału podpisać akta rządowe.

Rząd więc tymczasowy składa się z trzech członków: z prezydenta Bulgaris, admirała Kanarisa i Rufosa prezesa junty Patraskijskiej.

Czekają jeszcze na przybycie tego ostatniego, ale ponieważ rzeczy nie cierpią zwłoki, gabinet utworzył się jak następuje: minister spraw wewnętrznych A. Zaimis; wojny D. Manromichali; skarbu Manghina; sprawiedliwości Kumanduros; wyznań Nikopulos; oświecenia Deligeorgi; marynarki Kalifrona; spraw zagranicznych Diamantopulo.

Nie można powiedzieć, żeby wszyscy ministrowie odpowiadali wymaganiom posad, ale w pośpiechu, trudno było o lepszy wybór.

Zadanie rządu jest niezmiernie ważne i zwickane, wojsko jest w rozprzężeniu a skarbu pusty; nie są to wszakże jedyne trudności, z którymi przychodzi walczyć. Idzie o uznanie mocarstw zagranicznych i o przygotowanie wyboru nowego króla. Co do króla Ottona, sprawa jego niepowrotnie zginęła; skupiając błędy po błędach, wyzuł się do tego stopnia ze wszelkiej wzięłości, że nie znalazł nikogo coby chciał jego przywrócenie na tron popierać.

Posłowie cudzoziemscy zebrali się wczoraj do swojego dziekana posła francuzkiego dla porozumienia się co do sposobu doniesienia swoim rządóm o spełnionych wypadkach. Wszyscy zgodzili się na to, że królowanie Ottona uważać należy za skończoną.

Wczoraj, kiedy obchodzono upadek królewski przez ciągłe wystrzały z ręcznej broni w Atenach i w Pireju, gdzie niezliczonym komendantem został śmiertelnie raniony przy stawieniu niewczesnego oporu, postrzeżono, że król Otton znajdował się na pokładzie fregaty greckiej w zatoce salamińskiej. Posłowie cudzoziemscy udali się do Pireju, dla porozumienia się z nim przez pośrednictwo posła bawarskiego i dla wyłomaczenia mu jego położenia.

Mimo przełożenia ministrów cudzoziemskich, król nie zgadzał się na opuszczenie fregaty greckiej, przypisując cały ruch wojsku starał się wzmocnić, że jest bardzo przez lud kochany. Ledwie wieść o tem gruchnęła po mieście dziś rano, wnet tłumy samorzutnie udaly się do Pireju, aby przez nieobojętne objawy przekonać króla, że tak nie jest, a nawet jeśli można rzucić się na fregate.

Nie mogąc jednak liczyć na osadę fregaty, król rozmyślił się nakoniec przesiąść się z całym swym orszakiem na pokład okrętu angielskiego.

Jakiokolwiek są zamiary byłego króla, to pewna, że niepodobna mu stanąć już na ziemi greckiej, bo cały kraj jednomyślnie oświadczył się przeciw niemu. Nadeszły wiadomości z Patras, dokąd król wyrwał nadesłany sobie uprzednio batalion. Ale skoro żołnierze na brzeg wysiedli, wnet wypowiedziawszy posłuszeństwo swoim dowódczom połączyli się z ludem. W Neupli, jak słuszna, rewolucja została najlepiej przyjęta. Jeżeli król nie podda się swej doli, czekają go wielkie nieszczęścia. Przeciwnie powinien podziękować Bogu, że był nieobecny podczas tej burzy, która przy nim mogłaby stać się nadzwyczaj gwałtowną.

Czytamy w innym dzienniku francuzkim: „Kiedy fregata Amelia znajdowała się w zatoce pirejskiej, kapitan jazdy, komendant placu, udal się na jej pokład dla wzięcia rozkazów. Król Otton polecił mu przelać przez telegraf do Aten następujące pytanie: Czy przyjmę mię w Atenach jako oskarżonego? Kapitan udal się w posród gwizdania na stację telegraficzną, lecz zawiadawca biura odmówił przesłania pytania królewskiego. Komendant wracający ze stacji przyjęty był nowym gwizdaniem, rozkazał więc towarzyszącym sobie żołnierzom dać ognia, którzy nie tylko, że nie posłuchali, ale jeden z nich śmiertelnie ranil bagnotem kapitana, który nazajutrz z tej rany umarł.

Gwardja narodowa ateńska, nazajutrz po dokonaniu rewolucji, zebrała się dla utrzymania porządku w mieście. Kilku lotrów schwytych na złodziejstwie, natychmiast osadzono i rozstrzelano. Spokojność jest zupełna, rząd tymczasowy używa największego zaufania.

Dziennik paryski P a y s przebiega zamachy, które poprzedziły rewolucję 23 października.

„Panowanie Ottona I, narzucone Grecji przez mocarstwa opiekuńcze, ciągle od 1832 roku było najniebezpieczniejsze. Od samego początku ozięble przyjęte, niemogło rozkrzewić się na ziemi narodowej. Przez lat 30 otaczały je ciągle rewolucje i spiski.

Zaledwie upłynęło 2 lata od ogłoszenia Ottona I-gó królem Grecji, a już w marcu 1834 odkryto sprzyśszenie na obalenie regencji.

Otton doszedłszy lat zupełnych, d. 1 czerwca 1835 r. objął ster rządu, a we dwa lata później 1837-go odkryto inny spisek w celu zmiany zasad rządowych.

W 1840-m nowe sprzyśszenie bezskuteczne.

W 1843-m powstanie ludowe zwyciężyło i narzuca królowi zmianę ministrów.

W 1844-m pod naciskiem trzech powstań, które wybuchnęły na trzech rozmaitych miejscach, zmieniona została polityczna konstytucja królestwa.

W 1847-m, 1848-m i 1849-m nowe rozruchy.

W 1850 minister Korfiotakis zabity został przez swych politycznych nieprzyjaciół.

W 1852-m spisek na życie króla.

W 1854-m bunt wojskowy Karaiska.

W 1860-m rozruchy po rozmaitych miejscach i odkrycie spisku.

W 1861-m zamach na życie królowej.

W 1862-m powstanie w Nauplii.

Oto są przejawy rewolucyjne, które przeżyło panowanie Ottona I, by zginąć w ostatecznym nieodczynnym upadku.

Pisząż z Monachium 2 listopada: Król i królowa greccy, tudzież wielki książę Oldenburski przybyli do stolicy bawarskiej. Król Maksymilian z królową Marią wyjeżdżali na ich spotkanie aż na stację Sauerbach. Król Otton i królowa Amelia zostali przyjętymi w dworcze kolei przez dużo szowieństwo greckie i konsula pana von Fröhlich i wnet udali się do pałacu, gdzie czekali na nich książęta ze swoimi orszakami. W czasie przejazdu, ud

okazywał społeczenie, które zdawało się głęboko ich wzruszać. Król Otton i królowa Amelia mieli strój narodowy; orszak ich składał się z ministra Hatziskos, marszałka dworu Notaros, z pierwszjej damy pałacowej pani Pluskow, z dwóch dam przybocznych, z podpułkownika Naltinos-majora Drakos, kapitana okrętowego Palisko i trzech oficerów ordynansowych.

Wieczorem był wielki obiad u dworu. Skoro ojciec królewski, król Ludwik będzie mógł przybyć, wnet sprawa grecka zostanie roztrząśniona na radzie rodzinnej.

Dziennik Semafora marsylska ogłosił następujący akt urzędowy:

De k r e t. „Nieszczęścia ojczyzny ustaly. Prowincje porozumiały się ze stolicą, położyły im koniec. Za wspólnym postanowieniem ludu greckiego uchwalono i zadekretowano oddalenie od tronu króla Ottona:

Uchylene od regencji Amelji.

Rząd tymczasowy dla kierowania sprawami królestwa, aż do zebrania zgromadzenia narodowego, składają: Dymitr Bulgaris prezydent; Konstanty Kanaris; Benizello Rufos.

Zgromadzenie narodowe będzie natychmiast zwolane dla ułożenia konstytucji i wyboru króla.

Niech żyje naród! niech żyje ojczyzna!

Ateny 19/23 października 1862 r.

— Proklamacja rządu tymczasowego do ludu greckiego brzmi jak następuje:

„Spółobywatele.— systemat polityczny, który poniżał godność narodową i upadłał obyczaj, systemat rządowy, który deptał uszanowanie winne ustawom państwa i sumienie obywateli, musiał koniecznie oburzyć przeciw sobie przekonania narodu hellenckiego i popchnąć go do buntu. W skutek takiego stanu rzeczy naprzód mnożyły się prowincje, a później wszystkie powstały, obalaly istniejącą władzę a wsparte przez szlachetne i cnotliwe wojsko, ustanowiły władze nowe.

Też same potrzeby, też same życzenia, zapaliły w ciągu tej noej ludność stolicy, która równa w patriotyzmie z prowincjami, dopomniała się o obalenie ustanowionego stanu rzeczy. Wojsko wiernie przechowało powierzony sobie przez naród zakład pod wiarą przysięgi, sankcje praw; godne pod wszelkim względem nazwy wojska greckiego, nazwy tak zaszczytnej, wsparło przedsięwzięcie ludu i zgodnie z nim ustanowiony stan rzeczy został obalony, a lud ogłosił upadnienie od tronu greckiego tego, który na nim siedział; również ogłosił za odpadłą od praw do regencji jego małżonkę.

Zaprowadzony rząd tymczasowy, złożony z panów Dymitra Bulgaris, prezydenta; Konstantego Kanarisa i Benizello Rufosa.

Prezydent rządu tymczasowego mianował ministrów. Postanowiono, jakie nowy rząd otrzymał od ludu i wojska, zależy na zachowaniu rządu monarchiczno-konstytucyjnego i na wyznawaniu zawsze niezłomnej wdzięczności Grecji dla 3-ech mocarstw opiekuńczych, oraz na utrzymaniu żywych przyjaznych stosunków z innymi państwami i na bezwzględnym zwolaniu zgromadzenia narodowego, a na szanowaniu w tej przerwie porządku, spokojności i praw krajowych.

Spółobywatele, spełnimy też powinność w wnie i do kładnie. Gotowi jesteście złożyć władzę w ręce zgromadzenia narodowego, które zostanie zwolane; ale, aby to święte dzieło urzeczywistniło się, koniecznym jest żywy i pełen siły patriotyzm powszechny. Odzywamy się więc w imię tego dzieła do waszego patriotyzmu i spodziewamy się po was nie tylko porządku i spokojności, ale nawet zaprzania, które zawsze odznaczało naród grecki we wszystkich dawniejszych chwilach przesilenia. Tym sposobem ufamy, że potężna prawica Najwyższego, która nigdy nie opuszczała ojczyzny, wesprze nasze słabe, ale szczerze usiłowanie, że pobogostawi tej nowej pracy i utrwali nowy porządek rzeczy na najwzajemniejszą chwałę hellenckiego imienia.

Ateny 11/23 października 1862 r.

Prezydent rządu tymczasowego greckiego

Dymitr Bulgaris.

Następują podpisy wszystkich ministrów.

Jenerálny sekretarz rządu tymczasowego Chassopulos

Depesze telegraficzne.

LONDYN, poniedziałek 3 listopada. Wiadomości z Kantonu z d. 26 września donoszą o odkryciu niebezpiecznego spisku. Chodziło o spalenie miasta i wyrznięcie mandarynów. Spiskowi są sprzymierzeńcami Tai-Pingow. Poczyniono wiele uwiecznień; władze są bardzo zatroszczone.

LONDYN, poniedziałek 3 listopada. Według wiadomości z Schang-hai z d. 19 września, Tai-Pingowie znnowu się cofnęli. Spokojność panowała w okolicach.

W Skens i w 25-ciu miastach okolicznych pochwycono i pozabijano wszystkich mandarynów. Zniknął tam wszelki ślad władzy cesarskiej. Nie jeszcze wiadomo o obrótach wojska wyslanego na stłumienie buntu.

WIEDEŃ, poniedziałek 3 listopada. Cesarz sankcjonował prawo skarbowe na rok 1862.

TRIEST, poniedziałek 3 listopada. Depesze nadesłane z Aten z d. 31 października oznajmują, że cała ruchoma własność należąca do króla Ottona, została oddana pełnomocnemu ministrowi bawarskiemu.

MONACHJUM, poniedziałek 3 listopada. Gazeta Bawarska (urzędowa), ogłasza artykuł wstępny, w którym wyraża, że wiadomości podawane przez dzienniki o kandydaturze nowych dynastji do tronu greckiego są niedokładne. Zwraca uwagę czytelników na to, że w proklamacji rządu tymczasowego wyrażone jest tylko odpądnienie od tronu królewskiego stadła, lecz, że nie nie powiedziano o odpądnieniu dynastji bawarskiej.

PARYŻ, poniedziałek 3-go listopada wieczorem. Dziennik France zapewnia, że nota francuzka posłana do Turynu, posłuzą za punkt rozpoczęcia rokowań w sprawie rzymskiej. Rzeczona nota pomija zupełnie notę jenerała Durando.

TURYŃ, niedziela 2 listopada. Przyszło do starcia się na prawym brzegu Padu między żołnierzami włoskimi i austryackimi; wymieniono wzajemnie kilka wystrzałów z ręcznej broni. Austryjacy zmuszeni zostali do odwrótu.

W Toskanji panują wielkie powodzie.

KASSEL, wtorek 4 listopada. Na dzisiejszym posiedzeniu sejmu heskiego przyjęto jednomyślnie projekt adresu, przedstawiony przez komitet redakcyjny. Z mocą i godnością izba terażniejsza utrzymała swoje prawne stanowisko.

TURYŃ, wtorek 4 listopada. Dziennik Monarchia nazionale zbija roznieśioną pogłoskę, podług której

gabinet chciałby rozwiązać izbę. Dziennik dodaje, że gabinet wówczas tylko przystąpiłby do rozwiązania, gdyby koalicja stronniów opozycyjnych potrafiła złożyć sztuczną większość, lecz ma on nadzieję, że do podobnego powikłania nie przyjdzie i że oflomy parlamentarskie podadzą sobie ręce dla oparcia się stronniów skrajnym.

LONDYN, środa 5 listopada. Wiadomości z New-Yorku z d. 25 października, donoszą, że jenerał Mac-Clellan nie posunął się naprzód. Jenerał Bragg wszedł do Kentucky, przez Cumberland. Jenerał Roseneranz zajął miejsce jenerała Buell w Kentucky. Mówią, że Związku opuścili Korynti i Bolivar. Między Nashville i Stanami północnymi stosunki zostały przerwane.

Jeden z dozorców niewolników został zabity niedaleko Nowego-Orleanu. Rozbiegła się wieść, że bunt Negrów został stłumiony przez wojsko.

LONDYN, środa 5 listopada. Donoszą z New-Yorku z d. 25 października wieczorem, że oderwaniacy zostali znieśli w Peardrige, w Stanie Arkanzas, że stracili swe działa i pociągi.

PARYŻ, środa 5 listopada wieczorem. Dziennik France oznajmuje, że w depeszy francuzkiej, ściągającej się do spraw włoskich, w której toczy się rzecz o nocie jenerała Durando, p. Drouyn de Lhuys okazuje się bardzo sympatycznym dla Włoch; lecz oświadcza w niej, że sprawa rzymska, tak jak ją przedstawia okolnik jen. Durando, nigdy nie była dyplomatycznie podniesioną i niemogła by wejść w obręb rokowań. Dziennik France dodaje, że p. Drouyn de Lhuys powiedział jeszcze, że przyznanie królestwa włoskiego przez rząd francuzki, dowodzi jego troskliwością; lecz, że dalekim jest od przyzwolenia na jego rozszerzenia. Wicęć, rząd francuzki uczynił wyraźne zastrzeżenie i oczekuje od gabinetu turyńskiego współdziałania, dla doprowadzenia do skutku zgody między Włochami i papieżem. Włochom nawet, mówi p. Drouyn de Lhuys, należy dać początek.

MADRYT, środa 5 listopada. Na nadzwyczajnej radzie, postanowiono dopomnieć się o ukaranie Amerykanina, który zgwałcił flagę hiszpańską.

Królowa na posłuchaniu danem ministrowi Stanów Zjednoczonych, wyraziła żal, jakim ją podobne postępowanie przenika. Przedstawiciel amerykański zapewnił, że rząd bynajmniej do niczego podobnego nie upoważnił.

LONDYN, środa 7 listopada. Morning-post donosi, że tymczasowy rząd grecki, zapewnił mocarstwa opiekuńcze, że żadne zbrojne przedsięwzięcie nie wchodzi do jego politycznego programatu.

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Warszawska (do N. 253).

Gazety galicyjskie bardzo często donoszą o nowo-organizowanych kassach pożyczkowych dla rzemieślników po miastach i miasteczkach. Częstookroć dobroczynny znaczny nawet funduszami przychodzą w pomoc takim nowo powstającym kredytowym zakładom. Tak, świeżo hr. Mir 2,000 złr. na ten cel tak piękny ofiarował. Świadczy to wymownie o szlachetnej a mądrej chęci podniesienia klasy rzemieślniczej, dotychczas zwykle wyzyskiwanej przez drobnych kapitalistów a stanowiącej zasadę trzeciego stanu. Ile zaś dążyć powinniśmy wszelkimi siłami do wyrobienia sobie owego trzeciego stanu silnego, oświeconego i zamożnego — i ślepy jużby dziś namacal. Wszelkie więc środki do tego zmierzające są środkami rozumnego przewidywania. Kassy pożyczkowe dla rzemieślników, ułatwiające kredyt, ochraniające rękodzielnicą od toczącego ją lichwy, przyczynić się mogą niemało do podniesienia zamożności materialnej rzemieślnika, do przyrzucenia go do porządku, skrzętności i oszczędności. Z wyrobieniem zasobów materialnych wyrođa się szybko potrzeby moralne, chęć do oświaty, ogładzenia, towarzyskiego życia, umoralnienia ogólnego. I u nas silnie powinniśmy się starać o naśladowanie w tym względzie Galicji, o rozwój kass pożyczkowych po miastach; tyśiące środków mamy pod ręką dla urzeczywistnienia tego celu — tylko dobrej woli potrzeba. Słyszeliśmy w tych czasach, iż podobna kassa ma być urządzoną w Wielunlu, a w Łowiczu już się uorganizowała. Szkoda tylko, iż instytucje takie biorą sobie za zasadę święte milczenie. Skromność bardzo dobra — ale nie na swoim miejscu. Gdyby kassy takie, już uorganizowane, zdawały publicznie sprawę ze swych czynności, możeby to zachęciło innych do naśladowania. Prosimy więc usilnie istniejące już kassy o takie sprawozdania — szpalty pism naszych, obejmujących dobro kraju, otwarte są dla nich. Nie tak nie szkodzi jak milczenie, zapomnienie w takich kwestiach. Za duzo nigdy o nich mówić niemożna.

Pisząż z Pragi, iż znany w Warszawie ksiądz Wacław Sztule, kanonik Wyszehradzki, czeski poeta i tłumacz Adama Mickiewicza, wyrokem sądu najwyższego praskiego, na skutek apelacji prokuratora, skazany został na dwa miesiące więzienia w kajdanach i utratę kaucji 1,000 zł. reńs., za przestępstwo prasowe. Ksiądz Sztule jest bowiem redaktorem dziennika politycznego Pozor (Baczność).

Towarzystwo Przyjaciół Nauk Poznańskie rozpoczęło z dniem 20 b. m. zwykłe swe zimowe posiedzenia. Między innymi uchwalili wydział nauk historyczno-moralnych i uwiecznić pamięć Jana i Jędrzeja Śniadeckiego w miejscu rodzinnem Zninie, a Stanisława Staszica w mieście Pile, przez marmurowe tablice, mające się wprawdzie front domów, w których się urodzili. Również postępuje budowa kaplicy we wsi Winnogórze, mającej poświęcić sarkofag ze zwłokami jenerała Dąbrowskiego.

W Poznaniu, nakładem Ludwika Merzbacha wyszła broszura Lelewela, pod tytułem: „Ropernika tudzież innych astronomów polskich w geografji zasługa.“ Jest to uczona rozprawka, wykazująca, jakie poprawki i sprośowania winna geografja naszemu astronomowi.

Wincenty Pol ukończył właśnie druk „Pacholecia Hetmańskiego“ w Warszawie, w dwóch tomach. Wydanie to przyozdobione jest zasługującą na uwagę pod względem artystycznym okładką, kompozycją Juliusza Kossaka, wykonaną w litografji Dzwonkowskiego, a przedstawiającą dwie sceny z tegoż poematu. Pierwsza wyobraża Hetmaną Tarnowskiego na koniu andaluzyjskim; pacholeł podał mu własnie strzemię, wsiadł i z bulawą w rękę zwrócił się na kulbace do hufców za nim postępujących; przed nim widać usarskie proporce i znak hetmański z Leliwa.

Na okładce tomu drugiego wyobrażony jest pan Maruszka, gdy w nieutulonym żalu po śmierci Tarnowskiego opuszcza dwór jego, odjeżdżając samotnie na Ukrainę. Artysta wzięł myśl ze słów Maruszki:

„Tam w dzikich polach są mogiły święte,
Wracam do swoich, Roxolanus gente.“

Wstrzymał konia, spojrzal za siebie, machnął czapką, wiatr mu czuprynę rozwiał, a z daleka na figurze siedzi posepny, nustrzępiony sokół Aldabon.

We Lwowie nakładem Karola Wilda wyszło w tłumaczeniu polskiem Władysława Zawadzkiego, głośne dzieło po angielsku napisane przez Henryka Tomasza Buckle, pod tytułem „Historja cywilizacji w Anglii.“ Teraz ukazał się zeszyt pierwszy; całe dzieło ma wyjść w 6 do 8 zeszytach. Nowość poglądów, śmiałość wniosków, wprowadzonych z badań na nowych źródłach opartych, zwróciły uwagę świata na to zjawisko na polu filozofji historii, ekonomji, etnografji i statystyki. Nie wszędzie można godzić się z autorem, gdzie stawia zachwał przypuszczenia, lecz z drugiej strony, nie podobna nie poddać się argumentom, popartym cyframi lub autentycznymi świadectwami. Tłumacz, podejmując tę pracę, rzucającą takie światło na dzieje nie tylko Anglii, ale całego świata, oddał prawdziwą przysługę, bo spolszczając je, zrobił przystępnym dla większej liczby czytelników, a tem samem może pobudzić nie jednego do zastanowienia się nad tem, co go otacza. Wprawdzie jest tam pewna dążność realistyczna, która niebardzo zgadza się z duchowym usposobieniem naszym, a w ogóle i narodów, w których żywo przemawiają uczucia religijne, z tem wszakże, odłożywszy co razi, bogactwa wiedzy zawarte w tem dziele zawsze pomogą do rozjaśnienia wielu pojęć.

Pisząż z Krakowa pod 30 października: W tym miesiącu odbył się w miasteczku Alwerni popis szkoły pszczelnictwa, pod kierunkiem pana Feliksa Florkewicza od roku tam istniejącej. Według zdania licznie zgromadzonych osób, pomiędzy którymi było kilku prawdziwych znawców pszczelnictwa, postęp młodzieży nie do życzenia nie pozostawiał. Jasny, pewny i zrozumiały wykład p. Florkewicza, jakie tylko gorące przedmiotu zamilowanie i gruntowna znajomość nadać może, wiele ułatwił uczniom pojęcie nowego racjonalnego sposobu obchodzenia się z pszczołami, osadzonemi w ulach Dzierżona, lub w krajowych, odpowiednio celowi poprawionych; stąd też tak pod względem teorii jak i praktyki, uczniowie odpowiadali zrozumiale i wykonywali przytęm praktyczne pomniejsze czynności, dla zajęcia włościan na popisie obecnych. Jeżeli młodzież powierzona zakładowi p. Florkewicza ma z niego wynieść niewątpliwą pożytek, przy wyborze jej ze strony obywateli należy zważać na wiek, zdolności i chęć, gdyż najlepsza szkoła nie nie robi z gapia i niechętnego. Powtóre, jeżeli szkoła pszczelnictwa ma przynieść rzeczywisty pożytek gospodarstwu krajowemu, potrzebą ze strony zamożniejszych obywateli i d. d. chowieństwa większego poparcia a nawet pomocy, inaczej bowiem zakład ten nie zdola się należyte rozwijać. Dotąd zawiadczą on swe istnienie opiece kilku obywateli z dalszych okolic.

Gazeta Polska (do N. 233).

Pod tytułem „Słowo dziecku do wiesniaków“, wyszła w Zytomierzu broszura, niewiadomego nam autora z powodu zmiany stosunków włościańskich. Zdobi pierwszą jej stronicę widoczek wiejski z zarządem gminy i szkoła. Język do ludowego pojęcia dobrze zastosowany, gawędka barzo zrozumiała i zdaje się, że powinna do przekań trafić. Szczególniej droga rozmowa jest znacząca a tłumaczy w sposób sprawiedliwy ostatnie rozporządzenie, tycające się stosunków włościańskich, które zła wola krzywo nieraz przedstawia usłowała. Język ludu w tej nowej szacie trochę się dziwnie wydaje, ale tu nie o styli mowę, ale przedewszystkiem o samą rzecz idzie. Ta niezaprzeczenie dobre może wyrzecz skutki.

W Poznaniu toczą się obecnie dość zwawę rozprawy nad trzema projektami budowy drogi żelaznej, w celu połączenia Poznania z mającą się utworzyć koleją Warszawsko-Toruńską. Proponowane linje są następujące: 1) z Poznania przez Gniezno, Inowrocław do Torunia; 2) z Poznania przez Śródę, Słupie, Koło do Kutna; 3) z Leszna (nad drogą żelazną Poznańsko-Wrocławską) przez Rytroszyn, Ostrów, Kalisz, Koło do Kutna. Pierwszy z tych projektów podtrzymywany głównie przez kapitalistów niemieckich z Bydgoszczy i Torunia, oraz kilku większych właścicieli ziemskich tejsze samcj narodowości w Kujawach osiadłych; drugi wychodzi z miasta Poznania i opiera się na przyczynie najkrótszej komunikacji; trzeci nareszcie podjęty jest przez polskich właścicieli i mieszkańców miasta Leszna i Kalisza, i w tej chwili najbardziej na uwagę zasługuje. Miasto Leszno słynęło niegdyś w Polsce z handlu i rękodziel, aż do r. 1795 był w ścisłych stosunkach kupieckich z Warszawą, dziś zaś jest miejscem targu zbożowego dla kupców z Saksonji i łatwo stać się może ważnym punktem centralnym handlowym pomiędzy Berlinem, Dreznem, Warszawą i Wrocławiem położonym, z wszystkimi temi miastami przez drogi żelazne połączonym. Ze względu na nasz krajowy interes, koleją żelazną dotykającą Kalisza, poprowadzoną w bliskości dystryktów fabrycznych i otwierającą krótszą drogę do Wrocławia i Drezna, najwięcej na poparcie ze strony kapitalistów polskich liczyć może. Jeżeli się nie mylimy, to nawet już pewne porozumienie się w tej mierze nastąpiło.

KORESPONDENCOJA

KURJERA WILEŃSKIEGO.

Kraków, w październiku 1862.

W tym miesiącu ożywiło się miasto nasze nareszcie, po długich, letnich pustkach i po długiej ciszy. Ci, co pojechali do kąpieli, i ci, co poszli na odpust, powrócili już, a prócz tego przybyło jeszcze bardzo wielu takich, którzy chętni są nawet nie spać w hotelach. Gościnni Krakowianie, jako potomkowie gościnnych słowiańskich Bialo-Chrobaków, przyjmują ich serdecznie i bratają się z nimi, ciesząc się pod różnymi względami. Jedni cieszą się jako ludzie zaci, braterscy i gościnni, drudzy cieszą się jako kupey i spekulanci. Wszystkich zaś radość objawia się w ruchu większym, niż przedtem, w życiu pełniejszym, niż dawniej.

Uniwersytet przepelniony słuchaczami rozpoczyna kurs zimowy w polowie tego miesiąca. Odmiany w nim nie masz prawie żadnej. Na teologii po polsku, na prawie i filozofji, pół po polsku, pół po niemiecku. Na rektora nie został dotąd nikt jeszcze zatwierdzony; mówią, iż nim będzie p. Czerwinkowski, profesor botaniki i dotychczasowy dziekan wydziału i lozoficznego. W bibliotece tylko, jak słyszymy (dubo za prawdę nie ręczymy) ma taka nastąpić zmiana, iż dotychczasowy plan godzin przeznaczonych do publicznego użytku (od 9—1) zmienionym zostanie tak, że i w po-południowych godzinach będzie można czytać w sali biblioteczej, przez coby wiele korzyści dla miasta

wyniknęło. Od 9 do 1 rzadko który ma czas, zwłaszcza z uczniów; po połniu prędzej będzie mógł z bogactwa Jagiellońskiej księżniczki skorzystać.

Towarzystwo naukowe, które d. 8 b. m. odbyło posiedzenie oddziału moralnego, wydając już dość szczęśliwie prowadzony „Tygodnik lekarski”, zamierza wydawać „Tygodnik prawniczy”, przez co okaże jeszcze jawniej, że życie, i że postępem umiejętności specjalnych nie zamyka się w sobie, jedno rozstrzela swe promienie wiedzy na okół, o świecąc i grzejąc serca narodu. Towarzystwa tego oddział archeologiczny, jak zawsze, tak i tego roku jest najczynniejszym. Pod zarządem tego oddziału, a mianowicie pod zarządem jego wydelegowanych pp. Kremera Józefa i Łepkowskiego, rozpoczęta została restauracja kaplicy Lipskich na zamku, oddana bieglemu kierownictwu wielce uzdolnionego artysty, rzeźbiarza p. Parysa Filipiego, o którym w jednym z moich dawniejszych listów, nieco obszerniej wam doniosłem. Restauracja kaplicy Lipskich pociągnie się parę miesięcy, i jest ona początkiem nastąpić mających restauracji innych zabytków z przeszłości naszej, w katedrze wawelskiej. Zbierają się już składki, jak słyszę, na odnowienie kaplicy Zygmuntowskiej, a Towarzystwo naukowe zawezwało już wszystkich artystów rzeźbiarzy do podania kosztorysu z planem odnowienia pomnika Kazimierza W-go, które odtodżem zostało na później dla tego, że pp. rzeźbiarze zażądali przedłużenia terminu. Odnowienie pomnika Kazimierza Wielkiego, przy rozebraniu tegoż i szczegółowym badaniu, przyniesie może i tę korzyść, że nam da poznać nieznanego dotąd twórcę, którego dzieło do niepoślednich utworów sztuki należy. Ornamentyka na grobowcu Kazimierza Wielkiego, w prawdziwym najczystszy stylu gotyckim, jako też misterna robota wszystkich szczegółów, stawia ten pomnik między najznakomitszymi i pierwszorzędami dziełami sztuki. Rzeźwielicji wagi, mianowicie dla historii sztuki, odgadnąć jego rękę i uchronić od zepsucia. Tenże sam oddział archeologiczny Towarzystwa naukowego, urządził w jednej z sal nowego swego domu, Muzeum starożytności, mogące być już zwiedzane każdodziennie od godziny 11 do 1 po południu. Muzeum to składa się z wielu drogieńszych pamiątek tak pod względem archeologicznym jak też i historycznym. Bożkowie słowiańscy w różnych stronach kraju i wykopani, urny (żałobnice), niektóre brzońce, między którymi są także i buławy hetmańskie i znaczna ilość monet, kilka dawnych cechowych chorągwi, otarze starowieczne i tym podobne zabytki przeszłości, których dokładny spis wyjść ma niedługo.

Szkoda tylko, iż w domu tym, przez s. p. Fr. Wężyka tak znacznie rozpoczętą, robotą i ukończenie jej bardzo powoli i niedbale postępuje. Winić by należało może spadkobierców s. p. s. kasztelanie, którzy nie czynią zadość woli nieboszczyka i opóźniają się z wypełnieniem zleceń i jego testamentu zawartych. A wartoby, aby się ten dom już raz dzwignął. Towarzystwo na swoich śmieciach, możeby jeszcze energicznie rozwijało swoje działanie.

Członek tegoż towarzystwa, Teofil Zebrański, wydał także, o czym dawniej donosiłem, dokładną i bardzo użyteczną mapę zdrowisk Galicji, z katalogiem obejmującym wszystkie mineralne nacje źródła. Tak więc, jak widzicie, Towarzystwo naukowe jest czynnym; życie jego objawia się widocznie z pożytkiem krajowym; szkoda tylko, że przez archeologię, inne specjalności są za bardzo specjalne — i ogół nie odnosi z nich korzyści. Największą krzywdę ponosi z tego względu biedny i głuputki lud nasz, o którym tak zupełnie nasi uczeni zapomnieli. Rocznicą Piastowska, przypominająca wielkie znaczenie tego ludu w dziejach naszych, ocknie może trochę niepamięcią uspięne duchy naszych doktorów i zwróci ich uwagę na tę najbawowniejszą drogę wpływów nauki, z której mogliby mieć najpłodniejsze owoce.

Obok Towarzystwa naukowego żyje i pigwiek rozwija się tu u nas sztuka. Rzeźwielicji prawdziwie szczególna tak co do czasu, jako też co do okoliczności.

W malarstwie mamy kilku pracowników wielkie rokujących nadzieje. Pan Izidor Jabłoński, zawezwany do pomocy w wykonaniu swych własnych a pięknych kompozycji, maluje kościół misjonarzy na Stradomiu. Ukończona ta świątynia będzie niezawodnie jedną z pierwszych w Krakowie, pod względem artystycznych malowideł ścian i sklepienia. Pan Jabłoński, celujący rysunkiem i kompozycją, obrabiał sobie do tego kościoła przedmioty z najpiękniejszych epok historii kościoła w ogóle, i historii kościoła w Polsce. Doglądając zaś sam wykonania, niewątpliwie zjedna sobie tym dziełem imię niepospolitego i rzadkiego w swym rodzaju artysty. Pan Matejko ukończył właśnie śliczny obraz, przedstawiający Stańczyka. Po tym co towarzystwo Przyjaciół sztuk pięknych zrobiło z dawnymi pracami pana Matejki, wniesie można, że tego obrazu nie będzie na przyszłoroczną wystawie.

Pozwalam sobie dla tego opisać wam treść jego teraz. W blażeńskim stroju dowcipny a serdeczny Stańczyk usiadł sobie w jednej komnacie zamku krakowskiego, i zająławszy rękę, rozmyśla nad dopiero co przyszłą wieścią o wzięciu Smoleńska (1514). Stańczyk, choć blażen, wydaje się widziwo uosobioną boleścią narodu, boleścią tym okropniejszą, że malująca się na licu tego, który nawiądy od dawna do śmiechu i wesela... W tyle obrazu po jednej stronie widać gwiazdę niebo z kometa, nieszczęście wróżącą, i szczyt Zygmuntowskiej wieży, w drugiej zaś odbija się blask oświeconych rzęściej komnat królewskich, po których swobodni i strojni przechadzają się goście. Efektowniej sceny w najwyższym dramacie nie znajdzie. Myśl i uczucie... wprawione tu zostają w wielką grę... żalu i współczucia. P. Matejko był wielkim mistrzem, gdy tworzył ten obraz... Właściwa krytyka niech więcej o nim powie...

Pan Gryglewski ukończył też w tych dniach śliczne ładzące wnętrze kościoła Panny Marii. Artysta ten zjmujący się samą perspektywą, w której celuje, może kiedyś wielką wyświadczyć przysługę historii sztuki krajowej. Ozdobił on także krużganki biblioteki Jagiellońskiej, a obecnie pracuje nad wnętrzem Wawelu. Pana Łuszczkiewicza Władysława Madonna, świadczy także o kwitnieniu u nas sztuki malarstwu, czemu też nie zaprzeczają prace panów: Leopolskiego i Cynka. Sztuka więc żyje. Chwała Bogu! Widać, że natchnienie nie mija jeszcze naszego padol... i nie mogące wygodnie zmieścić się w czarnej słowie pióra, szuka dla siebie przytulku w pociągach pędzą i dłuta.

Rzeczywiście literatura obumarła w tym miesiącu. Prace kalendarzy nie mamy nic nowego. Nie przybywa pracowników, a z tych, co są, ubywa jeden po drugim. Wczoraj właśnie (15) pochwaliliśmy Józefa Mączyńskiego, gorliwego spisywacza wszelkich szczegółów o Krakowie, i niezmordowanego opponentą wszelkich nadużyć wandalizmu cywilizacyjnego. Jest on autorem „Krakowa i jego okolic” i długo i często pisywał do feljtonu Czasu. Wdzięczne pismo, które tak często s. p. Mączyński zasiliał, nie raczyło dotąd, przez kronikarzy wspomnianych, nie więcej powiedzieć o nim. Nie nowina! Nie ma więc co krzywić. W literaturze zresztą głucho. Nie tylko w Krakowie, ale i we Lwowie i w całej Galicji. To, co Biblioteka Ossolińskich wydała, dla braku w tej chwili egzemplarza, o powiem w następnym liście: przez tego nie ma prawie żadnych nowości. We Lwowie wychodzą, jak wychodziły

następujące pisma: Gazeta Narodowa, pod redakcją Jana Dobrzańskiego, pożyteczna i wzięta; — Dziennik literacki pod redakcją tegoż, nieco bliższy niż dawniej i mniej żały; — Dzwonek za monotonny i za mało religijny, co w piśmie dla ludu winno być wziętym na uwagę. Przyjaciel domowy, Stupnickiego, który drukuje artykuły, po dwa razy przedtem drukowane, nie znajduje jakos ani treści, ani dążności. Przyjaciel dzieci pani Zawadzkiej, wyrabia się, lubo mu wiele jeszcze brakuje. Język wilen był w każdym piśmie wyborem; szczególnież też w piśmie dla dzieci. W miasteczku Cieszyńskim redaguje niezmordowany Stalmach „Gwiazdki Cieszyńskie”. Pismo to nieudolnie kierowane, bo bez najmniejszego charakteru, powinno by się podnieść, przez wzgląd, na jaki cel jest przeznaczone. Ma ono wśród zupełnie zgermanizowanego Szląska, utrzymać język polski, którym mówią tam tylko po wsiach. Dotąd jednak Gwiazdka, przez upartą stałość redaktora swego, nieczem nie odznacza się jeszcze. W Krakowie Niewiasta i Wieniec wychodzą sobie bardzo grzecznie i tak cicho, że mało kto o nich słyszy i mówi. Wreszcie tak we Lwowie, jak i w Krakowie ukazują się blade humoreski, dla których nazwiska nie wystarczyło mi już miejsca w tym liście.

Teatr krakowski ma przybyć 18 b. m. t. j. w sobotę. Jarmark się skończył — i, prócz dobrych pierników nie było na nim nic ważnego. Zydzi bili się z wojskiem na Kazimierzu o... kochankę. Żydowska Julia była kochanką austriackiego Rómea... Kamienie rozstrzygnęły spór, zakończony aresztem. Zimno. Rankami, mrozy posrebrzają nam dachy. Zresztą, prócz najokropniejszych karykatur nazywanych figurami woskowymi — nic nie przybyło.

Ze Święciana.

Czyż każdy w kółku swoim, co każe dach Boży, A całość sama się złoży.

K. Brodziński.

Oddawna w miasteczku naszym dawała się czuć potrzeba innego pokarmu niż karty i miasteczkowe wiadomości, oddawna już podnoszono kwestję założenia publicznej biblioteki; lecz projekt ten upadał dla braku środków. Zawiązywały się tylko prywatne biblioteczki przez stowarzyszenia z kilku osób złożone corocznie, i po skończonym roku dzieła na własność rozbiegano. Kilku wybranych zaledwie z tego korzystało, dla reszty zaś wstępu nie było z przyczyni wysokiej opłaty. Dwa lata temu jeden z nauczycieli podawał projekt biblioteki publicznej, nie znalazł jednak poparcia i zaledwie kilkadziesiąt rubli w ciągu roku mógł uzbierać, w końcu zwątpiwszy o skutku, pieniądze zwrócił. Bo są chwile w życiu społecznym, chwile powszechnej stagnacji, kiedy i na mały czyn trudno się zdobyć. Tam się o dobro ogółu nie pyta, bo tylko własne na celu. Nie więc dziwnego, że to ogólnie usposobienie odbijało się i w naszym zakątku. Niewola ludu z ciemnotą szły w parze. Lecz kiedy jedna ustala, to i druga prawa swe tracić poczęła. Rok teraz właśnie mija, jak właściciele ziemscy zebrani na sejmikach powiatowych do wyboru delegatów, po przemówieniu obywatela Joachima Masłowskiego, projekt założenia publicznej biblioteki jednogłośnie przyjęli i przyjęcie to natchemniawo składką w ilości 200 rubli stwierdzili. Marszałek ze swej strony rozpiął listy do pośredników, wzywając przez nich obywatelstwo do współudziału, i obiecał wyjednać zezwolenie u władzy. Zawdzięczając gorliwemu staraniu p. Masłowskiego, znaczna ilość pieniędzy w dość krótkim czasie wpłynęła. Przeszło 500 r. stanowi dziś kapitał biblioteki w gotowiznie. P. Masłowski, chcąc się przyczynić do zupełnego utworzenia nowego dzieła, ze swojej biblioteki złożył 270 rubli na czas określony, własnym kosztem wynajął obszerną kwatery na czytelnia i uposażył bibliotekę we wszystkie inne gospodarskie potrzeby. Lokal zaś choć obszerny i wygodny, ma tę niedogodność, że jest zbyt oddalonym od środka miasteczka. Kiedyśmy zakładali czytelnia, byłyby dziekan ks. Puzyna wsparł ten projekt swoją opieką i wyznaczył kwatery w plebanji w samym środku miasta. I prawdę rzekłszy najstosowniej byłoby, gdyby moralność i oświata z jednego źródła pochodziły. Mając już fundusze rozporządzone, naprawdę byliśmy w przykrej pozycji — gdy nam Masłowski w pomoc przyszedł. Wracając do opisu tworzenia się kapitału, niemożemy pominąć obywatela p. Z. Czechowicza, który prócz datku pieniężnego, 150 dzieł do biblioteki złożył i po odczytaniu onych na inne w tejże ilości zamienił obiecał. Z zakupionych dzieł na własność z księgarni Assa, wyłącznie polskich, mamy 200. Na ogół biblioteka liczy 620 dzieł i 10 pism i gazet periodycznych. Winiśmy tu nadmienić, że z księgarzy Wileńskich najdogodniejsze warunki podali nam pp. Ruben i Ass.

Nie od rzeczy teraz będzie wspomnieć, w jaki sposób formował się kapitał i na jakich warunkach istnieć będzie nadal biblioteka. Każdy bez różnicy wyznania i stanu dający 5 r. zostaje członkiem biblioteki na rok jeden; ma prawo głosu i bezwarunkowego czytania, nie ponosząc żadnej innej opłaty. Abonenci zaś placą miesięcznie 2 złote polskie; opłata więc jest bardzo przystępna. Tę samą opłatą ponoszą i ci, którzy jednorazowo mniej 5 r. ofiarowali. Kilka razy do roku będą regularne zebrania członków, na których będą się udzielać sprawozdania o stanie biblioteki, ilości odczytanych dzieł i liczbie osób czytających; za zgodą ogólną będą się wypisywać dzieła. Cały rok upłyniony zgromadziliśmy materiał w oczekiwaniu przywołania rządowego, mając dziś one, spieszymy wam donieść, że w naszym zakątku poezciwa myśl zawsze uznanie znajduje i w czyn się prędko zamieni, godzien naśladowania.

Mury gimnazjalne, biblioteka i uchwała obywateli złożenia funduszu pol. imieniem Heppenów, (na pamiątkę ich uroczystego ślubu w r. 1812) są to pomniki godne powszechnej wiadomości!

W. ze Święciana.

LIST TEODORA NARBUTTA.

Baj co chcesz, w tej mierze; Ja ci nie uwierzę...

Ks. Baka.

Obdarzył historyczną naszą literaturę, ks. W. Przyalgowski, dziełem szanownym p. t. „Żywoty biskupów Wileńskich”. St. Petersburg 1860, trzy tomy w jednym spozyciu. W tomiku drugim, str. 34—35, ogłosił on swoje własne zdanie, że kościół św. Anny tuż obok Bernardyńskiego w Wilnie będący, należąc do fundacji Anny Jagiellońskiej (1581), żony króla Stefana Batorego, zmarłej w r. 1576. Ogłaszając przed kilku laty wiadomość historyczną, wypowiedzieliśmy przekonania nasze o tym znakomitym zabytku przeszłości; ale autor krytyki Żywotów Biskupów (ob. Kurjer Wileński r. b. N. 69—70), nie zgadza się z nami. Powiemy więc jeszcze słów kilka o tém. Niema wątpliwości, że probostwo św. Anny istniało za pierwszego biskupa Wileńskiego Andrzeja. Proboszczem zaś był ks. Berwald, kanonik katedralny Wileński. Sam nawet krytyk dzieła ks. Przyalgowskiego, nie mogąc zaprzeczyć starożytności tego istnienia, zrobił swój własny domysł, że kościół jakoby dawniej był drewniany. Z tego to powodu dozwolono mu zgorzeć, w jednym z pożarów, za panowania Zygmunta I-szego. W epoce tej historyk Wilna p. Kraszewski, liczy tylko

dwa znaczniejsze pożary w Wilnie w 1530 i 1544 (Wilno T. II str. 176). Lecz nie znajdujemy dowodu o spłonięciu kościoła św. Anny drewnianego, boby o tém w kronikach OO. Bernardynów, lub gdziekolwiek wspomniano. Przeciwnie dziennik poselstwa krzyżackiego, odbytego do W. księcia Witolda w roku 1347, oczywiście świadczy o zwiedzeniu przez poselstwo murywanego kościoła św. Anny, (T. N. Pomniejsze pisma historyczne Wilno 1856 r.) Z drugiej strony nie znajdujemy najmniejszego śladu, ażeby w samym mieście Wilnie była inna świątynia rzymsko-katolickiego wyznania, z drzewa zbudowana a tém bardziej w obwodzie zamku, w którym probostwo św. Anny dawniej leżało. Sam autor Żywotów (T. I str. 8) przyznaje, że kościółka i przy nim probostwa w mowie będących nie kto inny tylko W. księżna Anna Witoldowa, była fundatorką, a niżej (T. II str. 34—35) wdaje się w hipotezę, że Anna Jagiellona fundowała świątynię i probostwo podobno w 1581 zmurowane, czyli w lat pięć po swoim zgonie, i że do tego kościoła przybudowali się z murami swemi OO. Bernardyni (?). Mury bernardyńskie odnoszą się nastaniem swoim do pierwszych lat wieku szesnastego, podług autentycznych dowodów. Sam styl architektury dowodnie świadczy, że kościół s. Anny daleko wcześniej stanął niż Bernardyński. Przemawia też za tém porównanie starokrzyżackich gmachów dotąd w Malbörgu istniejących. Najbliższy dowód omyłkowego mniemania autora Żywotów wykrywa się w testamencie króla Zygmunta-Augusta, napisanym przed samą śmiercią w r. 1572; tam czyniąc spadkobiercami wszelkiego mienia po sobie, siostry swoje: Katarzynę szwedzką i Annę polską królowę, wkłada na nich obowiązek fundowania na zamku dolnym Wileńskim, kościoła z probostwem pod wezwaniem św. Anny w słowach: „Aby na cześć i chwałę milego Boga fundowali i nadali probostwo kościoła św. Anny i na zamku wielkim Wileńskim ze dwiema-naścianami Mansjonarzami, i dobrze słusznym dochodem, według zdania swego i uczciwą prowizją na to krejberj przestac i na służbie milego Boga, przy owym kościele św. wytrwać mogli. Ażeby też dla nich przy onym kościele Anny zbudować dom na trzydzieści osób według ich stanu kapłańskiego kazali...” (Kopja z archiwum hr. Chreptowicza w Szczorsach, na pergaminie dochowanego odpisu, zobacz też Kraszewskiego (Wilno 1840 T. II str. 238 i dalsze). Już w połowie XVI wieku, wszelkie opisanie topograficzne Wilna, kościoły Bernardyński i św. Anny, umieszczają za obwodem zamku dolnego, a król Zygmunt-August testamentem swoim naznaczył nową fundację probostwa św. Anny w obwodzie zamkowym, w którym kościele miały stanąć grobowce jego samego i żon jego. Tymczasem królowa Anna, zawsze mieszkająca w Krakowie, tam we trzy lata po śmierci króla brata swego dług wieczności roku 1576 wyplaciła, wyłożywszy tam skarby swoje na fundację poborną. Katarzyna szwedzka umarła później, bo w r. 1583, król Stefan żył przestał w 1586 i nikt o spełnieniu testamentu Augusta, co do fundacji probostwa św. Anny na zamku Wileńskim nie pomyślał. Przypuścimy, że królowa Anna Batorowa restaurowała kościół Wileński s. Anny, zostaby więc jakikolwiek dowód w pomniku lub uposażeniu duchowieństwa; lecz nigdzie i żadnych dowodów na to nieznajdujemy. Salikowskiego biskupa bytności dłuższej w Wilnie nawet śladu dopatrzyć nie można, zwłaszcza dobrze przed zgonem króla Stefana. Zoby zaś Łgat stołey apostolskiej Colligari poświęcał kościołom w mowie będący, pozwolił ks. P. siebie o datę tego aktu zapytać, bo wcale nieważne z epokami historii tej świątyni, erygowanej jakoby staraniem Jerzego Radziwiłła, koadiutora podówczas biskupa Wileńskiego. Będą to więc sam domysł, nieczem historycznie poprzeć się nie dajace.

Wiadoma nam i krytyka dzieła ks. P. w numerach 69 i 70 Kuryera Wileńskiego r. b. umieszczona. Lecz niechając się wdawać w dalszy rozwój rzeczy udowodnień dzieł niepotrzebujących, powiemy tylko, że to wszystko coś wygląda nakształ chatki na lodzie.

Teodor Narbutt.

Daia 7 października 1862 roku, w Szawrach.

RYGA, 17 października.

Ronopie chętnie kupują Anglię z rab. po 121½ rub. za berkowiec, przedano 300. Cienisz, oczyszczone placą Niemcy po 133 rub. Kontrakta na przyszłe konopie w ilości 1,000 berk. zawarto po 110 rub. na gotówkę 123 r. z 40% zadatku. Wielkie jednak domy handlowe nie śpieszą z kupnem. Lm bez kupców przedających nie wielu, żądają po 49 rub. sr. Ojéj konopny i tytu bez pojutu. Za przyszłe siemie lniane placą za 6 miar po 6½ rub. a za 7 miar po 7½ rub. z zaliczeniem 50% ządają o 25 kop. drożej. Za siemie usiewne placą 13½ do 15 rub. wedle doborci. Owies zupełnie bez pojutu. Żyta na maj kupiono 100 lasztów 116—118 f. po sto rubli z zaliczeniem 25% i 50 lasztów po 102 rub. z 10% zadatku.

R O Z M A I T O Ś C I.

Daia 2 b. m. października odjął sobie życie wystrzałem z pistoletu dr. Jarosław S z a f a r z y k, profesor akademii Józefińskiej w Wiedniu, a syn znakomitego czeskiego uczonego Pawła Szafarzyka, zmarłego w przeszłym roku w Pradze. Powodem samobójstwa była głęboka boleść po stracie narzeczonej, która kamień spadający z wieży zabił na miejscu d. 13 września w Wysokim Mycie, w Czechach.

Journal de l'Instruction publique umieszczył artykuł p. Oskara de Watteville, zawierający ciekawe szczegóły o radzie żelaznej, znajdującej się w jeziorach szwedzkich, w pokładach utworzonych wyłącznie przez żyłtaka, mające pewne podobieństwo do cichych i młuczki budowniczych oceanu, co w kolos wieków dźwigają ogromne wyspy i skały z koralów, m. dreporów, milerporów i innych zwierzokrzewów. Te lawy rudy żelaznej zajmują przestrzeń od 10 do 200 metrów długości, od 5 do 15 szerokości i dochodzą do ¼ metra grubości. Zima, wiesniacły szwedzcy robią w lodzie przerabki i długimi tykami szukają na dnie jeziora law rudy żelaznej, którą wydobywają potem za pomocą żelaznych rzesot i szufli, i oczyszczają z piasku i innych ciał obcych przez spłukiwanie w korytach, zupełnie tak samo jak w kopalniach złotego piasku. Jeden człowiek może tym sposobem wydobyć 25 centnarów rudy żelaznej dziennie.

Sławny astronom włoski, Carlini, umarł w Brescيا w początkach przeszłego miesiąca.

W oddziale machin poruszanych ograniem powietrzem, na wystawie w Londynie, zwracała na siebie szczególniej uwagę machina kaloryczna Wilcoxa, Amerykanina z Rhode Island, o sile półtora koni, której koło pędowe robi 150 obrotów na minutę. Znawcy utrzymują, że jest daleko praktyczniejsza od machiny kalorycznej Ericsona.

Pan Legrand znalazł na wybrzeżu Tréport zwierza morskiego, którego natychmiast przesał do Aquarium ogrodu aklimatyzacyjnego w lasku bulońskim. Zwierzem jest koń morski (hippocampe) dość rzadki w oceanie Atlantyckim a pospolitszy w morzu Śródziemnym. Jest to jedna z ryb najciekawszych. Ma ona głowę, szyję i grzywe ko-

ską; pletwy jej wystają jak dwoje uszu, a ciało kończy się ogonem jak u jaszczurki. — Malarze mytologiczni przedstawiali to zwierze zaprzężone do wozu Neptuna.

Niektórzy uczeni konchyljologowie angielscy i holenderscy zaprzeczają zdaniu, jakoby niektóre zwierzokrzewy, a mianowicie rodzaj zwany przez Francuzów „Oursins marins” mogli wiercić skały, w których przemieszkują. Nie przypuszczają oni, aby zwierz miękki i galaretowaty mógł wyłabić głębokie otwory w skałach twardych i ścisłych, jak np. kwarcowych lub granitowych, dających ogień przez uderzenie ze stałą, i które człowiek obrabiać może jedynie zaostrzonym żelazem. Tymczasem p. Cailland, dyrektor muzeum w Nantes, po licznych obserwacjach dokonywanych przy wybrzeżach depart. niższej Loary i Finisterre, gdzie pomienione zwierzokrzewy znajdują się w obfitości, przekonał się, że tak jest rzeczywiście, i że zwierzokrzewy te przebijają najtwardsze skały. Dla wykazania prawdziwości swych postrzeżeń, przysłał on do aquarium ogrodu zoologicznego zbiór owych zwierzokrzewów z kawałkami kwarcu i granitu, na których można śledzić pracę tych echinodermów, i zaprasza wszystkich uczonych do obserwowania. — Gatunek „echinus lividus” mający formę kuli najeżonej kolcami, które rzeczywiście są macakami, opiera się temi macakami o skałę, a elastyczność ich pozwala mu następnie wiercić swem ciałem jak świderem. Tym sposobem niszczy on, ziarno po ziarnku, skałę i zamienia ją w piasek. Na pierwszy rzut oka można sądzić, że zjada ten piasek, ale rzeczywiście wyrzuca go na okolo otworu, gdzie spoprzedz można takowy nagromadzony.

Na kongresie włoskich uczonych, który w tym roku zgromadził się w Siennie, postanowiono, że następny zjazd w roku 1863 odbędzie się w Rzymie, w stolicy Włoch. Czterech tylko członków stowarzyszenia sprzeciwiło się tej uchwale.

Juliusz Gérard, sławny pogromca lwów, zamierza odbyć podróż do środkowej Afryki. Za punkt wyjścia ma służyć Senegal lub Sierra-Leone, a karawana podróżnych, którzy mu zechcą towarzyszyć, ma postępować w kierunku na Timo, Tombuktu, Goleah, ku Algierji. Głównym celem tej podróży ma być wyznaczenie dogodnego miejsca do utworzenia osady zupełnie niezależnej.

Jak jest mylnem rozpowszechnione u nas wyobrażenie, że koleje żelazne zagranicę przynoszą małe zyski akcjonariuszom, za dowód strzyć może linja od Magdeburga do Halbersztadu, z której dywidenda w upłynionym roku wynosiła 22½ proc; linja z Magdeburga do Lipska, która przyniosła akcjonariuszom 17% dywidendy i linja z Lipska do Drezna, przynosząca w przecięciu 15% czystego zysku.

Polów koralów daje zarobek 4,000 ludzi na wybrzeżach włoskich. Za różowe, jako najcenniejsze w handlu, placą zwykle po 500 franków za kilogram (dwa funty), za czerwone 75 fr., za białe-czerwone 25 fr. Polów zaczyna się zwykle w marcu i trwa aż do listopada. W Neapolu, Trapani, w Liwornie i w Genui istnieje przeszło 20 fabryk wyrobów koralowych. Zwykle wypływają na ten polów partje składające się z 20 statków. Sardynja, Elba i brzegi Afryki oraz Antiganoo koło Liwurny są jedynymi miejscami, w których się koral najobficiej polawia. Ażeby się opłaciły koszty wyprawy, każdy statek powinien przywieźć z polowa najmniej 150 kilogramów koralów.

Chełwość grosza, najniebezpieczniejsza z namiętności ludzkich, wyraża się na starość w prawdziwą monomanję. W Paryżu, w jednym ciemnym zakątku, mieszkała w największej nędzy staruszka, żyjąc z szczypliwych wsparć swoich sąsiadów. Czując, zbliżającą się śmierć, prosiła ich usilnie, ażeby ją pochowano w czepku który zawsze wykiła nosić, gdyż go cenila jako ostatni podarunek i pamiątkę po swoim nieboszczyku mężu. Czepkę jednak wydał się zbyt twardym i ciężkim. Po bliższem zbadaniu znaleziono zaszyte w nim bilety banku francuzkiego na 17,500 franków, które otrzymała w spadku siostra zmarłej nędzarki.

Daia 1 listopada nastąpiło zamknięcie wystawy powszechnej w Londynie. Dochód ze sprzedaży biletów wynosił dotąd w okrągłej summie 500,000 f. szterli. (3½ miliony rub. rs.) Spodziewają się, że niedobór wyniesie 50,000 f. szterli. i więcej nawet, jeżeli liczba odwiedzających się nie zwiększy.

Dziennik Illustrated News of the world w artykule wymierzonym przeciwko karze śmierci podaje następujące szczegóły: „Kiedy w końcu przeszłego stulecia wystąpiła na widownię straszna machina dra Guillotina, wszczął się wielki spór pomiędzy uczonymi w całej Europie. Wynalazca utrzymywał, że śmierć zadana tem narzędziem jest najłżejszą ze wszystkich, i że złamanie pacierza i rozerwanie szpiku, oraz wszystkich naczyń łączących się z mózgiem, zadaje całemu ciału śmierć w mgławicę u oka. Zaczęto robić próby w Wiedniu. Kilku zbrodniarzy zostało skazanych na śmierć za otrucie, i stawili w owej epoce lekarze, którzy zbijali słusność twierdzenia dra Guillotina otrzymali pozwolenie znajdowania się na rusztowaniu podczas egzekucji, ażeby mogli zaraz robić postrzeżenia nad częstotli głowami. Pierwsza była głowa młodego człowieka: oczy były zamknięte, język wysunięty; —po upływie ośmiu minut ukłuto go szpilką, język się wsunął zaraz i muskuly twarzy skrzywiły się boleśnie. Druga głowa była kobieca. Oczy były otwarte i razem z blagającym wrzewieniem lzy spływały z oczu obfitym strumieniem; w czternastej jeszcze minut po egzekucji oczy zwracały się ku stronie, gdzie zawołano na nią p. imieniu. Trzecia głowa była jednego z największych zbrodniarzy. Dano jej półciełek, wówczas otworzyły się oczy, po twarzy przemknął wyraz nieopisanego głowu i wściekłości, i za dotknięciem się do szyi muskuly zadrgały jakby w uczuciu wielkiego bólu.”

Niedawno w Neapolu odbył się między dwiema siostrami Munzia i Marja, Granata pojedynek. Powodem do niego była zazdrość. Za broń obrano krótkie neapolitańskie noże. Jedną z siostr padła ofiarą na miejscu, druga, wyniosła z tej śmiertelnej walki osmańście ciężkich ran, które każą wątpić o jej życiu.

Przestrzeń lasów w porównaniu z ogólną powierzchnią, stanowi 48 setnych w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie, a 26 setnych w Europie; średnio licząc, to specjalnie w Rosji wypada 36 setnych, w Austrii 30, w Prusach 21, we Francji 16, uwzględniając drzewo tylko budowlowe nie zaś opałowe. W Ameryce widzimy, że dotąd stosunek jest najpomysłniejszy, z tą atoli różnicą, że w Europie, rzady nauczone doświadczeniem, zastawiają lasy na innych przestrzeniach terytorji. Kiedy tymczasem w Ameryce dzieło tępienia lasów postępuje na niemierną skalę. Obliczone, że w dziesięć lat, powierzchnia lasów zmniejsza się o 6 p. et. i tym sposobem nim 100 lat minie, Ameryka Północna utraci wszystkie swoje majestatyczne i dziewiczce lasy.

Daia 13-go października wieczorem o 7-jej na koleji z Edynburga do Glasgow w Szkocji przy moście Craigton zaszło okropny wypadek. Uderzył się tam o siebie dwa pociągi, skutkiem czego 17 osób na miejscu życie straciło, dwadzieścia kilka osób ciężkie poniosło skaleczenia, a ma to który podróży wyszedł bez leższej rany lub bez stuczenia. Pociągi te miały bardzo wielu podróżnych prze-

КАЖЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявлено, что 29 числа октября сего года, въ присутствіи его будутъ производиться торги, и чрезъ три дня послѣ оныхъ переторжка, на поставку со дня утвержденія по сему предмету торговъ по 1-е января 1864 года продовольствія и входящихъ въ составъ лекарствъ матеріаловъ, для содержащихся въ больницахъ тюремныхъ замковъ Виленской губерніи арестантовъ, а именно: въ Виленскомъ, Троцкомъ, Ошмянскомъ, Лидскомъ, Свейцанскомъ, Видейскомъ и Дисненскомъ, для чего желающіе участвовать въ оныхъ и принять поставку эту на себя, на основаніи ниже прописанныхъ условий (кондичій) благоволятъ явиться въ сіе правленіе на означенные сроки, въ которые съ 12 часовъ утра будутъ принимаемы и запечатанныя объявленія съ законными залогами, согласно 1906, 1908, 1935 и послѣдующихъ статей X т. св. зак. гражд. ч. 1 (изд. 1857 года).

КОНДИЦІИ.

Подрядчикъ НН., взявшій съ публичныхъ торговъ содержаніе которой либо изъ вышеупомянутыхъ больницъ порознь или всѣхъ вмѣстѣ, обязанъ будетъ доставлять по требованію и согласно существующимъ о больницахъ постановленіямъ слѣдующее:

1) Согласно положенію для больныхъ на первой ординарной порціи каждому въ сутки: хлѣба ржаного хорошо выпеченаго по два фунта, мяса говяжьяго, свижаго одинъ фунтъ, крупъ хорошихъ овсяныхъ, ячменныхъ или речневыхъ поперемѣно по полъ фунта, капуста полукружка, соли 7 1/2 золотниковъ, квасу съ мятою одну кружку. Для больныхъ на второй средней порціи: хлѣба ржаного одинъ фунтъ, мяса полъ фунта, крупъ овсяныхъ, речневыхъ или ячменныхъ полъ фунта, соли шесть золотниковъ и кружку пива. На третьей слабой порціи: хлѣба бѣлаго фунтъ, мяса фунтъ, крупъ овсяныхъ четверть фунта, соли пять золотниковъ. На четвертой кисельной: хлѣба бѣлаго одинъ фунтъ, муки овсяной одинъ фунтъ, меду четверть фунта, соли пять золотниковъ. Сверхъ порціи по особому требованію давать саго съ краснымъ виномъ и сахаромъ, на утренній завтракъ давать кашлицу, изъ овсяныхъ крупъ, полагаая на каждого больного въ мѣсяцъ одинъ гарнецъ, масла коровь. го 28 золот. и соли 5 7/8 золотника.

2) Всѣ съестныя припасы подрядчикъ ежедневно въ семь часовъ утра долженъ отдавать въ приемной комнатѣ иждущему надзору за больницею смотрителю тюремнаго замка при бытности врача, върными въсомъ и мѣрою въ надушенной добротѣ и безъ малѣйшаго подлога, за противное же тому подрядчикъ, равно смотритель и лекаръ подвергнутся ответственности за допущеніе первыхъ и послѣднихъ въ этомъ предметѣ злоупотребленія.

3) Мытье съ починою больничнаго арестантскаго бѣлья, постели и одежды своимъ мыломъ относится къ подрядчику, для чего нужныя къ мытью вещи получить отъ смотрителя острога за роспискою и представлять обратно къ нему въ тюремъ замкъ, въ случаѣ утраты какихъ либо вещей, во время мойки съ починою или перемыванія другими издержками за постройку оныхъ, будутъ удержаны изъ залога для отстройки вмѣсто утерянныхъ новыхъ вещей.

4) Свижую солому или рѣзку для набивки соломенниковъ, тюфяковъ и подушекъ по положенію и по требованію врача, также доставлять курительные порошки и кусусъ для куренія палатъ больничныхъ.

5) Обязанъ подрядчикъ погребъ тѣ умершихъ, дѣлая каждому приличный изъ простаго дерева покрашенный черною краскою гробъ, и снабжая для покрытія тѣла 2 1/2 аршинами хорошаго холста, съ платою ему за погребеніе каждого умершаго той цѣны, какая утверждена будетъ министромъ; причемъ имѣть въ виду, что мѣталу слѣдуетъ выкапывать глубиною и длиною въ сажени, а шарину въ аршинѣ.

6) Какъ по закону входить постороннимъ лицамъ въ тюремный замкъ воспрещенъ, то приготовленіе изъ поставляемыхъ подрядчикомъ въ шесть продовольственныхъ порцій возлагается на мѣстную прислугу, занимающуюся въ острогѣ, изъ содержащихся маловажныхъ арестантовъ, изготовленіемъ пищи для здоровыхъ, для каковой надобности необходимо нужную кухонную посуду долженъ доставлять подрядчикъ, безъ особаго за то вознагражденія; ежели же больныхъ будетъ больше сорока человѣкъ, то подрядчикъ долженъ содержать кромѣ штатнаго особаго фельдшера. Поставка же дровъ и отопленіе, равно освѣщеніе, къ подрядчику не относится, такъ какъ расходъ на сіе производится изъ суммъ земскаго сбора.

7) Больничное кухонное и аптечное бѣлье, также одежду подчинять, перемѣняя бѣлье по положенію и усмотрѣнію врача, такъ, чтобы отнюдь нечистаго и разорваннаго употребляемо по больницѣ не было.

8) Обязанъ подрядчикъ содержать всю чистоту не только въ палатахъ больницъ гдѣ помы недремно должны быть фотированы, отнюдь не мытые, но и въ кухнѣ, прачечной, банѣ и прочихъ мѣстахъ.

9) Въ случаѣ нужды подрядчикъ обязанъ по назначенію врача доставлять въ больницу: пива, хлѣбное и виноградное вино, бандажи, корпию, банки, сахаръ, масло, медъ, молоко, кусусъ и проч., а также аптечные припасы и клеенку для подстилки больнымъ, словомъ долженъ доставлять всѣ предметы, входящіе для излеченія больныхъ, исключая медикаментовъ, которые по положенію отпускаются ежегодно изъ казенной аптеки для арестантовъ гражданскаго вѣдомства, и должны быть приготовляемы по указанію городского врача мѣстнымъ фельдшеромъ или фельдшествомъ, гдѣ таковой находится.

10) Мѣстное наблюденіе за точнымъ исполненіемъ со стороны подрядчика условий лежать будетъ на личной ответственности одного изъ директоровъ тюремнаго комитета или отдѣленія. Сверхъ того больница подвергается внезапнымъ ревизіямъ назначенныхъ начальствомъ чиновниковъ, слѣдовательно малѣйшее упущеніе со стороны подрядчика въ отношеніи худой пищи, недоброкачества и недоброкачественности чего либо или нечистоты, подвергаетъ его ответственности по законамъ.

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Wiленскій rząd gubernjalny ogłasza, iż 29 października b. r. w urzędzie onego odbędzie się licytacja z przetargiem we trzy dni, na dostawienie od dnia zatwierdzenia tej licytacji do 1 stycznia 1864 r. żywności, i materiałów do lekarstw dla więźniów w szpitalach turemnych zostających a mianowicie Wilenskiego, Trockiego, Oszmiańskiego, Lidzkiego, Święciańskiego, Wilejskiego i Dziśnieńskiego; życzący w tém wziąć udział na zasadzie niżej podanych warunków raczą przybyć do rządu w terminach wskazanych, w których będą przyjmowane i opieczetowane deklaracje z prawem ewikcyjami, zgodnie z 1906, 1908, 1035 i nast. art. X. T. zb. pr. cywil. cz. 1 (wyd. 1857 r.)

WARUNKI.

Podrządczyk NN. biorący na się z licytacji utrzymanie któregokolwiek ze wzmiankowanych szpitalów osobno, lub wszystkich razem, obowiązany będzie dostawiać na zapotrzebowanie i stosownie do istniejących o szpitalach przepisów jak następuje:

1) Stosownie do przepisu dla chorych na pierwszej ordynaryjnej porcji każdemu na dobę: chleba żytniego dobrze wypieczonego dwa funty, mięsa jalowiczego świeżego jeden funt, krup dobrych owsianych, jęczmiennych, lub gryczanych na przemian pół funta, kapuski pół kruski, soli 7 1/2 a zolotników, kwasu z miętą jedną kruskę. Dla chorych zostających na drugiej porcji średniej: chleba żytniego funt jeden, mięsa pół funta, krup owsianych, gryczanych lub jęczmiennych pół funta, soli sześć zolot. i piwa kruskę. Na trzeciej porcji słabej: chleba białego funt, mięsa funt, krup owsian. ćwierć funta, soli pięć zolot. Na czwartej porcji kislej: chleba białego funt, maki owsian. funt, miodu ćwierć funta, soli pięć zolot. Oprócz porcji, na osobne żądanie dawać sażo z czerwonym winem i cukrem, na śniadanie ranne, dawać kaszę owsianą, licząc na każdego chorego jeden garniec miesięcznie, masła krowiego 28 zolot. i soli 5 7/8 zolot.

2) Wszystkie artykuły żywności podrządczyk powinien oddawać codziennie w sali recepcyjnej na ręce dozorcę więzienia w obecności lekarza, podług miary i wagi słusznej, w najlepszym gatunku, i bez żadnego fałszu, za uchybienie w tém, podrządczyk narodzi się do odpowiedzialności, za nadużycia.

3) Opranie z naprawą szpitalnej bielizny więźniów, oraz pościeli i odzieży, swoim mydłem, należy do podrządczyka, ku czemu potrzebne do prania rzeczy odbierać od dozorcę więzienia pod rewersem i oddawać napowrót jemu do więzienia i w razie zaginięcia niektórych rzeczy, w czasie prania lub zamiany takowych, będą zatrzymane z kaucji pieniądze na zakupienie zamiast zaginionych nowych rzeczy.

4) Świeżo słomę lub sieczkę dla nakładania sienników, materaców i poduszek, podług przepisu i zapotrzebowania lekarza, tudzież dostarczać kadzidła i octu do kładzenia pokoiów szpitalnych.

5) Podrządczyk obowiązany jest grzebać ciała umarłych, uczyniwszy dla każdego przyzwoitą trumnę, pomalowaną czarnym kolorem, prócz tego dawać na obwiwanie ciała 2 1/2 arsz. dobrego płótna, za opłatą za pogrzebenie każdego trupa ceny zatwierdzonej przez ministerjum—przy tém mieć na względzie, że grób powinien mieć sążeń głębokości i arszyn szerokości.

6) Ponieważ według prawa wejście do więzienia osobom prywatnym jest niedozwolone, to pobowienie z dostawionych przez podrządczyka materiałów należytych porcji, wkłada się na miejscową usługę, wybieraną w więźniów mniej ważnych dla zajęcia się gotowaniem pokarmów, ku czemu potrzebne sprzęty kuchenne powinien też dostarczać podrządczyk, bez osobnego za to wynagrodzenia; jeżeli zaś chorych będzie więcej jak 40 osób, to podrządczyk powinien prócz etatowego, trzymać jeszcze jednego felczera. Dostawienie drew i opał, tudzież światła, do podrządczyka nie należy, ponieważ rozchód na to przeznaczają się z summ poborów ziemskich.

7) Reparować szpitalną, apteczną i kuchenną bieliznę, oraz zmieniać takową podług przepisu lekarza, tak iżby nic nieczystego lub podartego w szpitalu nie było.

8) Podrządczyk obowiązuje się utrzymywać wszelką czystość, nie tylko w izbach szpitalnych, gdzie podłogi muszą być koniecznie froterowane, a weale nie myte, ale też w kuchni, łaźni, prачечni i innych mѣstach.

9) W razie potrzeby, podrządczyk powinien dostarczać do szpitalu piwki, wódkę i wino, bandaże, szarpie, banki, cukier, olej, miód, mleko, ceet i t. d. tudzież apteczne materiały i klejony do podścielania chorym, słowem powinien dostarczać wszelkie przedmioty, należące do leczenia, wylączając tylko medykamenty, które podług przepisów, wydają się corocznie z apteki skarbowej dla więźniów cywilnych i powinny być przysposabiane podług przepisu lekarza miejscowego, przez miejscowego felczera lub farmaceutę, gdzie się takowy znajduje.

10) Nadzor miejscowy nad należytym wykonaniem obowiązków podrządczyka, ciąży na odpowiedzialności osobistej jednego z dyrektorów komitetu więzień lub całego wydziału. Prócz tego szpital podlega nadzwyczajnym rewizjom urzędników do tego delegowanych, a zatem najmniejsze ze strony podrządczyka zaniedbanie co do pokarmów, wagi, miary, lub czystości pociąga za sobą prawną odpowiedzialność.

11) На предметъ исправности принятой поставки, которой подрядчикъ передаетъ другому не можетъ безъ согласія на то комитета о тюрьмахъ, долженъ представить соотвѣтственный залогъ, заключающійся въ суммѣ 1,000 р. сер., который будетъ оставаться въ храненіи въ томъ комитетѣ до окончанія срока подряда.

12) Если бы по какимъ либо причинамъ въ которомъ городѣ закрыта была тюремная больница или если бы находилась больныхъ, болѣе или менѣе, подрядчикъ не долженъ имѣть никакой претензіи.

13) Если подрядчикъ сдѣлается неисправнымъ, въ выполненіи какихъ либо обязанностей по симъ кондичіямъ и о томъ послѣдуетъ отъ мѣстнаго начальства донесеніе, то комитетъ о тюрьмахъ, имѣетъ право удалить подрядчика отъ подряда, а вмѣсто его по уваженію обстоятельствъ предоставить выполненіе кондичій или мѣстному тюремному начальству или другому благонадежному подрядчику, а всѣ могущія открыться въ семъ случаѣ убытки взыскать съ представленнаго залогомъ.

14) Веденіе отчетности и вѣдомостей и поступленіе въ тюремныя больницы арестантовъ, изъ коихъ послѣднія должны быть доставляемы въ комитетъ непременно къ 5-му числу по истеченіи каждаго мѣсяца, возлагается по г. Виленю на тюремную контору, а въ уѣздахъ на обязанность мѣстныхъ тюремныхъ отдѣленій, съ тѣмъ, дабы имѣли за симъ ближайшій надзоръ особо откомандированные директоры. На расходы же по писмоводству въ тюремныхъ больницахъ представляется та сумма, которая производилась до настоящаго времени, въ годъ по 40 р. сер., каковую сумму обязанъ подрядчикъ вносить въ г. Виленѣ въ контору тюремнаго замка, въ уѣздныхъ городахъ въ тюремныя отдѣленія, въ противномъ случаѣ комитетъ, по донесеніямъ означенныхъ мѣстъ, будетъ удерживать означенную сумму у подрядчика, при выдачѣ слѣдующей ему за продовольствіе больныхъ денегъ.

15) Плата за поставку продовольствія, будетъ производима подрядчику отъ комитета о тюрьмахъ, посредствомъ директора и казначея онаго, по полученіи отъ мѣстныхъ начальствъ мѣсячныхъ звіреній о исправной доставкѣ продовольствія и вѣдомостей о числѣ больныхъ, а также по повѣркѣ тѣхъ вѣдомостей въ комитетѣ.

16) На написаніе контракта подрядчикъ долженъ представить узаконенную гербовую бумагу, а по окончаніи подряда обязанъ внести причитающіяся по количеству полученной имъ за продовольствіе суммы, слѣдующія гербовыя пошляны.

17) Условія по сему подряду при исправности подрядчика будутъ исполнены во всей точности и силѣ онаго, буде не послѣдуетъ по сему предмету какихъ либо особыхъ распоряженій высшаго начальства.

Совѣтникъ Гецольдъ.
Секретаръ Комаръ.
Столоначальникъ Венцаловичъ. 3—757

Въ конторѣ Виленскаго еврейскаго госпиталю будетъ производиться торгъ 15 ноября мѣсяца сего года, а переторжка чрезъ три дня, на доставку въ наступающемъ 1863 году медикаментовъ и прочихъ припасовъ, входящихъ въ составъ лекарствъ для аптеки сего заведенія; почему желающіе участвовать въ торгахъ благоволятъ явиться въ присутствіе конторы на означенный срокъ съ достаточными залогами. Октября 18 дня 1862 года.

И. д. старшаго врача Змачинскій.
Писмоводитель Колесевскій. 2—775

Виленской губерніи отъ Троцкаго уѣзднаго суда объявляется, что на посполитѣ почитающагося въ канцеляріи на номіаціи Мартинъ Залевскій, за провозъ въ Виленю безъ ерлица пива въ 56 руб. 25 коп. и въ пользу челоуѣлюбиваго общества 98 руб. 70 коп. сер. подвержена въ публичную продажу четырехмѣстная карета, оцѣненная въ 150 руб.; почему желающіе участвовать въ означенныхъ торгахъ благоволятъ прибыть въ уѣздный судъ на 31 число октября мѣсяца 1862 года, гдѣ согласно наданнымъ для сего правиламъ будутъ производиться торги на законномъ основаніи. Октября 9 дня 1862 года. 3—751

Виленской губерніи, отъ Лидскаго уѣзднаго суда объявляется, что въ семь судѣ произведенъ будутъ торги 27 числа будущаго ноября мѣсяца сего года съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою на продажу участка земли однодворца Юсифа Кулаковскаго, состоящаго въ Лидскомъ уѣздѣ въ околціи малыхъ Довгалахъ; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на оныя. 3—739

Отъ Гродненской палаты государственныхъ имуществъ симъ объявляется, что 22 ноября сего 1862 года будутъ производиться въ присутствіи ея публичныхъ торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу въ арендію содержаніе, съ экономическаго срока 23 апрѣля 1863 года, нижеслѣдующихъ статей, и именно: Пляца въ г. Слонимѣ возлѣ уѣзднаго казначейства, пространствомъ 1,00 десят. съ доходомъ 6 руб. 50 коп., Слонимскаго уѣзда рыбная ловля на озерѣ Вятскомъ съ доходомъ 30 руб., и Пружанскаго уѣзда застроенная ферма Дубини, заключающая вообще 148,33 десят. равнаго рода земля съ доходомъ 162 р. 94 к. и при ней садъ съ доходомъ 6 р. 50 к., на тѣхъ условіяхъ, какія припечатаны были въ публикаціяхъ о торгахъ, производившихся въ сей палатѣ въ ноябрѣ 1860 и 1861 годахъ. Причемъ присовокупляется, что статьи эти предлагаются въ торгахъ, по отрѣшеніи неисправныхъ оброко-содержателей, съ представлениемъ имъ преимуществъ, сообразно 94 ст. т. VIII уст. о каз. обр. ст.

Виленской губерніи Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 11 числа января 1863 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою на продажу участка земли, заключающаго 5 десятинъ въ чертѣ города Ошмяны состоящаго, принадлежащаго еврею Давиду Беярку, оцѣненнаго въ 130 руб. сер. Почему желющіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на означенное число. 1—752

Виленской губерніи, отъ Лидскаго уѣзднаго суда объявляется, что въ семь судѣ произведенъ будутъ торги 20 числа будущаго ноября

11) На загwarantowanie przyjmowanej na się dostawy, jakowej podrządczyk nikomu od siebie ustąpić nie ma prawa, bez zezolenia się komitetu więzień, powinien złożyć ewikcję w summie 1000 r. sr. która zostanie w komitecie do upływu terminu podradu. 12) Jeżeli by z jakiej przyczyny, w którym kolwiek mieście został szpital zamknięty, albo też chorych będzie w nim mniej lub więcej, to podrządczyk za to pretensji mieć nie może. 13) Jeżeli podrządczyk stanie się nieakuratnym podług tych kondycji i o tém będzie przez władzę miejscową doniesiono, to komitet ma prawo podrządczyka od dostawek usunąć, a zamiastъ jego polecić wykonanie kondycji bądź zwierzchności więziennij bądź też innemu wiarogodnemu podrządczykowi, a wszelkie wykazane niedobory opłacić z ewikcji złożonej. 14) Utrzymywanie rachunkowości i sprawozdań, o przybywających chorych więźniach, z których ostatnie powinny być składane w komitecie odpowiedzialnie do 5-go każdego m. ca., wkłada się w Wilnie na kantor więziennij a w powiatach na miejscowe wydziały więzień, z tém, aby jak najtroskliwszy nadzor mieli osobno delegowani Dyrektorowie. Na rozchody zaś biurowe pozostaje ta sama summa, która służyła ku temu do czasu obecnego, rocznie po 40 r. sr. jakową summę podrządczyk powinien opłacać w Wilnie do Kantoru, a w powiatach do wydziałów więzień; w razie przeciwnym komitet będzie w skutek skarg zatrzymywał rzeczoną summę, przy wydawaniu podrządczykowi pieniędzy na żywność dla chorych. 15) Opłata za dostarczoną żywność będzie wydawana od komitetu, za pośrednictwem dyrektora, kassjera, po otrzymaniu od władz miejscowych, miesięcznych raportów o akuracnem dostawianiu żywności—i list o ilości chorych, oraz po sprawdzeniu takowych w Komitecie. 16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy. Radca Giecoldъ.
Sekretarz Komarъ.
Nacz. stolu Wencławowiczъ. 3—757.

12) Jeżeli by z jakiej przyczyny, w którym kolwiek mieście został szpital zamknięty, albo też chorych będzie w nim mniej lub więcej, to podrządczyk za to pretensji mieć nie może. 13) Jeżeli podrządczyk stanie się nieakuratnym podług tych kondycji i o tém będzie przez władzę miejscową doniesiono, to komitet ma prawo podrządczyka od dostawek usunąć, a zamiastъ jego polecić wykonanie kondycji bądź zwierzchności więziennij bądź też innemu wiarogodnemu podrządczykowi, a wszelkie wykazane niedobory opłacić z ewikcji złożonej. 14) Utrzymywanie rachunkowości i sprawozdań, o przybywających chorych więźniach, z których ostatnie powinny być składane w komitecie odpowiedzialnie do 5-go każdego m. ca., wkłada się w Wilnie na kantor więziennij a w powiatach na miejscowe wydziały więzień, z tém, aby jak najtroskliwszy nadzor mieli osobno delegowani Dyrektorowie. Na rozchody zaś biurowe pozostaje ta sama summa, która służyła ku temu do czasu obecnego, rocznie po 40 r. sr. jakową summę podrządczyk powinien opłacać w Wilnie do Kantoru, a w powiatach do wydziałów więzień; w razie przeciwnym komitet będzie w skutek skarg zatrzymywał rzeczoną summę, przy wydawaniu podrządczykowi pieniędzy na żywność dla chorych. 15) Opłata za dostarczoną żywność będzie wydawana od komitetu, za pośrednictwem dyrektora, kassjera, po otrzymaniu od władz miejscowych, miesięcznych raportów o akuracnem dostawianiu żywności—i list o ilości chorych, oraz po sprawdzeniu takowych w Komitecie. 16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

13) Jeżeli podrządczyk stanie się nieakuratnym podług tych kondycji i o tém będzie przez władzę miejscową doniesiono, to komitet ma prawo podrządczyka od dostawek usunąć, a zamiastъ jego polecić wykonanie kondycji bądź zwierzchności więziennij bądź też innemu wiarogodnemu podrządczykowi, a wszelkie wykazane niedobory opłacić z ewikcji złożonej. 14) Utrzymywanie rachunkowości i sprawozdań, o przybywających chorych więźniach, z których ostatnie powinny być składane w komitecie odpowiedzialnie do 5-go każdego m. ca., wkłada się w Wilnie na kantor więziennij a w powiatach na miejscowe wydziały więzień, z tém, aby jak najtroskliwszy nadzor mieli osobno delegowani Dyrektorowie. Na rozchody zaś biurowe pozostaje ta sama summa, która służyła ku temu do czasu obecnego, rocznie po 40 r. sr. jakową summę podrządczyk powinien opłacać w Wilnie do Kantoru, a w powiatach do wydziałów więzień; w razie przeciwnym komitet będzie w skutek skarg zatrzymywał rzeczoną summę, przy wydawaniu podrządczykowi pieniędzy na żywność dla chorych. 15) Opłata za dostarczoną żywność będzie wydawana od komitetu, za pośrednictwem dyrektora, kassjera, po otrzymaniu od władz miejscowych, miesięcznych raportów o akuracnem dostawianiu żywności—i list o ilości chorych, oraz po sprawdzeniu takowych w Komitecie. 16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

14) Utrzymywanie rachunkowości i sprawozdań, o przybywających chorych więźniach, z których ostatnie powinny być składane w komitecie odpowiedzialnie do 5-go każdego m. ca., wkłada się w Wilnie na kantor więziennij a w powiatach na miejscowe wydziały więzień, z tém, aby jak najtroskliwszy nadzor mieli osobno delegowani Dyrektorowie. Na rozchody zaś biurowe pozostaje ta sama summa, która służyła ku temu do czasu obecnego, rocznie po 40 r. sr. jakową summę podrządczyk powinien opłacać w Wilnie do Kantoru, a w powiatach do wydziałów więzień; w razie przeciwnym komitet będzie w skutek skarg zatrzymywał rzeczoną summę, przy wydawaniu podrządczykowi pieniędzy na żywność dla chorych. 15) Opłata za dostarczoną żywność będzie wydawana od komitetu, za pośrednictwem dyrektora, kassjera, po otrzymaniu od władz miejscowych, miesięcznych raportów o akuracnem dostawianiu żywności—i list o ilości chorych, oraz po sprawdzeniu takowych w Komitecie. 16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

15) Opłata za dostarczoną żywność będzie wydawana od komitetu, za pośrednictwem dyrektora, kassjera, po otrzymaniu od władz miejscowych, miesięcznych raportów o akuracnem dostawianiu żywności—i list o ilości chorych, oraz po sprawdzeniu takowych w Komitecie. 16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

16) Na napisanie kontraktu, podrządczyk powinien złożyć prawem przepisany papier steplowy, a po ukończeniu dostawki opłacić należne, podług otrzymanej summy na żywność, pobory steplowe. 17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

17) Warunki tej dostawki, przy akuracności podrządczyka będą jak najściślej wykonane, jeżeli nie nastąpi w tym przedmiocie inne rozporządzenie wyższej władzy.

Radca Giecoldъ.
Sekretarz Komarъ.
Nacz. stolu Wencławowiczъ. 3—757.

W kantorze Wilenskiego szpitala żydowskiego, odbywać się będą d. 15 listopada targi z przetargiem we trzy dni, na dostarczenie w przyszłym 1863 r. medykamentów i innych materiałów wchodzących do składu lekarstw dla apteki tego zakładu. Zyczący więc uczestniczyć w targach raczą stawić się w izbie kancelaryi w terminie oznaczonym, opatrzeni w dostateczne kaucje. 18 października 1862 r. P. o. starszego lekarza Zmaczyński.
Sekretarz Koplewski. 2—775

Gub. Wilenskiej od Trockiego sądu powiatowego ogłasza się, że na popelnienie należności od ob. Marcina Zaleskiego, za przewoz do Wilna piwa bez jerlika 56 r. 25 kop. i na rzecz Towarzystwa Dobroczynności 98 r. 70 kop. będzie się sprzedawać z licytacji czteromiejscowa karetka 150 r. sr. oszacowana. Zyczący uczestniczyć w tej licytacji raczą przybyć do sądu powiatowego na dzień 31 października 1862 r. gdzie się takowa licytacja prawnie odbywać będzie. 9 listopada 1862 r. 3—751

Wilenskiej gubernji od Lidzkiego sądu powiatowego ogłasza się, że w onym odbędzie się licytacja 27 listopada b. r. z prawnym przetargiem, na sprzedaż udziału w dziale w okolicy Kutakowskiego w Lidzkim powiecie w okolicy Male Dwigiaty położonego. Zyczący uczestniczyć w licytacji raczą przybyć. 3—739

Grodzińska izba dóbr państwa niniejszem wiadomem czyni, iż 22 listopada 1862 roku odbędzie się w urzędzie izby licytacja, z prawnym we trzy dni przetargiem, na wydzierżawienie od terminu ekonomicznego 23 kwietnia 1863 r. następujących artykułów: plac w m. Słonimie przy podskarbstwie powiatowem znajdujący się, i mający rozległości 100 dzies. z dochodem 6 r. 50 kop.; w Słonimskim powiecie rybołówstwo na jeziorze Wiackim z dochodem 300 rub., i w powiecie Prużaniskim ferma zabudowana Dubiny, zawierająca w ogóle 148,3 dzies. rozmaitego gatunku ziemi z dochodem 162 r. 94 k. i przy niej ogród z dochodem 6 r. 50 k. na tych warunkach, jakie były wydrukowane w ogłoszeniu o licytacji odbytej w tej izbie w miesiącu listopadzie 1860 i 1861 r. Przy czem zawiadamia się, iż rzeczony artykuły idą na licytację po odsądzeniu uprzednich dzierżawców, jako niewypłatnych, z zachowaniem dla nich pierwszeństwa w wyd. art. 94 t. VIII ust. o skarb. artykułach czynszowych. 1—783

Gubernji Wilenskiej Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, iż 11 stycznia 1863 roku odbędzie się w urzędzie tegoż sądu licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, na sprzedaż udziału w dziale zawierającego 5 dzies. w obrębie miasta Oszmiańskiego położonego, należącego do izraelity Dawida Bejarka, i oszacowanego na 130 rub. sr. Zyczący brać udział w tej licytacji raczą przybyć na dzień oznaczony. 1—752

Gubernji Wilenskiej Lidzki sąd powiatowy ogłasza, iż w nim odbędzie się 20 przyszłego listopada licytacja z prawnym we trzy dni prze-

мѣсяца съ узаконенно чрезъ три дня переторжкою на продажу участка Довгяллъ, дворянъ Довгяллово Лидскаго уѣзда въ 1 станъ состоящаго, почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на оныя. 1—785

targiem na sprzedaż cząstki Dowlialy, dworzan Dowlialów, powiatu lidzkiego w 1 m cyrkułe położonego. Zyczący uczestniczyć w rzezoniej licytacji raczą przybyć na termin. 1—785

FOTOGRAFJE ZNANOMITOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH, WSPÓCZESNYCH I DAWNIEJSZYCH, ORAZ KOPJE ZE SŁAWNYCH OBRAZÓW, w kształcie biletów wizytowych PO CEŃACH ZNIŻONYCH 30 KOP. ZA SZTUKĘ (których katalog oddzielnie wydany mieści kilkaset Nrów); ALBUMY DO FOTOGRAFIJ, w najróżnorodniejszych kształtach i oprawach na ceny od 1 Rsr. do kilkunastu, w znacznych zapasach znajdując się w księgarni Maurycego Orgelbranda w Wilnie. 1—804

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

Поводомъ засылныхъ претензій на 9,700 руб. на фольварку Янополь в губернии Ковиенской, в повіці Новоалександровскім, в парафі Солецкой położonego, завідаючія сѣ, что о набывчія тего фольварку не впрзоды ктотолвчк тратьовачъ може, азъ повывша summa оплачонъ бѣдзіе; албовіем і process о выплатѣ оной в судзіе повіатовым Новоалександровскім, пречеземне јуэзъ запровадзены. Дня 9 паздзіерніка 1862 r. б. сѣдзіа MICHAŁ BRZOZOWSKI. 2—746

Nakładem księgarni A. NOWOLECKIEGO. przy ulicy Krakowskiej-Przedmieście wprost Kolumny Zygmunta N. 457 obecnie wyszedł z kłej zeszyt 4-ty (1, 2, 3, 5 i 16-ty wyszedł już dawniej) dzieła pod tytułem: „WĘGRY” pod względem historycznym, rtystycznym, literackim i społecznym podług najlepszych i najnowszycyich źródeł, głównie podług dzieła wydanego przez Towarzystwo pisarzy francuzkich, pod kierunkiem madziarskiego historyka J. Boldenyi, wraz z poglądem na stosunki tego kraju z Polską, Austrią i innymi państwami Europejskimi. — Przypisami do historii polskiej odnośniami uzupełnił K. Wł. Wojcieki.

USTAWA O POKORZE TRUNKOWYM Najwyżej utwierdzona 4 Lipca 1861 roku, I O PRAWIDŁA O ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA PRZEKROCZENIE PRZEPISÓW O POKORZE TRUNKOWYM I przewodzie sądowym w tych sprawach. Najwyżej utwierdzone 20 Marca 1862 r. Tłómrzenie z rossyjskiego. Cena 75 kop. Z przesyłką pocztą Rsr. 1. 1—803

OGŁOSZENIE DO PP. FABRYKANTÓW SPIRYTUSU.

Urządźwisy w przeciagu lat 30, więcej niż 4000 gorzelni, z której niejedna znajdowała się pod moim kierownictwem, doszedłem do przekonania, że wysoki wydatek spirytusu zależy wyłącznie od długości i dobrej fermentacji, i jeżeli jest w mocy naszej utrzymać zacier w ciągu pierwszych 48 godzin od zarobienia, w coraz więcej wznrastającej fermentacji, wówczas cel jest zupełnie osiągnięty. W większej jednak liczbie gorzelni najwyższa fermentacja kończy się w ciągu 24—30 godzin, pocm w następnym zgnubna spokojność. Wyznalizem nowy sposób postępowania, za pomocą którego, bez żadnej zmiany w znajdujących się w gorzelnii aparatach i naczyniach, zacier poddaje się w ciągu 48 godzin coraz bardziej wznrastającej fermentacji, podczas której wszystko się najzupełniej przefermentowya, tak że na 1 kwartę zacieru jestem w stanie zaręczyć większy o 1% Trallesa wydatek. Wprowadźwisy ten wynalazek w zastosowanie z największym powodzeniem w Prusach i w Austrii, na co posiadam dziekczynne pisma rozmaitych wysoko szanowanych powag, które w każdym razie okazać gotów jestem, pragnę teraz podzielić się moim wynalazkiem z pp. właścicielami gorzelni w Rosji, za umiarkowane honorarium 20 rub. tylko. Ażeby jednak zapewnić sobie za to summy 2000 rubli, odkrywję mój wynalazek wówczas tylko, gdy się do 1-go grudnia b. r. zapisze 100 u. zstauków, zyczących korzystać z mego wynalazku. Pan Seyde aptekarz i chemik w zakładzie sztucznych wód mineralnych, w Wilnie, obiecał mi uprzedmie przyjmować wszelkie w tej mierze zgłoszenia się listowne. Odkrycie wynalazku będzie miało miejsce w osobnym opisie po upływie powyższego terminu, w sposób łatwy dla każdego przystępny i dający się zastosować do każdego materiału, po otrzymaniu honorarium. O dawnia w gaźni gorzelnianej zaszczytnie znane imię piżej podpisane go wynalazcy daje rękojmie rzeczywistości i pomysłnego powodzenia w zastosowaniu powyższego wynalazku. LEOPOLD GUMBINNER. Technik i dyrektor gorzelnii w Berlinie. 1—795

Zapowiedziana rycina tytułowa chromolitografowana i mapa Węgier przeznaczona na pradmium dla pierwszych 700 prenumeratorów, w przyszłym miesiącu wykonane zostaną i osobno wraz z końcem dzieła i listą prenumeratorów bezwzględnie przesłanemi będą. Prenumeratę jeszcze przyjmują wszystkie księgarnie krajowe i zagraniczne. Złp. 40. Na urzędach i na stacjach pocztowych w Królestwie jako i w Zarządzie pocztowym ekspedycji gazet w Warszawie po złp. 43 gr. 10. — Abbonenci odbierają jakikolwiek innie pisma w kopertach, odbierac mogą łącznie z temi pismami i dzieło niniejsze bez żadnej dopłaty za koperty.

DOM ZLECEN BRACI CHOTOMSKICH, KORONOWICZA i Spółki w Królewcu w Prusach ma swoje Kantory w Królewcu w Prusach (Koenigsberg in Pr.) w Bydgoszczy (Bromberg in Gr. Herzth. Posen) w Londynie 8 Great College Street Camden Town London N. W. Agencje i spedycyje: we Wrocławiu, Poznanu, Toruniu, Nieszawie, Wilnie, Warszawie, Paryżu, Petersburgu i Turynie. Dom nasz podejmuje się załatwiać wszelkie stosunki rolnicze, przemysłowe, handlowe, artystyczne, naukowe, — tyczące się sprzedaży lub zakupu pomiędzy Polską, Rosją, Niemcami, Anglią, Francją i Austrią. Bierze w komis kupno, sprzedaż lub dzierżawę, — dóbr, lasów, domów za 1% komiowego; produktów, narzędzi, maszyn, sprzętów rolniczych, przemysłowych, artystycznych, naukowych i domowych za 2%; towarów kolonialnych, produktów chemicznych, win, cygar, owoców zagranicznych, świeżych i suszonych, ryb, ptaków, zwierząt, tak co do chowu, jak i do spożycia i t. d. za 3 do 5%. Celem przedsięwzięcia naszego: wygoda publiczna, zysk drobny, ale częsty; dla tego wszelki rabat, do jakiego zwykle mają prawo komisjonerowie, odstępuję komitentom, ograniczając się na wyżej wymienionych zyskach. 9—534

Przedaje się FOLWARR GORSZCZYZNA nazwany, w powiecie Lidzkim, od Wilna mil 7 1/2 od po. ztowego gościńca czyli miasteczka Bientaków wiorst 7, w którym na żadnych wygodach gospodarskich nie zbywa, dobrze zagospodarzony i w pięknym położeniu. Blizszych szczegółów udzieli właściciel tam mieszkający Gorski. 3—721

BIURO STRĘCZEŃ OSÓB Pracujących w Zawodzie Nauczycielskim. Powyższe Biuro od lat kilku istnieje przy przewodnictwem Heleny Nowoleckiej przy ulicy Krakowskiej Przedmieście, pod N. 435 obecnie przeniesione zostało pod N. 450 wprost kościoła OO. Bernardynów, obok domu Rótera. Podpisana, pojmując wartość kształcenia umysłowego i serce młodocianych pokoleń, przy głównym założeniu rzetelnego i sumiennego rekomendowania — tylko osób bliżej znanych, tak pod względem naukowego, jak i moralnego usposobienia, a mianowicie nastycych rodaków i rodaczek — z tego więc założenia wywiązując się doład bezzawodnie, zyskała powszechne zaufanie, — w której klientell jaką z Królestwa, Cesarstwa i zachodnich gubernij zaszczytć ją raczyła; polegając bezwarunkowo na jej wyborze nauczycielki i nauczycieli. Obecnie, przenosząc me Biuro do lokalu pod wyżej oznaczony numer, nie pozostaje mi jak tylko zawiadomić niniejszym szanownych interresentów i upewnić zarazem, iż zlecenia powierzone mi nadal, z tą samą akuracnością załatwiać będę — tak przez osobiste znielenia się, jak i korespondencje, które frankowane być winny. HELENA NOWOLECKA. 2—728

JÓZEFA UNGRA KALENDARZ POPULARNO-NAUKOWY Ilustrowany wyszedł z druku i zawiera następujące artykuły: Część kalendarzowa zwykła. Część literacko-artystyczna: Wstęp J. I. Kraszewskiego: Jak się uczy czytać. MEZOWIE SPOŁECZNI: Cavour Kamil (z drzeworytem), Cialdini (z drzewor.), Mak-Mahon (z drzewor.), Michal Obrenowicz (z drzewor.), Mirko Petrowicz (z drzewor.), Euka Wukalowicz (z drzewor.), Toleki (z drzewor.) Z RODZINNEJ ZIEMI: Wład. L. Anczyca: Wody mineralne krajowe: Rynicza (z drzewor.), Żegiestów (z drzewor.), Swosowice (z drzewor.), Zamki ziemie krakowskie: Ojów (z drzewor.), Rabsztyn (z drzewor.), Ogrodzeniec (z drzewor.), Kościół Dominikanów w Krakowie (z drzewor.) WSPOMNIENIA Z PRZEŞŁOŚCI: Stefan Czarniecki (z drzewor.), Śmierć księcia Poniatowskiego (z drzewor.), przez K. Wł. Wojciekiego. — Starosta Raniowski przez J. I. Kraszewskiego. — O dawnym magistracie m. Warszawy przez F. M. Sobieszczańskiego. POECI i POEJZE: Wincenty Pol (z drzewor.), przez W. Grochowskiego. — Władysław Syrokonia (z drzewor.), p. F. H. Lewestana. — Teofil Lenartowicz, p. W. Grochowskiego. — Wiktor Hugo (z drzewor.), p. W. Szymańskiego. — Poeta na zwaliskach Arkony, p. Deotyng (z drzewor.) — Do zniechęconej, p. M. Ilnicka. — Na pamiętkę, p. T. Lenartowicza. — Błogosławiony szewc Świętosław, przez Wład. Syrokonia. — Westchnienie z oddali, p. R. Zmorskiego. — Dziewczyna w Dąbrowie, p. J. Szujskiego. — Ostatni śpiew tułacza, p. J. Grajnera. — Rrwwa zaślubiny, p. M. Bałuckiego. — Węć za węc, p. Wł. Szyborskiego. — Zbudź się, p. M. Chrzanowskiego. OPOWIADANIA: Iwaś, przez A. Plugę. — Narzeczona z Koryntu i Pan z Raiz, W. Szymańskiego. — Ostatni z Batożkiewiczów, p. W. Maleszowskiego. RZECZY LUDOWE: Kalendarz ludowy, p. K. W. Wojciekiego. — Muzyka ludowa, p. M. Karasowskiego. ROZMAITOŚCI: Ostatnia wojna Czarnogórców z Turkami (z drzewor.). — Do wydawcy kalendarza, p. A. Niewiarowskiego. — Teatr i repertuar, p. R. Estrejchera. — Trochę o stenografii, p. L. Jenike. — Wpływ księżycy na wegetację. — Najnowsze ozdobne kwiaty (z 3 drzewor.), p. A. Scholtze. RZECZY GOSPODARSKIE: O ugniataniu siana, (z 2 drzewor.), p. A. Mieczyskiego. — O rozmaitych gatunkach pszenicy (z 3 drzewor.), p. A. Mazura. — Skaryfikator szkocki (z drzewor.) i o różnych gatunkach kur (z 2 drzewor.), p. Z. Gawareckiego. — Zwyczajne przyczyny pożarów, p. J. N. Rurowskiego. Tabela ruchu poez. — Rozkład jazdy na kolei. Uwiadomienie księgarskie. — Doniesienia kupców. Jarmarki. — Termina opłacania podatków. — Tarryfa domów Warszawy i Pragi na rok 1863 (to jest z ostatnimi zmianami). Skład główny w kantorze drukarni J. Ungra przy ulicy Krakowskiej-Przedmieście w domu pp. Witytek N. 391. Nabyć można we wszystkich księgarniach i składach materiałów piśmiennych, po złp. 3 gr. 10. 1—772

W domu Glücksberga, w mieszkaniu p. Piłsudskiego, jest do sprzedania Pianino z fabryki Brejtkopfa, zupełnie nowe, własnością p. Siedleckiego będące. 2—748

SLEDZIE ANGIELSKIE w beculkach po 2 rub. a sztukami po 5 k. otrzymał i sprzedaje, Edward Fechtel. 2—774

Niniejszem mam honor zawiadomić szanowną Publiczność, iż przybyłem obecnie z Prus, po przejściu wszystkich stolic Europejskich i zajmuję się wszelkimi robotami tak kuśnierskimi, jako też i czapek najnowszego fasonu, jak najustowniej i jak najrychle jakowe wykażam. Mieszkanie moje przy ulicy Wielkiej w domu Wagnera obok Listowej Poczty i Wielkiej Remizy. A. RINKOWSKI. 3—729

Niniejszem podaję do wiadomości, iż od roku zamieszkał stałe w miasteczku Jeziorach, w powiecie grodzieńskim, ORGANISTRZ z Warszawy, p. Ignacy Z e b r o w s k i, znający swoją sztukę doskonale i wykonywający zamówioną robotę z rzadką sumiennoscia. Dowodem tego są Organy jego fabryki nowe: w Żoludku, Dziembrowie, Jeziorach, Indurze i Janowie; — przerobione lub reparaowane: w Grodzie, Białym-Stoku, Rożanym-Stoku i Łacku. Zewsząd otrzymał najchlebniejsze świadectwa. Przytem p. Z e b r o w s k i w urzędach grające Komody, Stoliki i t. p. Pleban Dziembrowski Rs. Skibiński. 3—718.

OGŁOSZENIE. Otrzymałwisy pozwolenie Zwierzchności, zamierzam 25 października, otworzyć pensją żeńską na stopie szkoły powiatowej, w Brześciu Litewskim. Obierając za cel kształcenia umysłu i serca i w ogóle rozwijanie zasad i umiejętności, będących warunkiem dobrego i moralnego wychowania, pochtłebiam sobie, że odpowiem godnie zaufaniu publiczności, która mi swoje dzieci powierzyć zechce. O warunkach przyjęcia można dowiedzieć się na miejscu. ADELAJDA WOŁODRIEWICZ. 2—759

AVIS. M-r Bournier-Beaulieu, professeur français, que des intérêts personnels obligent à prolonger son séjour, en cette ville, jusqu'à la Saint-Jean prochaine, vient de recommander ses leçons. Son adresse provisoire: Hôtel-Piasecki, petite rue Saint-Michel, vis-à-vis la Poste. M-r Bournier desire trouver une chambre meublée et chauffée, soit en payant, soit en échange de leçons. 6—705

Ktoby sobie życzył z wysokięj publiczności zawezwać FAU. TOŁOCZKO nauczyciela tańców dla ukształcenia kompletu; raczy pozostawić adres w Redakcji Kurjera Wileńskiego. 2—769

Księgarnia M. Orgelbranda otrzymała od p. E. Adamowicza z Mińska, HISTORJĘ ŚWIĘTA STAREGO I NOWEGO TESTAMENTU, dla dzieci i ludu, z 60 rycinami. Na papierze zwyczajnym Rsr. 1 k. 20, na białym, Rsr. 1 k. 50. Także GŁOSBY POLSKIE różnej wielkości i na różne ceny. 3—743

SKŁAD CYGAR HAWAŃSKICH Wilhelma Ward w WARSZAWIE Ulica Rymarska N. 73 3/4 dom Henri. ha obok Komisji Skarbu otrzymał znakomity transport PAPIEROSÓW z fabryk Müllera, Laferma i Plotiera, wyższych i niższych gatunków oraz tytoniów LAFERMA, cygar KRAFTA, które to wyryby tabacznie sprzedają się po cenach znacznie niższych. 3—724

Nakładem księgarni A. Nowoleckiego w Warszawie opuściła prasę książeczka pod tytułem: GAWĘDY KSIĘDZA PROBOSZCZA POD LIPAMI ogłosił Jan K. Gregorowicz. Serya II-a cena złp. 1 gr. 10. Sprzedaje się we wszystkich księgarniach w Warszawie, w Królestwie i zagranicą, oraz na wszystkich urzędach i stacjach pocztowych, w redakcji Kmiećka (u M. Glücksberga), Przyjaciela dzieci (u H. Natanson). Roczników gospodarstwa krajowego (u G. Gebethnera i R. Wolffa), w redakcji Tygodnika Mąd, w Wilnie skład główny u M. Orgelbranda, w Redakcji Kurjera Wileńskiego, w Lublinie u Arcta, w Radomiu Skłepie ubogich, u Idzikowskiego w Kijowie, Zagajewskiego w Grodzie, i w domach zleceń Rolników Nadniemińskich w Opolu i Kaliskich w Kaliszu. 2—742

Rodowita Niemka, życzy sobie przyjąć obowiązek, szwaczki zarządzającej domem lub gospodarstwem, wraz z udzieleniem lekcji niemieckiego języka lub konwersacji. Address: ulica 8-Stejańska, dom Opatowa. 3—745